

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

DEPARTMENT OF FINANCE

METODY OCEŇOVÁNÍ DLOUHODOBÝCH HMOTNÝCH AKTIV V PODNIKU

DISERTAČNÍ PRÁCE

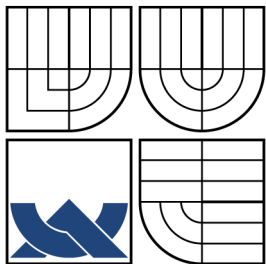
DOCTORIAL WORK

AUTOR PRÁCE

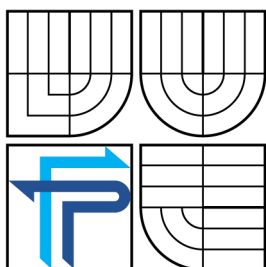
ING. MARTIN PERNICA

AUTHOR

BRNO 2009

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCE

METODY OCEŇOVÁNÍ DLOUHODOBÝCH HMOTNÝCH AKTIV V PODNIKU

Methods of valuation of long term tangible assets in company

DISERTAČNÍ PRÁCE

DOCTORIAL WORK

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

ING. MARTIN PERNICA

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

ING. HELENA HANUŠOVÁ, CSC.

BRNO 2009

Anotace:

Disertační práce se zabývá úlohou oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku v rámci vnitropodnikového účetnictví, které firma vede na dobrovolném základě. Práce je situována do pěti samostatných částí, kdy je první věnována vymezení finančního a vnitropodnikového účetnictví a rozdílů mezi nimi. Dále se zmiňují o legislativním vymezení jednotlivých přístupů k oceňování v rámci obou účetnictví. Druhá část je zaměřena na zdůvodnění významu tématu disertační práce. Třetí pojednává o teoretických východiscích práce, vymezuje rozdíl v oceňování, které se opírá o ceny zjištěné na základě soudně znaleckého posudku oproti oceňování reálnou hodnotou. Další část je věnována výzkumu, ze kterého vychází navržený model oceňování reálnou hodnotou. Následuje zhodnocení práce, její vědecký přínos pro teorii, praxi a pedagogiku.

Annotation:

This dissertation work deals with theme of appraisal long term tangible assets in company in terms of intradepartmental bookkeeping, which company give upon voluntary base. Work is situated into five independent parts, when is the first devoted delimitation financial and intradepartmental bookkeeping and differences between them. Furthermore is mention about legislative delimitation single access to appraisal in terms of both bookkeeping. Second part is focused on substantial of meaning subject of dissertation work. Third part discusses about theoretic bases this work; define difference in appraisal that is based on prices found out on basis of court expert record against appraisal real value. Next part is devoted research, from whose coming - out designed model of appraisal real value. Follows by work evaluation, her scientific contribution to theory, practice and pedagogy.

Klíčová slova:

Amortizace, dlouhodobá aktiva, historická cena, leasing, kvalita, oceňování, odpisy, pořizovací cena, reálná hodnota, úvěr.

Key words:

Amortization, buying price, historical value, loan, long-term assets, leasing, quality, real value, tax-write-offs, valuation.

Bibliografická citace disertační práce

PERNICA, M. *Metody oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 140 s. Školitel Ing. Helena Hanušová, CSc.

Bibliographic quotation of dissertation work

PERNICA, M. *Methods of valuation of long term tangible assets in company*. Brno: Brno University of Technology, Faculty of business and management, 2009. 140 s. Tutor Ing. Helena Hanusova, CSc.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že VUT FP v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je VUT FP v Brně, Fakulta podnikatelská oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Nesouhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce ve fakultní knihovně ani zapůjčením v jakékoliv jiné formě na VUT v Brně, Fakulta podnikatelská s ohledem na citlivé firemní údaje, kdy nebyl ze strany firem vyjádřen souhlas se zveřejněním.

V Brně dne 5.10.2009

Ing. Martin Pernica

Poděkování

Děkuji své školitelce Ing. Heleně Hanušové, CSc. za její ochotu, vstřícný přístup a trpělivost během mého studia a za její odborné vedení a cenné rady, kterých se mi během zpracování této práce dostalo. Taktéž bych rád poděkoval za cenné metodické a odborné rady, které mi poskytnul Ing. Pavel Krejčíř při zpracování této disertační práce.

Ing. Martin Pernica

OBSAH

1. Úvod	1
2. Analýza současného stavu vědeckého poznání.....	3
2.1. Oceňování dlouhodobého majetku v České republice.....	3
2.2. Stav vědeckého poznání na základě odborné literatury	9
2.3. Oceňování užitím principu historické ceny	16
2.4. Hledání jednotného způsobu oceňování	17
2.5. Význam vnitropodnikového účetnictví.....	18
2.6. Klady a zápory způsobů oceňování ve vnitropodnikovém účetnictví	20
3. Vymezení odborné terminologie.....	24
3.1. Rozlišení pojmů cena – hodnota	24
3.2. Tržní hodnota (market value)	25
3.3. Soudní znalec a profese odhadce	26
4. Cíle a východiska disertační práce	30
4.1. Cíle.....	30
4.2. Formulace výzkumných hypotéz	31
5. Metody navržené pro zpracování disertační práce	32
5.1. Přehled metod	32
5.2. Empirické metody	32
5.3. Teoretické metody	32
5.4. Logické metody	33
5.5. Ostatní metody.....	33
5.6. Metody použité pro vyhodnocení výzkumu	34
6. Výzkum prováděný v rámci disertační práce	41
6.1. Seznámení s výzkumem, vytyčení cíle	41
6.2. Volba skupiny respondentů a metod pro provedení výzkumu	41
6.3. Předvýzkum	43
6.4. Formulace hypotéz v rámci předvýzkumu.....	45
6.5. Představení dotazníku	48
6.6. Oslovení firem	53
6.7. Formulace výzkumných hypotéz	61
6.8. Komentář ke zjištěným výsledkům.....	79
6.9. Výsledky „dotazníkové části“	81
6.10. Statistické vyhodnocení na základě stanovených metod	85
6.11. Vyhodnocení prováděného výzkumu	92
7. Příklad.....	94
7.1. Výchozí situace – pořízení vozidla	94
7.2. Ocenění vozidla	94
7.3. Aktuální tržní ceny vozidel.....	102
7.4. Aktuální ceny obvyklé vozidel	102
7.5. Aktuální reálné ceny vozidel	106

8. Nové pojetí „reálné hodnoty“	107
8.1. Reálná hodnota – stávající znění	107
8.2. Nové vymezení reálné hodnoty	108
9. Závěry	111
10. Přínosy disertační práce	112
11. Závěrečné zhodnocení	113
12. Prameny	115
13. Přílohy	I
13.1. Pojmy v oceňování motorových vozidel	I
13.2. Oceňování motorových a přípojných vozidel	X
13.3. Stanovení redukované technické hodnoty vozidla.....	XIII
13.4. Stanovení časové ceny vozidla	XVI
13.5. Stanovení obvyklé ceny vozidla	XVII

Seznam použitých zkratek

FÚ	Finanční účetnictví
VPÚ	Vnitropodnikové účetnictví
ZouČ	Zákon o účetnictví 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů
DzP	Zákon o dani z příjmu
THVR	Redukovaná technická hodnota vozidla
THS	Technická hodnota skupiny
THP	Technická hodnota pneumatik na vozidle
THVM	Technická hodnota mimořádné výbavy vozidla
CN	Výchozí cena vozidla
CNČ	Výchozí cena částí vozidla
CNPV	Výchozí cena pneumatik na vozidle
CR	Redukovaná výchozí cena vozidla
CČ	Časová cena
CČV	Časová cena vozidla
CČPV	Časová cena pneumatik na vozidle
KP	Koeficient prodejnosti
COB	Cena obvyklá (obecná cena)
ZA	Základní amortizace
DP	Doba provozu
PKM	Počet ujetých kilometrů
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
ÚJ	Účetní jednotka
BO	Běžná oprava
CO	Celková oprava
GO	Generální oprava
VM	Mimořádná výbava vozidla
PDS	Poměrný díl skupiny
PTHS	Poměrná technická hodnota skupiny
VIN	Vehicle identification numer (identifikační číslo vozidla)
HMDHM	Hmotný movitý dlouhodobý majetek
IVSC	International Valuation Standards Committee

Seznam použitých symbolů

€	Euro (společná měna Evropské unie)
\$	Dolar (celosvětově uznávaná měna)
Σ	Suma (součet)
Δ	Delta (průměr)
Kč (CZK)	Koruna česká
%	Procento

Vysvětlivky

DHM	Dlouhodobý hmotný majetek je majetek jehož předpokládaná doba použitelnosti je delší jak 1 rok a jeho pořizovací cena překračuje částku 40 000 Kč.
-----	--

1. Úvod

V současné době uplynul více než rok od chvíle, kdy se ve světě začala šířit finanční a posléze hospodářská krize. Za hlavního viníka jsou často označovány státy nebo nadnárodní uskupení, které nevěnovaly dostatečnou pozornost kontrole a regulaci finančních systémů. Nedílnou součástí, která podmiňuje správné fungování finančních trhů je i dobře propracovaná účetní legislativa.

Správně vedené účetnictví poskytuje relevantní informace nejen pro výpočet daňové povinnosti firem, ale zejména pro řízení firmy a správné rozhodování. Správně vedené účetnictví předpokládá oceňování majetku, které je schopno zachytit jeho skutečnou hodnotu, která je pro firmu všude na světě stejná, nepodléhá častým změnám, přínos pro firmu a z toho plynoucí způsob jak s ním správně nakládat. Je evidentní, že na tom jak se oceňuje majetek a závazky, závisí obsah a vypovídací schopnost finančních výkazů a dalších finančních veličin, které jsou zjišťované v účetnictví. Konkrétně tedy například výše aktiv, výše pasiv, nákladů a výnosů a výše zjištěného účetního zisku.

Světová ekonomika a zainteresované veřejné či soukromé subjekty se tak mimo jiné potýkají s hledáním odpovědí na dvě otázky. První z nich je volba takového způsobu oceňování, který by splňoval kritéria na univerzálnost, zjištění stejné výše hodnoty stejného majetku kdekoli na světě, nebyl tak těsně spjatý s časem a byl schopen vyjádřit přínos pro podnikatele. Dalším krokem je rozšíření metodiky oceňování majetku reálnou hodnotou a nezbytné úpravy v účetních legislativách států, které takové oceňování neumožňují.

Jedním z klíčových problémů, se kterým se potýká české finanční účetnictví je oceňování dlouhodobého hmotného majetku, opírající se o zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. I když byla tato právní norma v minulosti mnohokrát novelizována, existuje zde určitá skupina odborníků, která zastává názor, že není schopná plnit fundamentální funkce, které by mělo účetnictví poskytovat svým uživatelům.

V českém povinně vedeném a vykazovaném finančním účetnictví je oceňování majetku založeno na principu historické ceny. Tato cena je cenou, za kterou byl majetek pořízen v době, kdy se o něm poprvé účtovalo. Postrádá tak prvek aktuálnosti a relevantnosti v podobě informace o ekonomickém přínosu majetku pro firmy. Příkladem může být DHM, který je odpisován dle stávajícího zákona DZP v rámci určité odpisové skupiny do které je na základě tohoto zákona zařazen a po uplynutí této doby je v rámci FÚ konkrétní účetní jednotky jeho účetní hodnota nulová. Ve skutečnosti tento majetek určitou hodnotu má. Na rozdíl od FÚ tuto hodnotu může zachycovat VPÚ v případě, že jej jednotka vede a tento majetek stále využívá.

Zmíněná úskalí, která nejsou firmy schopny samy odstranit, jsou řešena v mojí disertační práci; jejím cílem je tvorba metodiky oceňování reálnou hodnotou pro oceňování v rámci vnitropodnikového účetnictví. Přínosy nové metodiky spatřuji nejen v obohacení vědeckých poznatků, ale i v oblasti soukromé sféry a dále v prohloubení teoretických poznatků, které mohou být dále aplikovány např. pedagogickou činností, kdy posluchači tyto poznatky aplikují v praxi a zajistí tak účetním jednotkám objektivnější posouzení stavu.

2. Analýza současného stavu vědeckého poznání

2.1. Oceňování dlouhodobého majetku v České republice

Oceňování majetku je významnou činností, kterou každodenně uskutečňují jak jednotlivci – soukromé osoby, tak obchodní společnosti. Děje se tak minimálně úvahou – porovnáním přínosu a vynaložených nákladů, při zakoupení nějakého zboží nebo služby. Nicméně koupě zboží a následné srovnání vynaložených nákladů a jeho užitku je jen jedna z mnoha situací, kdy v rámci rozhodování zkoumáme hodnotu nějakého majetku. Zejména obchodní společnosti v rámci podnikání provádějí oceňování majetku pro nejrůznější účely, které je nutno naplnit a v závislosti na účelu, pro které se oceňování provádí, se používají nejrůznější způsoby oceňování.

Uvedl bych několik významných oblastí a s tím souvisejících způsobů, pro které se oceňování provádí.

Tab. 1 Různé pojetí oceňování v FÚ a VPÚ

DŮVOD OCEŇOVÁNÍ:		ÚČEL OCEŇOVÁNÍ:	LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA:
POVINNÉ OCEŇOVÁNÍ PODLE PŘÍSLUŠNÝCH LEGISLATIVNÍCH NOREM			
FINANČNÍ ÚČETNICTVÍ	Pravidelně prováděné oceňování ve vztahu ke každodenní činnosti podniku a jeho „běžnému chodu“.	Vedení finančního účetnictví, které je povinné a zákonem vyžadované. Prostřednictvím FÚ se zjišťuje hospodářský výsledek firmy za účetní období, na jehož základě se stanovuje výše její daňové povinnosti. Oceňování v FÚ je prováděno pravidelně v situacích, které stanoví zákon o účetnictví.	Zákon o účetnictví č.563/1991Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o dani z příjmu č.586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. České účetní standardy č.500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů
	Oceňování, které je prováděno jen za určitých okolností přesně vymezených zákony.	Například: - slučování podniků - likvidace podniků - náhrady škody - zástava nemovitého nebo movitého majetku při žádosti o úvěr - dědictví - soudní spory, arbitráže. Toto oceňování není prováděno pravidelně; pouze při vzniku konkrétních událostí, které jsou uvedeny v příslušných zákonech.	Zákon o oceňování majetku č.151/1997 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o cenách č.526/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Tab. 2 Různé pojetí oceňování v FÚ a VPÚ – pokračování tab. 1

DOBROVOLNÉ OCEŇOVÁNÍ, KTERÉ NENÍ VYŽADOVÁNO LEGISLATIVOU		
VNITROPODNIKOVÉ ÚČETNICTVÍ	Oceňování pro účely tohoto dobrovolně vedeného účetnictví není regulováno legislativou. Cílem takto prováděného oceňování není jen stanovení závazného čísla, případně směnného ekvivalentu, ale ocenění majetku tak, aby zohledňovalo jeho přínos pro podnik.	

2.1.1. Právní úprava oceňování majetku ve finančním účetnictví na základě Zákona o účetnictví č.563/1991 Sb. a Zákona o dani z příjmů č.586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Jednou z významných povinností každé firmy je vedení účetnictví. Způsob, jakým mají účetní jednotky vést účetnictvím, definuje „Zákon o účetnictví“ č. 563/1991 Sb. ve znění zákona č. 304/2008 Sb. (účinnost od 1. ledna 2009) v § 8 takto: „Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů. Účetnictví účetní jednotky je správné, jestliže účetní jednotka vede účetnictví tak, že to neodporuje tomuto zákonu a ostatním právním předpisům ani neobchází jejich účel. Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala v účetním období v účetních knihách všechny účetní případy, které měla zaúčtovat podle § 3, a nejpozději do konce tohoto období za jemu bezprostředně předcházející účetní období sestavila účetní závěrku, popřípadě i konsolidovanou účetní závěrku, vyhotovila výroční zprávu, popřípadě i konsolidovanou výroční zprávu, zveřejnila informace podle § 21a a má o těchto skutečnostech veškeré účetní záznamy, a to přehledně uspořádané. Účetnictví účetní jednotky je průkazné, jestliže všechny účetní záznamy tohoto účetnictví jsou průkazné (§ 33a) a účetní jednotka provedla inventarizaci. Účetnictví účetní jednotky je vedeno způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů, jestliže účetní jednotka je schopna splnit povinnosti spojené s jejich úschovou a zpracováním.“¹

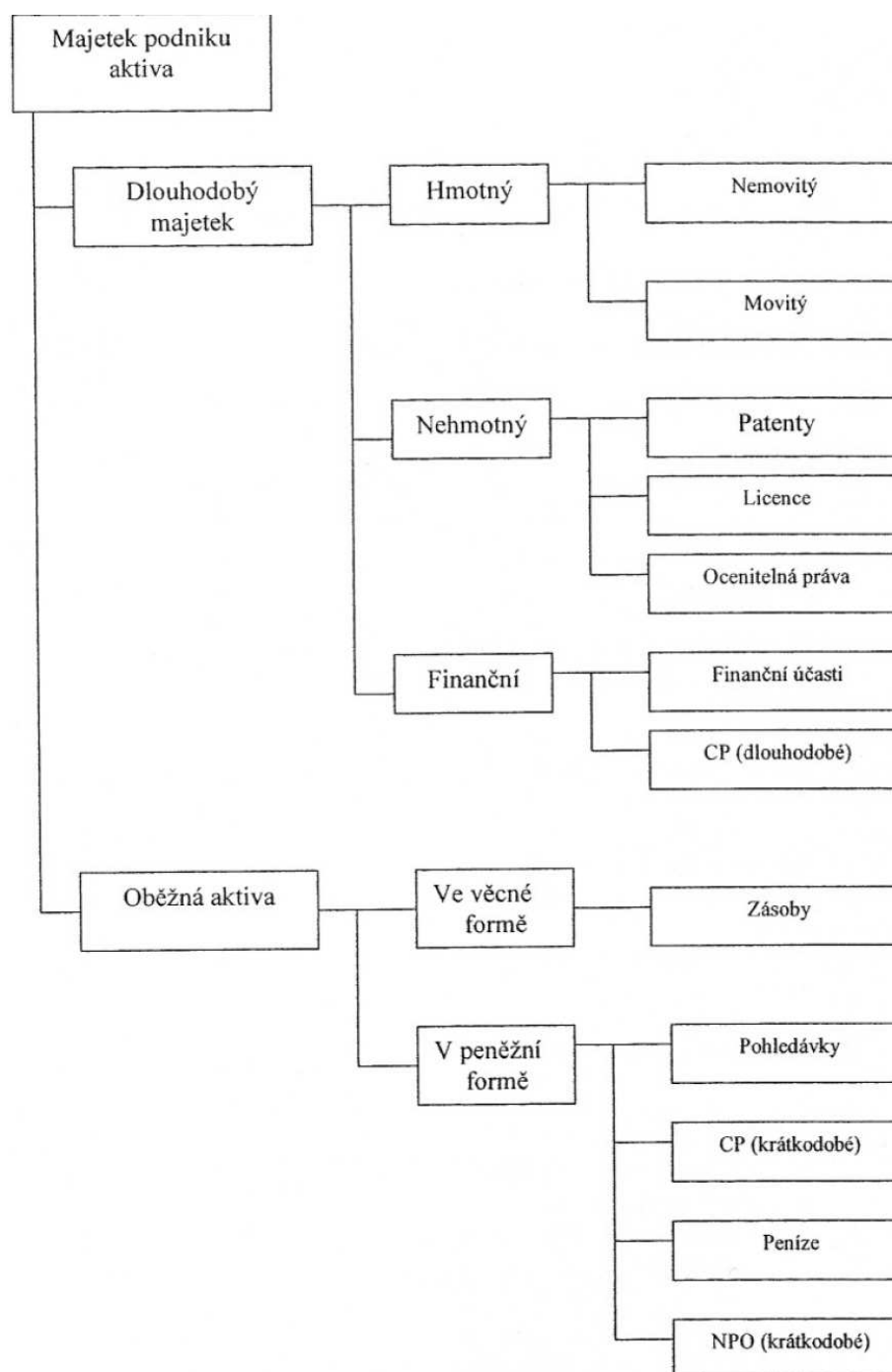
Účetnictví, ve kterém nejsou zkreslovány údaje, je jedním z klíčových faktorů významně napomáhajících, nikoliv však zaručujících, podnikatelský úspěch firmy. Přináší dostatečně přesné informace o stavu firmy, na základě kterých je možno predikovat její vývoj a přijímat rozhodnutí na jednotlivých úrovních řízení.²

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek je majetek, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok. Ocenění tohoto majetku provádí účetní jednotka sama, s výjimkou

¹ Česká republika. Zákon 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-08-20] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>>

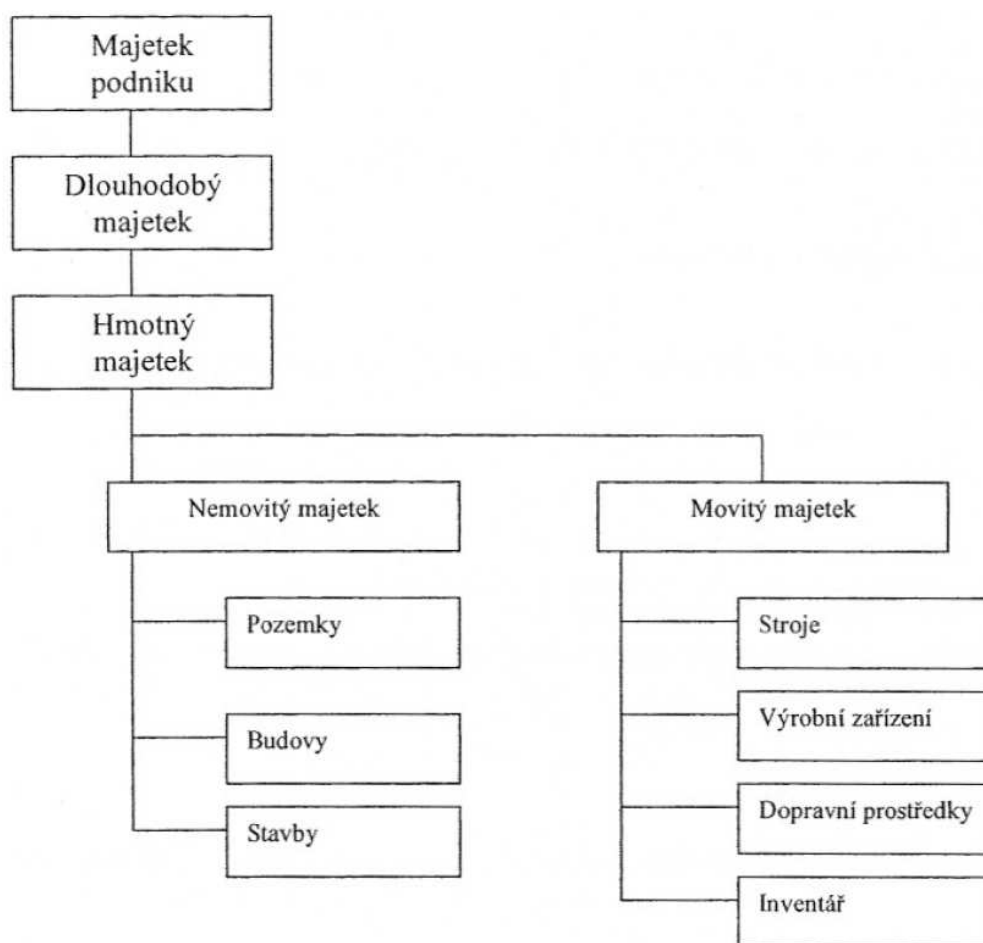
² PERNICA, M., GAFAROV, T.: *Systém vnitřní kontroly podniku*. Konference MendelNet, Brno 2007. ISBN 978-80-903966-6-1

goodwillu. Pro potřebu průkaznosti daňového plnění se podle zákona o dani z příjmu č.586/1992 Sb. ve znění zákona č.2/ 1992 Sb. dlouhodobým hmotným majetkem rozumí majetek s dobou použitelnosti delší než jeden rok a se vstupní cenou vyšší než 40.000,- CZK.³

Obr. 1 Struktura majetku podniku⁴

³ Česká republika. Zákon 586/1992 Sb. o dani z příjmu ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-07-14] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

⁴ MAKOVEC, J. *Oceňování strojů a výrobních zařízení*. IOM. Praha 2006. ISBN 80-245-1103-7

Obr. 2 Třídění majetku podle technologické funkce⁵

V rámci povinně vedeného (vykazovaného) finančního účetnictví existuje několik způsobů jakými lze přistoupit k oceňování majetku. Zákon o účetnictví“ č. 563/1991 Sb. ve znění zákona č. 304/2008 Sb., dále jen „zákon o účetnictví“, v této souvislosti v § 25 odstavec 1 uvádí: „Z jednotlivých složek majetku a závazků se oceňují

- hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,
- hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností vlastními náklady,
- zásoby, s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností pořizovacími cenami,
- zásoby vytvořené vlastní činností vlastními náklady,
- peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami,
- podíly, cenné papíry a deriváty pořizovacími cenami,
- pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky jmenovitou hodnotou,
- nehmotný majetek kromě pohledávek, s výjimkou nehmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,

⁵ MAKOVEC, J. *Oceňování strojů a výrobních zařízení*. IOM. Praha 2006. ISBN 80-245-1103-7

- i) nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností vlastními náklady, příchovky zvírat vlastními náklady,
- j) kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty a církevní stavby, pokud není známa jejich pořizovací cena, ve výši 1 Kč, (Tato novelizace nabývá účinnosti 1. ledna 2009.)
- k) majetek v případech bezúplatného nabytí, s výjimkou majetku uvedeného pod písmenem e), anebo majetek v případech, kdy vlastní náklady na jeho vytvoření vlastní činností nelze zjistit, a ostatní majetek, který není uveden pod písmeny a) až k), reprodukční pořizovací cenou.“

V Zákoně o účetnictví v platném znění je dále v paragrafu 25 odstavci 5. podrobně uvedeno, co se na základě zákona rozumí jednotlivými cenami:

- a) pořizovací cenou; cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související,
- b) reprodukční pořizovací cenou; cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje,
- c) vlastními náklady u zásob vytvořených vlastní činností; přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých nákladů, která se vztahuje k výrobě nebo k jiné činnosti,
- d) vlastními náklady u hmotného majetku kromě zásob a nehmotného majetku kromě pohledávek vytvořeného vlastní činností; přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost a nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo jiné činnosti, vymezené v souladu s účetními metodami.“⁶

2.1.2. Právní úprava oceňování majetku na základě Zákona o oceňování majetku č. 151/ 1997 Sb. a Zákona o cenách č. 526/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Samostatnou právní normou, která se orientuje zejména na oceňování, je zákon o oceňování majetku. Norma v §2 vymezuje pojem „ceny obvyklé“ takto: „Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména

⁶ Česká republika. Zákon 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-08-02] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>>

vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládána majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.“⁷

Zjištění této ceny na základě tohoto zákona přísluší soudním znalcům, kteří se specializují na různé druhy oceňování dlouhodobého majetku. Takto zjištěná cena je závazná při řešení soudních sporů.

Zákon o oceňování majetku č.151/1997 Sb. a z toho plynoucí oceňování majetku se nicméně nevztahuje na ceny smluvní. O těchto cenách se zmiňuje Zákon o cenách č.526/1990Sb. ve znění pozdějších předpisů, který v §1 písmenu a) uvádí: „Cena je peněžní částka sjednaná při nákupu a prodeji zboží.“⁸

Ceny sjednané při nákupu a prodeji zboží, vycházejí ze střetu nabídky a poptávky na trhu po určitém majetku či službě. Takto určená tržní cena je stanovena na základě realizovaného kontraktu formou obchodních smluv, ve kterých se prodávající a kupující dohodli na předání majetku či poskytnutí služby za úplatu, přičemž transakce se musí vyznačovat podle §2 bod následujícími charakteristikami:

„(1) Cena se sjednává pro zboží vymezené názvem, jednotkou množství a kvalitativními a dodacími nebo jinými podmínkami sjednanými dohodou stran, popřípadě číselným kódem příslušné jednotné klasifikace, pokud tak stanoví zvláštní předpis 5); (dále jen "určené podmínky"). Podle určených podmínek mohou být součástí ceny zcela nebo zčásti náklady pořízení, zpracování a oběhu zboží, zisk, příslušná daň 6) a clo 7).

(2) Dohoda o ceně je dohoda o výši ceny nebo o způsobu, jakým bude cena vytvořena za podmínky, že tento způsob cenu dostatečně určuje. Dohoda o ceně vznikne také tím, že kupující zaplatí bezprostředně před převzetím nebo po převzetí zboží cenu ve výši požadované prodávajícím.

(3) Proávající nesmí zneužívat svého hospodářského postavení k tomu, aby získal nepřiměřený hospodářský prospěch prodejem za sjednanou cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk. Kupující nesmí zneužívat svého hospodářského postavení

⁷ Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-07-25] Dostupný z WWW: < <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/cpata/> >

⁸ Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-07-25] Dostupný z WWW: < <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/cpata/> >

k tomu, aby získal nepřiměřený hospodářský prospěch nákupem za sjednanou cenu výrazně nedosahující oprávněných nákladů.“⁹

Ceny vyplývající ze vzájemné dohody prodávajícího a kupujícího; tedy ceny tržní jsou z hlediska běžného obstarávání majetku ve firmě nejtýpější. Ve spojení s navýšením nákladů vztahujících se k uvedení majetku (například strojů nebo výrobních zařízení) do provozu jsou na základě zákona označovány jako ceny pořizovací.

Problém takto stanovených cen spočívá v jejich neaktuálnosti - jsou to ceny, se kterými majetek vstupuje k určitému datu do účetnictví účetní jednotky.

2.2. Stav vědeckého poznání na základě odborné literatury

Jedním ze základních problémů každého finančního účetnictví je oblast oceňování aktiv podniku a jeho dluhů a v závislosti na tom i jeho nákladů, resp. výnosů. Jak už jsem zdůraznil v úvodu, jde o zásadní kategorii především proto, že na použitém způsobu ocenění závisí obsah a vypovídací schopnost základních finančních veličin v účetním systému. Zejména: celková výše vykázaných aktiv a dluhů podniku, tak i jejich rozdíl, tj. výše čistého obchodního majetku a v neposlední řadě i výše vykázaného hospodářského výsledku.

Tyto veličiny jsou výchozím základem různých propočtů a ukazatelů charakterizujících finanční situaci podniku a jeho schopnost vytvářet zisk, včetně míry dosahované výnosnosti z investovaného kapitálu. Na použitých metodách ocenění je tedy výrazně závislá i finanční analýza podniku a z ní vyvozovaná opatření.

Účetnictví musí vyřešit problém oceňování aktiv a pasiv, jejich změn, a to při běžném účtování, tak i při jejich oceňování v účetních výstupech. V rámci toho je třeba rozhodnout jaké způsoby ocenění (oceňovací základny) je možné používat, jak řešit otázku změn cen, tj. rozdílu mezi původními cenami a odlišnými cenami běžnými (reprodukční ceny, čisté realizační ceny, oddiskontované hodnoty, zpětně získatelné částky apod.; podstatnou oblastí je pak změna kupní síly peněz) a jaké způsoby ocenění volit s ohledem na požadavek zjištění uchovaní majetkové podstaty.

Problém oceňování vzniká z existence více možností, jak aktivům a dluhům přiřazovat peněžní částky. V úvahu přicházejí nejen tradiční pořizovací ceny, často nazývané historické ceny, ale i některé z ostatních typů, jako reprodukční anebo čisté realizační ceny, u aktivovaných výkonů prováděných ve vlastní režii se jedná o vlastní náklady v jejich

⁹ Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-07-25] Dostupný z WWW: < <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/cpata/> >

skutečné nebo předem stanovené výši a rovněž ceny nominální nebo odúročené částky budoucích peněžních toků. Navíc je důležité odlišovat použité způsoby oceňování při běžném účtování oproti oceňování položek v účetní závěrce, zejména s přihlédnutím k uznávaným principům účetnictví.

Použití různých oceňovacíchází, zejména rozdílnost mezi cenami pořizovacími a současnými, má v účetnictví velký význam, tato skutečnost ovlivňuje řadu veličin:

- celkovou částku aktiv, které podnik vykáže ve své rozvaze,
- celkovou částku dluhů účetní jednotky,
- výši v rozvaze vykázaného vlastního kapitálu,
- odvozeně pak výše nákladů (vyjadřujících spotřebu či snížení aktiv a zvýšení závazků) – ať už těch, které jsou aktivovány v nedokončené výrobě a hotových výrobcích na skladě, nebo těch, které ovlivňují výši výsledku hospodaření za dané období. Dále např. může být výše odpisů dlouhodobého majetku podstatně odlišná podle toho, je-li majetek oceňován v pořizovacích cenách (ty bývají zpravidla nižší), ve srovnání s jeho oceněním na úrovni současných (např. reprodukčních) cen,
- v návaznosti na náklady a výnosy i výši vykázaného výsledku hospodaření za účetní období,
- výši základu daně z příjmů, vzhledem k tomu, že zisk vykázaný v účetnictví se stává výchozím krokem pro zjištění základu této daně,
- výši peněžních toků, zjišťovaných z výkazu zisku a ztráty.¹⁰

2.2.1. Ceny používané pro oceňování ve finančním účetnictví – možné případy užití

Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek se oceňuje podle § 25 zákona o účetnictví a §47, 61 a 61a vyhlášky.

Reprodukční pořizovací cenou se ocení i vklad dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku s výjimkou případů, kdy vklad je oceněn podle společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny jinak, a dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek nově zjištěný a v účetnictví dosud nezachycený (například inventarizační přebytek).

Vlastními náklady se rozumí podle § 25 odst. 4 písm. d) zákona veškeré přímé náklady a nepřímé náklady bezprostředně související s vytvořením dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku vlastní činností (výrobní režie), popřípadě nepřímé náklady správního

¹⁰ Česká republika. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-08-14] Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/>

charakteru, pokud vytvoření majetku je dlouhodobé povahy (přesahuje období jednoho účetního období).

Ocenění souboru movitých věcí se zvýší o pořizovací cenu, reprodukční pořizovací cenu nebo vlastní náklady věci do souboru dodatečně zařazené. Při vyřazení části souboru movitých věcí se ocenění souboru sníží o ocenění vyřazené části, přičemž míra odepsanosti vyřazené části je shodná s mírou odepsanosti souboru.

Součástí ocenění dlouhodobého majetku nejsou kromě položek uvedených v § 47 odst. 2 vyhlášky například:

- nájemné za stavební pozemek, na kterém probíhá výstavba,
- náklady na přípravu pracovníků pro budované provozy a zařízení,
- náklady na vybavení pořizovaného dlouhodobého majetku zásobami,
- náklady na biologickou rekultivaci,
- náklady spojené s přípravou a zabezpečením výstavby vzniklé po uvedení pořizovaného dlouhodobého majetku do užívání.

O trvalém snížení ocenění dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku se účtuje prostřednictvím opravek (účty účtové skupiny 07 – oprávkky k dlouhodobému nehmotnému majetku a 08 – oprávkky k dlouhodobému hmotnému majetku); přitom je nutné upravit odpisový plán.

Při částečné likvidaci jednotlivého dlouhodobého hmotného majetku trvalým vyřazením věci, aniž by se majetek znehodnotil nebo ztratil způsobilost užívání, a vyřazená věc byla součástí ocenění majetku a po vyřazení má povahu samostatné movité věci, se ocenění majetku sníží o ocenění vyřazené věci. Míra odepsanosti vyřazení věci je shodná s mírou odepsanosti původního majetku.¹¹

Oceňování reálnou hodnotou má od svého vzniku své zastánce, ale i odpůrce. Oceňování reálnou hodnotou je natolik složité, že ani směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/65/ES z roku 2001, která zavádí reálnou hodnotu do účetnictví a výkaznictví určitých účetních jednotek, že neukládá členským státům povinnost jejího plošného zavedení, ale naopak nabádá členské státy, aby osvobodily malé společnosti od povinnosti vykazovat reálnou hodnotu a tím omezily správní zatížení malých podniků. K této výzvě přistupují regulátoři finančního účetnictví a výkaznictví v členských státech EU různě. Nejčastěji tak, že reálnou hodnotu nezavádějí. Podobně se s problematikou reálné hodnoty setkávají i tvůrci IFRS určeného pro účetní výkaznictví tzv. malých a středních podniků. Navržený

¹¹ Česká republika. Nexus Group, s.r.o. [online] [cit. 2008-11-30] České účetní standardy pro podnikatele 012-014. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dane-ucetnictvi/ucetni-standardy-pro-podnikatele-012-014/1000465/43706/>>

standard IASB k regulaci finančního účetnictví a výkaznictví pro malé a střední podniky vyvolá řadu negativních reakcí a dokonce odmítnutí. Jedním z faktorů je právě používání reálné hodnoty. Příkladem je i studie aplikovatelnosti SME IFRS na určitých účetních jednotkách ve Finsku. Základním požadavkem, z hlediska aplikace reálné hodnoty, je zjednodušení existujících pravidel, snížení administrativních nákladů a snížení dalších dodatečných nákladů spojených s určením reálné hodnoty.¹²

2.2.2. Vztah mezi budoucími odpisy a investicemi z dlouhodobého hlediska

Investiční náklady i odpisy v I. fázi ocenění vycházejí z investičního a odpisového plánu. Vztah mezi nimi nemusí být v tak krátkém (obvykle pětiletém) období vyrovnaný, poněvadž investice se pořizují jednorázově na delší období, zatímco odpisy jsou pravidelné. Vyrovnaný vztah mezi investicemi a odpisy můžeme najít teprve za víceleté časové období. Plán peněžního toku pro I. fázi výnosového ocenění metodou DCF někdy může vést oceňovatele k tomu, aby pro druhou fázi použili peněžní tok posledního roku I. fáze. Tento pátý rok první fáze může být typický pro strukturu většiny nákladových a výnosových položek¹³, avšak nikoliv pro vztah mezi investicemi a odpisy. Pro stanovení pokračující hodnoty pro další fázi je nutné spočítat či odhadnout průměrné roční investiční náklady a započítat je do prvního roku II. fáze, i když ostatní hodnoty v peněžním toku zůstanou nezměněny. Každá vypočtená nebo odhadnutá průměrná hodnota ročních investičních nákladů bude pro budoucí peněžní tok výstižnější, než když se výše investic pouhé jednoho posledního roku I. fáze automaticky zanesou do peněžního toku celé II. fáze, v mnoha případech fáze o nekonečném trvání!¹⁴

O něco složitější je situace, když se do I. fáze „nevejde“ celý investiční cyklus, tj. když z údajů první fáze nelze jednoduše odvodit průměrné roční investiční náklady. Je tomu tak např. u elektráren, tepláren a dalších, kde investiční cyklus, tj. doba mezi zásadní rekonstrukcí může trvat patnáct až dvacet let. V takovém případě lze doporučit třífázové členění budoucího vývoje. Celková doba I. a II. fáze by měla zahrnout dobu investičního cyklu. Ve II. fázi by bylo možné ponechat celou strukturu peněžního toku I. fáze pouze s tím, že by se do II. fáze zanesly předpokládané investiční náklady včetně vysokých

¹² ŽÁROVÁ, M.: *Oceňování reálnou hodnotou – překážka nebo přínos účetního výkaznictví?*. Český finanční a účetní časopis, 2008. ročník 4. č. 3 s. 48-49

¹³ Avšak ani ostatní tj. neinvestiční výdajové či nákladové položky, se mohou v průběhu několika let vyvíjet a měnit. Pak je nutné pečlivě zvažovat, jaké hodnoty použít pro II. fázi a nejen pro ni. Některé počítačové programy k tomu svádí v těch případech, když např. dovolují pro II. fázi naprogramovat jako pokračující hodnotu poslední rok I. fáze nebo dokonce pro I. fázi poslední rok dosavadního vývoje či první rok budoucího vývoje (finančního plánu) a ostatní roky pak podle předpokládaného a zadaného indexu dalšího vývoje. Značně tím zjednodušují oceňovatelům práci, ale ti by neměli takové zjednodušení automaticky přijímat a další vývoj jak v I. fázi, tak ve II. fázi formulovat podle výsledků dosavadního vývoje ve finanční analýze a na základě poznatků strategické analýzy.

¹⁴ JUREČKA, J.: *Poznámky k posudkům na ocenění podniku výnosovou metodou*. Český finanční a účetní časopis, 2008. ročník 4. č. 3 s. 54-55.

nákladů na konci předpokládaného investičního cyklu. V následující III. fázi pokračujícího provozu (pokud by se uvažovala pokračující hodnota) by zřejmě už nezbylo nic jiného, než do pokračující hodnoty ve III. fázi vložit průměrné roční investiční náklady celého investičního cyklu.¹⁵

2.2.3. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví - V čem se liší česká účetní legislativa a IFRS

Tab. 3 Přehled vybraných hlavních rozdílů mezi IFRS a českými účetními předpisy¹⁶

Účetní oblast	IFRS	České účetní předpisy (ČÚP)
Historické ceny	Oceňování v historických cenách, ale nehmotná aktiva, dlouhodobý hmotný majetek a investice do nemovitostí mohou být přeceněny. Finanční deriváty, vybraná zemědělská aktiva a převážná část cenných papírů musí být přeceňovány. Přeceňování na reálnou hodnotu je požadováno i při některých podnikových kombinacích.	Oceňování v historických cenách s výjimkou specifických složek majetku (např. finančních derivátů a převážné části cenných papírů), které se přeceňují na reálnou hodnotu. K přeceňování na reálnou hodnotu dochází i při některých přeměnách společností.
Priorita věrného zobrazení skutečnosti	Ve výjimečných případech lze standardům nadřadit zásadu „priority věrného zobrazení skutečnosti“.	Pokud ve výjimečných případech některá z daných účetních metod nepodává věrný a poctivý obraz, je účetní jednotka povinna postupovat tak, aby byl podán věrný a poctivý obraz.
Mimořádné položky	Zakázány.	Zahrnují operace neobvyklé povahy vzhledem k běžné činnosti podniku i případy nahodile se vyskytujících událostí a změny účetních metod (s výjimkou finančních institucí).
Změny účetních pravidel	Provést přehodnocení srovnatelných údajů a počátečního nerozděleného zisku z předcházejícího roku.	Dopady změn se zahrnují do výkazu zisku a ztráty běžného roku jako mimořádné položky. Výjimkou jsou finanční instituce a první rok účtování o odložené dani, kdy se účtuje proti nerozdělenému zisku.
Opravy chyb	Provést přehodnocení srovnatelných údajů, bez vlivu na období identifikace.	Zahrnují se do výkazu zisku a ztráty běžného roku jako mimořádné položky (mimo zásadních chyb u finančních institucí, účtovaných proti nerozdělenému výsledku minulých let).
Vykazování výnosů	Vykázat výnosy, pokud rizika a užitky přešly na kupujícího a částka výnosů může být spolehlivě oceněna.	Neexistuje srovnatelná úprava pro vykazování výnosů, převažují formální a právní interpretace.
Dlouhodobé kontrakty	Účtovat výnosy z dlouhodobých kontraktů a zisky s uplatněním tzv. metody procenta dokončení. Zakázána metoda tzv. dokončených kontraktů.	Metoda procenta dokončení není povolena. Způsob účtování závisí na formě smluvního ujednání, obvykle má formu metody dokončených kontraktů, neboť zahrnutí nerealizovaných zisků je zakázáno.

¹⁵ JUREČKA, J.: *Poznámky k posudkům na ocenění podniku výnosovou metodou*. Český finanční a účetní časopis, 2008. ročník 4. č. 3 s. 54-55.

¹⁶ Česká republika. PriceWaterhouseCooper [online] [cit. 2008-12-20] *Přehled vybraných hlavních rozdílů mezi IFRS a českými účetními předpisy*. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/cze/ins-sol/issues/2005/msu_ekonom2_TB.html>

Investice do dceřiných či přidružených podniků	Požizovací cena či reálná hodnota	Požizovací cena či ekvivalenční hodnota.
Leasing – klasifikace	Klasifikované jako finanční leasing, pokud jsou v zásadě převedena veškerá rizika a užitek plynoucí z vlastnictví. Priorita obsahu před formou.	Přednost formy před ekonomickou podstatou. Z tohoto důvodu je způsob účtování finančního a operativního leasingu shodný.
Finanční leasing – účtování pronajímatele	Zaúčtovat splátky finančního leasingu jako pohledávku. Stanovit hrubé výnosy s cílem dosáhnout konstantní úrokové míry na základě metody čisté investice.	Pronajímaný majetek je pronajímatelem aktivován v pořizovacích cenách a odepisován jak u finančního, tak u operativního leasingu. Výnosy z pronájmu se rovnoměrně časově rozlišují po dobu pronájmu.
Finanční leasing – účtování nájemce	Zaúčtovat finanční leasing jako majetek a celou budoucí platbu nájemného jako závazek. Odepisuje se obvykle po dobu použitelnosti majetku. Rovnoměrně rozdělit splátky nájemného tak, aby byla u nesplaceného závazku dosažena konstantní úroková sazba. Nájemné z operativního leasingu by obecně mělo být promítnuto do nákladů rovnoměrně.	Nájemce neaktivuje majetek a nevykazuje ani související závazek. Účtování finančního a operativního leasingu je shodné, nájemné je promítnuto do nákladů rovnoměrně.
Investice do nemovitostí	Oceňovat pořizovací cenou (sníženou o oprávků), nebo reálnou hodnotou. Změny reálné hodnoty účtovat do výkazu zisku a ztráty.	Neexistuje specifická úprava, účtuje se jako o dlouhodobém hmotném majetku.
Snížení hodnoty dlouhodobého majetku	V případě snížení hodnoty odepisat dlouhodobý majetek na čistou prodejní cenu nebo užitnou hodnotu vypočtenou metodou diskontovaných peněžních toků, je-li nižší. Pokud nevznikne ztráta, přehodnotit dobu použitelnosti těchto aktiv. Následné zrušení ztrát povoleno v určitých případech.	Pouze obecné požadavky k zohlednění možného snížení hodnoty. Žádné detailní instrukce pro vyčíslení snížení hodnoty, v praxi někdy používán přístup dle IFRS. Rozlišováno buď trvalé znehodnocení (vykazováno jednorázovým odpisem), nebo dočasné znehodnocení (tvořeny opravné položky, které mohou být zrušeny).
Stálá aktiva určená k prodeji	Vykázat v samostatné kategorii, pokud hodnota aktiva bude uhrazena prodejem a nikoliv pokračujícím užíváním. Stanoveny podmínky pro ocenění. Aktiva nadále neodepisována.	Neexistuje specifická úprava.
Nehmotný majetek vytvořený vlastní činností	Náklady na výzkum jsou účtovány přímo do nákladů. Náklady na vývoj je možné při splnění definovaných kritérií aktivovat a následně odepisovat.	Nehmotný majetek vytvořený vlastní činností pro vlastní potřebu se neaktivuje. Aktivují se náklady na výzkum a vývoj určené k obchodování.
Rezervy	Vykázat rezervy vztahující se k současným závazkům z minulých událostí, pokud lze spolehlivě odhadnout pravděpodobný odliv zdrojů.	Obecně srovnatelné s IFRS, ale podle ČÚP se tvoří například rezervy i na budoucí opravy dlouhodobého hmotného majetku (není povoleno podle IFRS). Finanční instituce srovnatelné s IFRS.
Zaměstnanecké akcie jako forma odměňování	Vykázat náklad za přijaté služby. Související částka bude vykázána buď jako závazek, nebo jako zvýšené vlastního kapitálu v závislosti na tom, zda transakce bude uhrazena peněžními prostředky či akciemi. Částka je oceněna v reálné hodnotě akcií či poskytnutých akciových opcí.	Neexistuje standard na vykazování nebo oceňování položek. Požaduje se zveřejnění akcií užitých jako formy odměňování členů představenstva, dozorčí rady a vedoucích zaměstnanců.
Odúčtování finančních aktiv	Finanční aktiva jsou vyřazena z rozvahy na základě posouzení jejich rizika a přínosu. Test „kontroly“ je až druhotný.	Účetní předpisy se řídí právní formou. Finanční instituce odúčtávají finanční aktiva na základě testu kontroly.
Odúčtování finančních závazků	Závazek je vyjmut při vypořádání. Rozdíl mezi účetní hodnotou a zaplacenou částkou	Účetní postupy se řídí právní formou. Finanční instituce srovnatelné s IFRS.

	je vykázán ve výkazu zisku a ztráty.	
Vykazování podle segmentů – rozsah a zásady	Pouze pro podniky, jejichž akcie jsou kótované na burze. Výkazy ve formátu primárního a sekundárního členění na základě rizik a návratnosti a struktury interního výkaznictví.	Specifický předpis neexistuje. Všechny podniky jsou povinny uvést členění běžných výnosů podle hlavních činností a rozdělit výnosy na domácí a zahraniční

Z uvedeného srovnání je patrné, že Česká republika, i když je již několik let členem Evropské unie doposud plně neimplementovala v rámci své účetní legislativy mezinárodní účetní standardy IAS/IFRS.

Ve vztahu k oceňování dlouhodobého hmotného majetku to znamená především jeho oceňování na principu historické ceny, který je zakotven v Zákonu o účetnictví č.563/1991Sb. ve znění pozdějších předpisů. V českém povinně vedeném a vykazovaném finančním účetnictví, tak není možné využít možností oceňování, které nabízejí mezinárodní standardy a použít tak oceňování reálnou hodnotou, které umožňuje vyjádření aktuální hodnoty oceňovaného majetku.

2.2.4. Pohledy ze zahraničních pramenů vztahující se k tématu práce

Při studiu ekonomické literatury a prohlížení databází odborných publikací, jsem zjistil, že problematice oceňování majetku obecně není podle mého názoru z celosvětového hlediska věnována dostatečná pozornost. Při hledání odborných článků z placených vědeckých databází, na které jsem se zaměřil (ProQuest5000, Emerald, Science Direct), je patrný zásadní rozdíl už jen v počtu publikovaných článků zabývajících se problematikou oceňování a jeho aktuálnosti oproti jiným ekonomickým tématům, kterým je věnována výrazně vyšší pozornost. (Odhaduji poměrem 10:1 ve prospěch publikací týkajících se jiných ekonomických témat). Při bližším studiu článků je také patrné, že se autoři, kteří se zabývají oceňováním majetku, spíše věnují oceňování cenných papírů a dlouhodobého nehmotného majetku (např. výsledků výzkumu a vývoje, licencí, patentů apod.). Jiná skupina autorů zdůrazňuje význam správně prováděného oceňování a hledání jednotného přístupu k této problematice na celém světě. Problematika oceňování dlouhodobého hmotného majetku, kterou se zabývám, je zastoupena ve vědeckých databázích jen velmi okrajově.

Autoři, kteří se zabývají problematikou oceňování, podtrhují význam vzniku IVSC (International Valuation Standards Committee). Například David Haight¹⁷ poukazuje v článku „Oceňování: Vytváření oceňovacích standardů“, publikovaném v Londýně v roce 2008, že před rokem 2004 existovalo nespočetné množství postupů, jaké se mají používat pro oceňování. To mělo za následek nejednotnost použitých přístupů u jednotlivých firem a vyvolávalo to zmatení a netransparentnost v účetních výkazech. Následně bylo

¹⁷ Haight, D. *Brand Strategy*. ProQuest. London. 2008 ISSN 09659390

organizací IVSC navrženy univerzální postupy oceňovacích standardů, které výše zmíněné problémy eliminovaly na minimální úroveň.

Vzniku IVSC a postupně se rodících Mezinárodních oceňovacích standardech se věnuji blíže v kapitole 2.4; zde mimo jiné poukazují na výraznou nezávaznost a obecnou rovinu těchto oceňovacích standardů a na to, že nejsou doposud všeobecně přijímány.

S oceňováním majetku, které je nutné provádět jednak periodicky na základě legislativy příslušného státu, tak při příležitostech, které jsou stejně tak definovány v zákonech, jsou spojeny nemalé finanční náklady. Výše těchto nákladů přitom není nikterak zanedbatelná. Při pravidelném oceňování majetku dochází také ke vzniku dvou možných situací. Hodnota majetku, je v určitém období vyšší, než byla v předcházejícím anebo naopak. V takovém případě vznikají podniku ztráty. Na tuto pro podniky nepřijemnou skutečnost poukazuje Peter Di Paolo v článku „Cena oceňování“ publikovaném v Hamiltonu v roce 2007. Di Paolo připomíná, nutnost vynakládat finanční prostředky při oceňování know how, patentů a obchodních značek, které by měly figurovat v aktivech firmy a být hodnoceny na konci každého roku za účelem zjištění aktuální hodnoty. V případě poklesu by měla být přeceněna na nižší hodnotu. Možným důsledkem toho je, že firmě vznikají z této ztráty náklady.¹⁸

2.3. Oceňování užitím principu historické ceny

České finanční účetnictví využívá k oceňování majetku a závazků princip historické ceny. Historická cena je cena majetku v době pořízení. Zásadním problémem užití tohoto principu zjišťování cen je jeho neaktuálnost.

V období větších změn cen majetku a poklesu kupní síly peněz lze dojít k odlišným výsledkům, vychází-li propočet z tradičního účetního ocenění v pořizovacích cenách, oproti výpočtu výnosnosti založeném na ocenění aktiv v cenách současných. Tento bod lze demonstrovat na aktivech podniku. Nižší účetní ocenění aktiv a z něho odvozené nižší náklady podniku (odpisy stálých aktiv) ovlivňuje jak velikost zisku (ten se stává nadhodnoceným), tak velikost celkových investovaných aktiv (podhodnocená výše aktiv). Podrobné znalosti oceňovacích metod pomohou auditorovi zjistit, zda částka vykázaného zisku je ziskem reálným, rozdělitelným v souladu se stávajícími předpisy, a dále zda nedošlo k rozdělování zisku fiktivního, čerpaného z majetkové podstaty podniku na úkor jeho budoucího rozvoje nebo – dokonce – jeho prostého přežití. Nesprávně provedené oceňování v účetnictví má i závažné makroekonomické důsledky.¹⁹

¹⁸ DI PAULO, P. *CMA Management*. ProQuest. Hamilton. 2007 ISSN120075183

¹⁹ FIREŠ, B., ZELENKA, V.: *Oceňování aktiv a dluhů v účetnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 1997. 175 s. ISBN 80-85943-24-7.

Systémy účetnictví založené na tradičním principu oceňování v historických cenách mají v období růstu cen za následek deformaci hospodářského cyklu, resp. jeho některých fází. Např. nadhodnocení zisku (či podhodnocení ztrát), typické pro účetnictví historických cen, má v období výraznějšího růstu cen a inflace za následek urychlení, resp. zkrácení fáze konjunktury. Naopak nadhodnocení ztrát v období recese a poklesu cen má pak za následek prodloužení fáze recese.

V účetnictví obecně existuje celá řada přístupů k oceňování; nicméně tyto způsoby se svou podstatou a posléze i získanými údaji o hodnotě majetku zásadním způsobem liší. Národní účetní systémy, IFRS i US GAAP mohou a také používají celou řadu odlišných způsobů oceňování majetku. Praxe plně prokazuje, že na volbě vhodného způsobu oceňování závisí pak ekonomický úspěch, či neúspěch podnikatelského úsilí. Je třeba si uvědomit, že použití různých způsobů oceňování a získání různých hodnot ocenění majetku a závazků firmy s sebou přináší naprosto rozdílnou finální výši aktiv a pasiv firmy. Tedy že použití různých metodik oceňování vede k tomu, že stejná firma ve stejné době bude mít různou hodnotu majetku, závazků, nákladů i výnosů ve svých výkazech. Uvedená skutečnost zásadním způsobem může ovlivnit pohled na to, jak efektivně firma využívá své zdroje nebo jak vysoké nebo nízké má náklady. Uvedené informace, v tomto případě mohou být i značně zavádějící, pak zásadním způsobem ovlivňují chování subjektů, především dalších firem a investorů, kteří s touto firmou přicházejí do styku a to jak v pozici věřitele, silného investora, dodavatele nebo významného zákazníka.

2.4. Hledání jednotného způsobu oceňování

Podobně tak jako neexistuje celosvětově jednotný účetní systém, který by usměrňoval povinně vedené finančního účetnictví vyžadované všemi vyspělými státy světa, neexistuje ani jednotná teorie oceňování, která tvoří nedílnou část finančního, resp. vnitropodnikového účetnictví.

Nutnost nějakým způsobem unifikovat přístupy a postupy k oceňování jsou patrně přibližně od šedesátých let 20. století. Tuto snahu lze spojit s významným nárůstem obchodních transakcí mezi hospodářskými subjekty napříč státními útvary. Tento nárůst byl později ještě znovu zrychlen nástupem internetu a zvýšenými možnostmi obchodování na dálku. Začátkem druhé poloviny minulého století se snaha o nalezení jednoty ve vztahu k oceňování projevovala především vytvářením národních oceňovacích standardů a nejrozdílnějších směrnic. Zainteresované orgány vždy usilovaly o jednotný přístup k oceňování v rámci konkrétního státu, tak aby oceňování vyjadřovalo hodnotu majetku a plně vyhovělo účelu, pro který se oceňování provádí.

Je nutné podotknout, že podobně vytvářená nařízení se z hlediska mezinárodního pohledu zásadním způsobem lišila. V souvislosti s urychlujícím se vývojem ekonomiky bylo a stále

je nepřijatelné, aby různé přístupy k oceňování a s tím související nařízení a směrnice vedly k různému ocenění majetku a to zejména na rozdílně vyjádřenou hodnotu majetku částkou v peněžních jednotkách konkrétních měn.

V sedmdesátých letech vznikla Světová organizace znalců a odhadců – International Valuation Standards Committee, která do značné míry pomohla ujednotit nesourodý přístup vztahující se k oceňování a připravila jednotné Mezinárodní oceňovací standardy – International Valuation Standards. Tyto standardy byly poprvé vydány v roce 1985 a od té doby byly již několikrát modifikovány; naposledy se tak stalo v roce 2007.

Hlavní cíl IVSC pramení z potřeby jednoty výše stanovené ceny majetku oceňovaného soudními znalci a profesionálními odhadci. Další cíle, které si vytkla IVSC volně navazují na primární cíl; jde zejména o harmonizaci oceňovacích standardů a jejich následnou implementaci v rámci národních legislativ.

Protiváhou IVSC (Světové organizace znalců a odhadců) se na evropské úrovni v roce 1997 stalo Evropské sdružení asociací odhadců majetku – TEGoVA (The European Group of Valuers' Associations). Tato organizace, která na dobrovolném základě sdružuje národní znalecké asociace, vytváří Evropské oceňovací standardy EVS – European Valuation Standards. TEGoVA usiluje nejen o rozšiřování jednotných standardů – tzv. „Modrých knih“, ale například i pro sjednocení kvalifikačních a vzdělávacích požadavků na soudní znalce. Mezi další cíle patří tvorba jednotných metodik oceňování majetku. Specifikum členství v této organizaci vyplývá z nemožnosti individuálního členství jednotlivců – fyzických nebo právnických osob. Charakterem svého působení připomíná TEGoVA zastřešující organizaci jednotlivých profesních asociací odhadců a soudních znalců ze zemí Evropské unie.

2.5. Význam vnitropodnikového účetnictví

Vnitropodnikové účetnictví je účetnictví, které je vedeno společnostmi na dobrovolném základě a jehož hlavním smyslem je pomoci firmě lépe hospodařit. V této souvislosti si klade především za cíl zjišťovat informace ve vztahu k řízení nákladů a výnosů a to jak za jednotlivá hospodářská střediska, případně procesy nebo činnosti ve firmě probíhající, tak za podnik jako celek.

Takto zjištěné informace pomáhají lépe ovlivňovat podnikovou strukturu a efektivnost samotného fungování podniku, jejímž smyslem je hospodárné využívání nákladů při maximalizaci výnosů. Monitoring účelnosti a efektivnosti jednotlivých výrobních činností a produkce slouží při porovnávání plánů se skutečností u vynaložených nákladů a dosavadních výnosů; ve vztahu k útvarům, které zajišťují jednotlivé činnosti je jeho hlavním smyslem zachytit jejich míru přínosu na výsledcích hospodaření podniku.

Vedení pouze finančního účetnictví je pro zajištění úspěchu firmy nedostatečné. Je tomu tak zejména s ohledem na hlavní cíle, které si prosazuje stát prostřednictvím platné účetní legislativy determinující vedení finančního účetnictví. To se orientuje převážně na externí uživatele (finanční úřady, banky, investory apod.), nikoliv na interní uživatele v samotném podniku; přičemž hlavním smyslem je stanovení základu pro výpočet daně z příjmu právnických osob a součinnost jednotlivých legislativních a ekonomických opatření směřující k co nejrychlejší a nejvyšší platbě této povinnosti do státního rozpočtu.

2.5.1. Oceňování v rámci vnitropodnikového účetnictví

Smyslem oceňování jak v rámci finančního, tak vnitropodnikového účetnictví je zachycení hodnoty majetku firmy. S ohledem na komplikace, které sebou přináší oceňování založené na principu historické ceny ve finančním účetnictví, oceňuje vnitropodnikové účetnictví majetek a závazky na principu reálné hodnoty. Tento princip je zakotven v mezinárodních účetních standardech, jak uvádím v kapitole 2.2.

IAS/IFRS definují reálnou hodnotu takto: „Reálná hodnota je částka, za níž lze vyměnit aktivum nebo vypořádat závazek mezi dobře informovanými stranami ochotnými realizovat transakci, přičemž transakce je realizována za podmínek obvyklých na trhu.“

Zachycení reálné hodnoty je možné několika způsoby na základě:

- tržní hodnoty
- ceny obecné (obvyklé), tedy ceny stanovené na základě soudně znaleckého posudku znalcem v oboru oceňování konkrétního majetku
- pořizovací ceny
- interních podnikových směrnic, využívající vlastní metodiku stanovení reálné hodnoty

2.5.2. Shrnutí hlavních rozdílů mezi vnitropodnikovým a finančním účetnictvím

Tab. 4 Rozdíly FÚ a VPÚ

	Finanční účetnictví	Vnitropodnikové účetnictví
Uživatelé	Orientuje se převážně na externí uživatele. Těmi mohou být finanční úřady, banky, investoři.	Orientuje se převážně na interní uživatele.
Zákonná úprava	Musí se řídit veškerými legislativními normami platnými v ČR.	Nemusí se řídit platnou legislativou v ČR.
Oceňování	Využívá principu oceňování historickou cenou.	Využívá principu oceňování reálnou hodnotou.
Jednotky	Používá pouze finanční jednotky, na základě zákona o účetnictví v platném znění - CZK.	Používá i nefinanční jednotky.
Druhotné náklady a výnosy	Nesmí o nich účtovat.	Účtuje o nich.

Daně	Slouží pro výpočet základů daně z příjmů.	Neslouží pro výpočet daňových povinností.
Odpisy – jaké používá	Účetní.	Ekonomické.
Oceňovací rozdíly	Neúčtuje o nich.	Účtuje o nich.
Kurzové rozdíly	Musí o nich účtovat.	Nemusí o nich účtovat.
Rezervy	Tvoří dle zákona.	Nemusí o nich účtovat.
Klasifikace nákladů a výnosů	dle druhu a účelu	dle potřeb (dle místa vzniku, prvotní a druhotné, jednicové a režijní, variabilní a fixní)
Opravné položky	musí dle zákona	nemusí
Výkazy	musí dle zákona	dle potřeb

2.6. Klady a zápory způsobů oceňování ve vnitropodnikovém účetnictví

Existuje několik variant, jakým způsobem ocenění v rámci vnitropodnikového, respektive manažerského účetnictví provádět.

2.6.1. Tržní hodnota

Asi nejjednodušší je využití mechanismu získání informace o tržní hodnotě majetku, v případě, že by se je firma rozhodla prodat. Jde tedy o to zjistit hodnotu takového majetku na trhu.

Tržní hodnota vyjadřuje vztah mezi nabízejícími a poptávajícími subjekty po určitém poptávaném, resp. nabízeném předmětu. K získání aktuální informace o peněžním vyjádření tržní hodnoty určitého majetku, může posloužit internet nebo sledování inzerce.

O ceně, jak je zmíněno v kapitole 3, lze hovořit až při uskutečnění transakce prodeje-koupe majetku mezi prodávajícím a kupujícím. Jedinou podmínkou vzniku výsledné ceny je existence nabídky předmětu a existence kupce, který je ochoten za minimální cenu přistoupit a předmět převzít do svého vlastnictví.

Zásadní nevýhodou tržní hodnoty je skutečnost, že toto ocenění vůbec nevyjadřuje jakýkoliv ekonomický přínos daného majetku pro firmu. Věc rovněž tak nemusí být vůbec funkční, nemusí sestávat ze všech součástí a příslušenství (např. stroj nebo výrobní zařízení, které je prodáváno-kupováno na náhradní díly); věc nemusí sloužit k účelu, ke kterému byla vyrobena. Mezi další nevýhody pak při peněžním vyjádření hodnoty patří její neustálá proměnlivost v závislosti na aktuální nabídce či poptávce; navíc také rozdílným způsobem v různých městech, krajích či jediného státu jako celku. Z celosvětového hlediska je pak informace takového peněžního vyjádření vztahu mezi prodávajícím a kupujícím naprosto neporovnatelná a málo o čem vypovídající.

2.6.2. Odhad ceny majetku

Odhad ceny majetku může provést profesionální odhadce nebo soudní znalec. Ten vypracovává znalecký posudek pouze v souvislosti právními úkony fyzických a

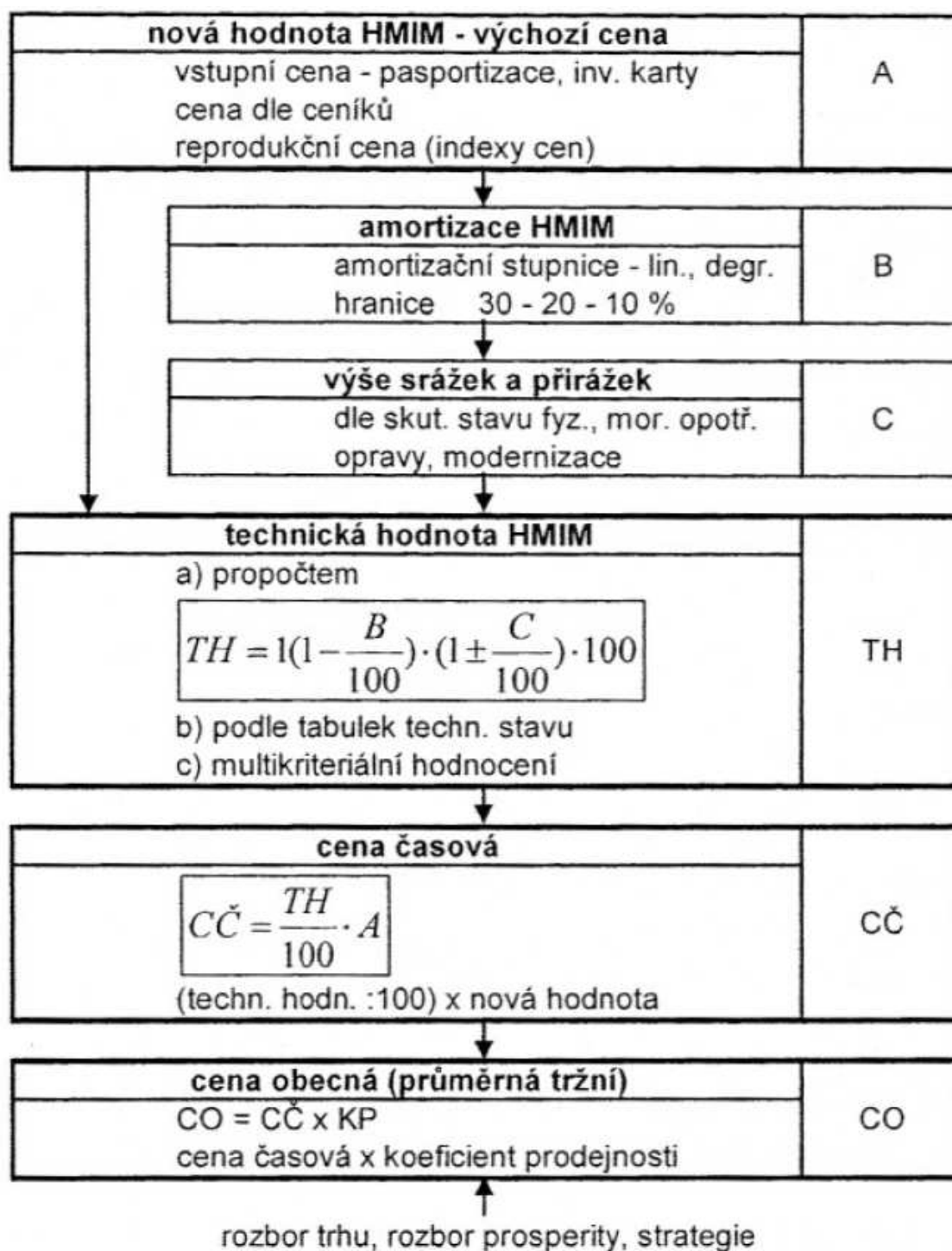
právnických osob (dědické řízení, zamýšlený prodej majetku apod.). Pro potřeby vnitropodnikového účetnictví nicméně může jako odhadce poskytnout informace týkající se stanovení výše obvyklé ceny majetku.

Za tímto účelem si vyžádá kompletní a platnou dokumentaci týkající se konkrétního majetku a následně údaje o předmětu v dokumentaci srovnává se skutečností. Odhad ceny dále pokračuje analýzou stavu věci; tzn. případnými změnami nebo úpravami, kterými konkrétní věc prošla; dále pak analýzou stavu jejího opotřebení a zjišťováním vad. Obvyklá cena se pak odvíjí od výchozí ceny konkrétního předmětu. Za přírůstek, která ve svém důsledku zvýší odhadní cenu, může být považována nadstandardní péče o věc, dodatečné úpravy zlepšující nějakým způsobem její vlastnosti apod. Na zvýšení obvyklé ceny v případě automobilu má vliv skutečnost, že je po celkové nebo generální opravě a byl jen minimálně používán, byl garážován, údržbu je možno doložit kompletní servisní knížkou se záznamy všech návštěv servisních zařízení, informacemi o pravidelné údržbě, či náročnějších opravách. Naopak zanedbání péče nebo značné opotřebení konkrétního předmětu se projeví snížením obvyklé ceny.

Nevýhodou stanovení obvyklé ceny je, podobně jako v případě tržní hodnoty, její mizivá schopnost, která by vypovídala o přínosu majetku pro firmu. Stáří a stav konkrétní věci se pochopitelně mění a v souvislosti s tím je nutné, v případě, že se firmy rozhodnou jít touto cestou – oceňovat majetek pomocí nástroje „obvyklé ceny“, dělat odhady opakovaně. Finanční zátěž takto opakovaně prováděných odhadů za účelem stanovování ceny je pro firemní rozpočty značná. V neposlední řadě tento způsob oceňování majetku a zjištěná výše ceny nemusí být také zdaleka aktuální.

Obvyklá cena se liší od prodejní ceny, která může být vyšší i nižší než je cena stanovená znaleckým posudkem (nejčastěji se ta děje u nemovitostí nebo automobilů).

Při stanovení obvyklé ceny je možné se opřít o následující algoritmus (obr 3.).

Obr. 3 Základní algoritmus oceňování HMDHM²⁰²⁰ MAKOVEC, J. *Oceňování strojů a výrobních zařízení*. IOM. Praha 2006. ISBN 80-245-1103-7

2.6.3. Reálná hodnota

Hlavní rozdíl oproti předcházejícím oceněním spočívá v tom, že oceňování reálnou hodnotou vystihuje konkrétní přínos dané věci pro firmu. Ve firmě musí konkrétní předmět co nejlépe plnit svůj účel, pro který byl determinován. Aby tento účel mohl plnit, musí mu být věnována pravidelná péče a musí být udržován v bezvadném stavu – ve stavu, ve kterém jsou všechny jeho součásti a příslušenství plně funkční a je současně funkční jako celek. Oddělení, mající na starosti péči o konkrétní firemní hmotný majetek také na základě vývoje jeho reálné hodnoty, nákladů na jeho udržení v chodu a samotných nákladů na jeho provoz určuje nejvhodnější okamžik celkových, případně generálních oprav nebo okamžik, kdy jej firma dále odprodá.

Přínos využití oceňování reálnou hodnotou jsem uvedl ve svém odborném článku publikovaném pro on-line video konferenci pořádanou Fakultou podnikatelskou VUT v roce 2008. V článku vyzdvihuji význam užití oceňování reálnou hodnotou, oproti jiným způsobům oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v účetnictví, takto: „Hlavní rozdíl oproti předcházejícím oceněním spočívá v tom, že oceňování reálnou hodnotou vystihuje konkrétní přínos dané věci pro firmu.“ Dále uvádím: „Mezi další zásadní výhody patří úspora nákladů při zjišťování reálné hodnoty oproti dosavadním způsobům. Reálná hodnota v sobě nenese břemeno „rychlých změn“ v závislosti na konkrétní situaci na trhu; je také odolná proti vlivu legislativních opatření státu, a není zatížena změnami lokalit, ve kterém dochází k oceňování majetku. Tentýž majetek bude prostřednictvím reálné hodnoty vyjadřovat naprosto stejný ekonomický přínos pro určitou firmu v určitém oboru bez ohledu na to, ve kterém státě bude podnikat či nově zakládat pobočky.“²¹

Význam oceňování dlouhodobého hmotného majetku nespočívá jen v úspoře nákladů, ale zejména v efektivním využívání firemních prostředků jako vzácných ekonomických zdrojů.²²

V neposlední řadě je využití reálné hodnoty zásadní přínosem pro strategické řízení v podniku. Rozhodování se totiž opírá o relevantní údaje o výši a možnosti další využitelnosti dlouhodobých aktiv. V případě, že by se management opíral o ceny (historické ceny) vyjádřené finančním účetnictvím, disponoval by nerelevantními údaji pro svá plánování a přijímání zásadních rozhodnutí.

²¹ PERNICA, M.: *Dilemma establishing of real value on example chosen tangible long - term asset*. Izhevsk, 2008. ISBN 978-5-7526-0349-5

²² PERNICA, M.: *Vybrané dopady oceňování dlouhodobých aktiv do ekonomiky podniku*. Konference UTB. Zlín. 2008. ISBN 978-80-7318-663-0

3. Vymezení odborné terminologie

3.1. Rozlišení pojmů cena – hodnota

Pojmy cena - hodnota jsou převzaty z mezinárodních účetních standardů a s nimi související další legislativou. Zatímco laickou českou veřejností jsou tyto pojmy vnímány jako synonyma, v odborné ekonomické terminologii se jejich vymezení zásadně liší.

Cena, (anglicky price) je pojem vymezený Zákonem o cenách č. 526/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů takto: „Cena je peněžní částka sjednaná při nákupu a prodeji zboží.“ Z této definice vyplývá, že cenou je částka stanovená v peněžních jednotkách, která je požadována nebo již uhrazena při nákupu – prodeji zboží či služby. Provází obchodní transakci, ve které se její strany dohodnou na určité pevně stanovené částce – jednoznačně daném čísle, ať už je stanoveno v peněžních jednotkách české nebo zahraniční měny. Informaci o ceně je tak možné získat například z kupní smlouvy při nákupu – prodeji majetku, na základě které se smluvní strany dohodly o změně k němu se vztahujících vlastnických práv k určitému dni za úplatu.

Hodnota, (anglicky value) je pojem známý především z obecné ekonomické teorie, který vyjadřuje vztah mezi subjekty, které nabízejí zboží nebo služby, na jedné straně a na druhé straně mezi těmi, kteří je poptávají. Nejedná se o konkrétní číslo, ale ohodnocení zboží v určité chvíli. Výše hodnoty závisí na podmínkách a účelu v jakých je zkoumána.

Mezinárodní účetní standardy (International Valuations Standards) vymezují rozdíly mezi cenou a hodnotou následujícím způsobem: „Cena je pojem, který souvisí se směnou výrobku, zboží nebo služby. Cena je částka, která byla požadována, nabízena nebo zaplacená za danou položku. Když je transakce uskutečněna, cena se stává historickou skutečností. Zaplacená cena představuje průsečík nabídky a poptávky.“²³ Tato definice na první pohled predikuje makroekonomické modely trhu, ve kterých je zmíněna vždy cena jako ochota kupujícího přijmout zboží nebo službu za úplatu při určité ceně. Český zákon o cenách č.526/1990, který jsem již uváděl, poukazuje podobně jako Mezinárodní účetní standardy na „historickou skutečnost“ takové transakce.

Pojem hodnota je vymezen v Mezinárodních účetních standardech jako: „Nejpravděpodobnější cena, na které by se dohodli kupující a prodávající daného zboží nebo služby nabízené k prodeji. Hodnota představuje hypotetickou nebo teoretickou cenu, na které by se kupující a prodávající s největší pravděpodobností dohodli za dané zboží

²³ International valuation standards [cit.. 2009-06-20] Dostupný z WWW: <<http://www.ivsc.org/>>

nebo službu. Hodnota tedy není skutečnost, ale odhad nejpravděpodobnější ceny, která bude zaplacená za zboží nebo službu nabízenou ke koupi v daném čase.²⁴

Od základu vymezení pojmů cena – hodnota a vzájemných rozdílů mezi nimi se odvíjí označení pro jednotlivé způsoby oceňování, které je možno aplikovat v rámci vnitropodnikového účetnictví.

Za nejvýznamnější považují:

- Tržní hodnotu
- Obecnou cenu (obvyklou cenu; cenu zjištěná na základě soudně znaleckého posudku)
- Pořizovací cenu
- Reálná hodnotu

3.2. Tržní hodnota (market value)

České finanční účetnictví, které je regulováno na základě zákona č. 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů připouští pro ocenění určení tržní hodnoty, kterou charakterizuje jako: „Hodnotu, která je vyhlášena na tuzemské či zahraniční burze nebo na jiném regulovaném trhu.“ Použití ocenění tržní hodnotou připadá v úvahu zejména pro cenné papíry a další komodity, které jsou obchodovány na organizovaných trzích. Jak jsem již uváděl v předcházejících kapitolách, české finanční účetnictví využívá pro oceňování zbývajících druhů majetku – zejména dlouhodobého hmotného a nehmotného oceňování prostřednictvím pořizovacích cen.

Mezinárodní účetní standardy chápou pojem tržní hodnota odlišným způsobem a používají pro něj mnohem přesnější vymezení: „Tržní hodnota je představitelem hodnoty při směně, je to částka, kterou by majetek přinesl, pokud by byl nabídnut k prodeji na (otevřeném) trhu ke dni ocenění za podmínek, které vyhovují požadavkům definice tržní hodnoty. Za účelem stanovení tržní hodnoty musí odhadce nejprve odhadnout nejvyšší a nejlepší využití, nebo nejpravděpodobnější použití. Toto využití může být při pokračování stávajícího využití majetku nebo při nějakém alternativním využití. Tato rozhodnutí se provádějí na základě údajů z trhu. Tržní hodnota je navržena prostřednictvím aplikace oceňovacích metod a postupů, které odrážejí podstatu majetku a podmínky, za kterých by mohl být daný majetek nejpravděpodobněji obchodován na (otevřeném) trhu. Nejběžnějšími metodami pro stanovení tržní hodnoty jsou nákladová metoda, metoda

²⁴ International valuation standards [cit.. 2009-06-20] Dostupný z WWW: <<http://www.ivsc.org/>>

porovnání prodejů a metoda kapitalizace výnosů včetně analýzy diskontovaného cash flow.“²⁵

3.3. Soudní znalec a profese odhadce

V České republice se oceňováním majetku zabývají dvě respektované profese; první, již mnohokrát v práci zmiňovanou jsou soudní znalci; druhou tvoří odhadci. Poláček vymezuje rozdíly mezi soudními znalci a odhadci ve své publikaci *Posudek znalce a podnik*²⁶ takto: „Vymezení profese „odhadce“ je nutné chápat jako širší pojem termínu „znalec“, který je používán již od začátku 19. století. Tyto názvy byly v minulém období do značné míry ztotožněny, protože znalecká činnost byla tvořena v drtivé většině právě prací odhadců. Pod označením znalectví je nicméně nutné vidět v daných souvislostech vedle odhadců i výkon profesí např. lékařů, grafologů atd.“

Na zásadní problém v hledání anglického ekvivalentu pojmu soudní znalec jsem narazil při hledání odborných článků a jejich následném překládání. Je nutné vzít v úvahu, z jaké země autor určité odborné publikace pochází a v souvislosti s tím přistoupit i k přesnému překladu pojmu soudní znalec. Na nejednoznačnost překladu slova znalec a rozdílů v jeho chápání v britské oproti americké angličtině poukazuje Poláček v již zmiňované publikaci: „V zemích Commonwealthu se používá výraz „*valuer*“, případně „*surveyor*“ či „*valuation surveyor*“. V USA a v dalších státech se používá termín „*appraiser*“. Pro výsledek procesu přiřazování hodnoty při odhadcovské činnosti se pak používá název „*estimation*“, „*valuation*“ nebo „*appraisal*“ a pro vlastní zprávu pak „*valuation report*“ nebo „*appraisal report*“. Pro soudního znalce je užíváno pojmenování „*expert witness*“.“

Znalci, jejichž postavení je vymezeno zákonem č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících ve znění pozdějších předpisů, mohou podobně jako odhadci pracovat také pro soukromý sektor. Mezi nejvýznamnější instituce, které poptávají práci znalců v oblasti oceňování majetku lze uvést velké finanční skupiny, jakými jsou banky, pojišťovny, investiční a penzijní fondy nebo podniky, které jsou v obtížné situaci a působí zde jako konkurzní správci. Ve vztahu k veřejnému sektoru nacházejí uplatnění v oblasti daní a dále pak v rámci nejrůznějších soudních řízení (konkurzní řízení, exekuční řízení, správní řízení a trestní řízení). V těchto závažných soudních řízení nicméně většinou vystupují pouze soudní znalci, nikoliv odhadci majetku.

²⁵ International valuation standards [cit.. 2009-06-20] Dostupný z WWW: <<http://www.ivsc.org/>>

²⁶ POLÁČEK, B. *Posudek znalce a podnik*. 1. vydání CH Beck. Praha 2006. str. 2-3 ISBN 80-7179-503-8

Znalecký posudek

Znalci ve většině případů vypracovávají znalecký posudek, který výstižně definuje například pro oblast trestního řízení Císařová a Kloučková²⁷ ve své publikaci takto: „Znalecký posudek je samostatným důkazním prostředkem, kterým si orgány činné v trestním řízení nebo strany opatřují od osob nebo orgánů k tomu zvláště odborně způsobilých – znalců, odborné skutkové poznatky.“

Posudek znalce slouží jako jeden z možných důkazních prostředků. V zákoně č. 36/1967 Sb. v § 11I odst. 3. je uvedena možnost odepření posudku znalcem. Toho lze využít pro jednotlivé druhy řízení podobně jako ustanovení o svědcích, například, kdyby způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým; přičemž o důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud.

Znalecký posudek je výsledkem činnosti znalce, kterou zmiňovaný zákon charakterizuje jako znaleckou činnost před státními orgány a orgány, na které přešly úkoly státních orgánů, jakož i znalecká činnost prováděná v souvislosti s právními úkony občanů nebo organizací.

Znalecký posudek je podáván ve většině případů v písemné formě. Musí zachycovat průběh a výsledky zkoumání; důležité jsou také vyvozené závěry.

Znalecký posudek se podle § 13 prováděcí vyhlášky č. 37/1967 Sb. k zákonu o znalcích a tlumočnických skládá celkem ze tří částí:

- z nálezů,
- z posudku,
- ze znalecké doložky.

Znalecký posudek, který znalec vypracovává se týká pouze skutkových otázek. Kromě závěrů, ke kterým při své práci dospěl, musí znalec uvést, se kterými skutečnostmi se seznámil při přípravě posudku a musí vysvětlit, o jaké skutečnosti svůj závěr opírá. Znalec hodnotí věc z hlediska odborných znalostí, které náležejí do jeho oboru působnosti. Není tedy kompetentní k tomu, aby se zabýval právními otázkami.

Profese odhadce

Profesi odhadce majetku bych charakterizoval jako komerční ve srovnání s profesí soudního znalce. Je to dáno jak legislativou (odhadci mohou podnikat na základě živnostenského zákona a obchodního zákoníku), tak i jeho profesním zájmem (angažuje se

²⁷ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2004, s. 348

zejména v komerční sféře). Profesi odhadce výstižně definuje Poláček²⁸ ve své publikaci, když uvádí: „...jde o činnost na pomezí vědy a umění, jejímž smyslem je provádět celkovou či dílčí ekonomickou a technickou analýzu majetku a na základě této analýzy provádět ocenění a analýzu ocenění tohoto majetku a to zejména z tržního pohledu.“

Činnost odhadců majetku je koncesována a odhadci musí splnit zákonné podmínky pro výkon svého povolání. V České republice neexistuje samostatný zákon, který by nějakým způsobem upravoval odhadcovství.

K významu této profese Kislingerová²⁹ ve své publikaci „Oceňování podniku“ uvádí mimo jiné: „Ve vyspělých státech patří profese odhadce k nejprestižnějším profesím. Důvody spočívají především v tom, že odhadci pracují převážně pro finanční sektor, který je „krví“ tržní ekonomiky.“

K 1. 3. 2006 působilo v České republice celkem 10 994 znalců, přičemž se specializací na oceňování nemovitostí to bylo 3 185 a se specializací na oceňování podniku 302; ostatní „oceňovací“ specializace (věci movité, nehmotný majetek a finanční majetek) tvořily pouze další nepatrný zlomek tohoto počtu. Vedle znalců působilo celkem 416 znaleckých ústavů, pro oblast oceňování podniku 80 znaleckých ústavů a pro oblast nemovitostí 46, přičemž podstatná část měla obě dvě specializace oceňování. Podle živnostenského zákona jako odhadce dnes může působit cca 7 000 osob.³⁰

Hlavním problémem pramenícím z absence legislativy, která by samostatně regulovala profesi odhadců majetku a jeho oceňování, je její roztříštěnost. V této oblasti působí řada organizací, které zastřešují jak znalce, tak odhadce majetku (Komora soudních znalců ČR, Asociace znalců a odhadců ČR a Česká společnost certifikovaných odhadců majetku, Česká komora odhadců majetku). Zvláštní zákon, který by upravoval činnost odhadců a soudních znalců, by kromě sjednocení uvedených profesních sdružení v jednu komoru pomohl zlepšit kontrolní mechanismy nad činností odhadců a soudních znalců. Přičemž tento problém se zejména týká odhadců, kde kontrola jejich činnosti spočívá jen v rámci členství jedné ze zmiňovaných organizací. Takové kontrolní mechanismy jsou pochopitelně nedostatečné. Soudní znalci podléhají kontrole jednak svých organizací, do kterou jsou sdruženi a dále pak je jejich odpovědnost zakotvena přímo v zákoně č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících v platném znění.

²⁸ POLÁČEK, B. *Posudek znalce a podnik*. 1. vydání CH Beck. Praha 2006. str 3-4 ISBN 80-7179-503-8

²⁹ KISLINGEROVÁ, E.: *Oceňování podniku*. 2. přepracované vydání. Vydal to C.H. BECK. Rok 2001, ISBN 80-7179-529-1. strana 18

³⁰ POLÁČEK, B. *Posudek znalce a podnik*. 1. vydání CH Beck. Praha 2006. str 3-4 ISBN 80-7179-503-8

Odpovědnost znalce

Odpovědnost znalce vymezuje zákon č. 36/1967 Sb. v § 10 odstavec 1. takto: „Odpovědnost znalce není dotčena ani v oné části posudku, o níž bylo konzultováno.“ Zákon č. 36/1967 Sb. má v tomto ohledu úzkou vazbu na trestní zákon, kdy je v § 175 trestního zákona zakotvena „křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek“ a to následovně:

„(1) Kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo jako svědek nebo znalec před soudem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny (a) uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny, nebo (b) takovou okolnost zamlčí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem. (3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.“³¹

³¹ Zákon č. 36/1967 ve znění pozdějších předpisů. [cit.. 2009-06-20] Dostupné z: <www.businesscenter.cz>

4. Cíle a východiska disertační práce

Disertační práce pojednává o *problematice oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku*.

Cílem disertační práce je vytvoření metodiky oceňování dlouhodobého hmotného majetku, s cílem stanovit jeho reálnou hodnotu po jednotlivých letech užívání.

Výsledky mé vědecké práce budou ověřovány na příkladu osobních automobilů, neboť představují takový druh aktiv, která patří do dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného a zároveň jsou jednou z jeho nejčastějších složek.

4.1. Cíle

Mezi dílčí cíle práce bude patřit:

- Analýza hlavních kritérií, která ovlivňují výběr a pořízení dlouhodobého hmotného majetku.
- Práce se bude opírat o prováděný výzkum mezi soukromými a státními organizacemi. Výzkum se bude sestávat ze dvou částí. Předvýzkumu a samotného výzkumu.

Předvýzkum bude prováděn formou kvalitativního šetření – rozhovoru s vybranými zástupci společností, které tvoří reprezentativní vzorek pro hlavní výzkum. Tito respondenti se vyjádří k významu oceňování dlouhodobého hmotného majetku reálnou hodnotou a připravované metodice, navrhovaným kritériím v rámci dotazníkového šetření, vhodnosti zvoleného způsobu ověřování chování zákazníků a volbě formy oslovení podniků.

Samotný výzkum se pak bude opírat o dotazníkové šetření, ve kterém bude osloveno 200 organizací tvořících dostatečně reprezentativní vzorek pro dosažení relevantních výsledků. Firemní klientela bude požádána o to, aby se prostřednictvím dotazníkového šetření vyjádřila k základním otázkám v souvislosti s připravovanou nebo v nedávné době již realizovanou koupí dlouhodobého majetku a k nabízeným kritériím, která ovlivňují jejich rozhodování při výběru majetku.

- Na základě zjištěných a vyhodnocených vědeckých poznatků bude formulována nová definice pojmu „reálná hodnota“.

4.2. Formulace výzkumných hypotéz

Stanovení hypotéz

Nedílnou součástí vědecké práce je stanovení hypotézy, která je utvářena při formulaci vědeckého problému. Pavlica³², ve své publikaci Sociální výzkum, podnik a management vymezuje hypotézu takto: „Představuje předběžné tvrzení, představu o vztahu mezi zkoumanými proměnnými. Jde o podmíněný výrok, že mezi určitými jevy existuje vazba určitého charakteru, nebo že zvolený problém lze řešit určitým způsobem.“

Jedná se tedy o vědecky zdůvodněný, v souladu s doposud známými vědeckými fakty nerozporný, ale doposud v praxi nepoznaný předpoklad.

Hypotéza vytváří začátek kognitivního procesu; předpoklad, v němž na základě určitých indicií je stanoven závěr o existenci nějakého jevu; nicméně tento závěr není dosud prokázán. Předběžná domněnka o jevu, která je utvářena na začátku vědeckého procesu se odvíjí od shromážděných informací a zkušeností.

Hypotéza by měla splňovat několik podmínek:

- je složena z výroku a vymezených vztahů mezi proměnnými;
- její formulace by měla být jednoznačná, logická a jednoduchá;
- hypotéza nemá být v rozporu s jinými teoriemi nacházejícími se v téže oblasti, jejichž pravdivost již byla prokázána;
- hypotéza musí být ověřitelná;
- hypotéza nesmí být tvrzením nebo definicí.

Hypotéza musí být ověřena. Děje se tak nejčastěji prostřednictvím statistických prostředků. V této souvislosti je nutné stanovit kritéria pro její přijetí nebo zamítnutí. Při zpracování dat je možné, že se stanovená hypotéza nepotvrdí. Nicméně i tento stav významně přispívá k vědeckému poznání.

Hypotézy v mojí disertační práci budou směřovány do oblasti oceňování dlouhodobého hmotného majetku v podniku v rámci vnitropodnikového účetnictví, které firma vede na dobrovolném základě.

³² PAVLICA, K. a kol.: Sociální výzkum, podnik a management, Praha 2000, s.121

5. Metody navržené pro zpracování disertační práce

5.1. Přehled metod

Pro zpracování disertační práce a dosažení stanovených cílů jsem zvolil vědecké metody, kterými se bude realizovat řešení vytyčeného problému.

Výběr vhodných metod pro zpracování disertační práce ovlivňovala celá řada faktorů - zejména druh a množství informací, které bylo potřeba získat, pracnost i technické možnosti jejich zpracování, množství času ke zpracování a dostupné prostředky. Dále uvádím popis metod, které jsou vhodné pro řešení úkolů a vytyčených cílů v disertační práci členěné do jednotlivých skupin, které jsou uvedeny v následujících subkapitolách.

5.2. Empirické metody

Tato skupina zjišťuje fakta a jejich vlastnosti. Skupina obsahuje metody například porovnání, experiment, dotazník, anketa, rozhovor či testování. V rámci sběru výzkumných dat bylo využito zejména dotazníkové šetření.

5.3. Teoretické metody

Jedná se o metody, které zpracovávají získané údaje.

- *Metody kvalitativního hodnocení*
Slouží ke zjišťování vzájemných vztahů mezi získanými údaji pomocí tzv. logických metod.
- *Metody kvantitativního hodnocení*
Jsou odvozeny z principu, že objektivní realita může být vyjádřena numericky tzv. matematicko-statickými metodami.

Při zpracování disertační práce byly využity obě výše zmíněné skupiny. Zároveň byl použit systémový přístup, který nemá své vlastní specifické metody. K řešení určitého problému se obvykle přebírají a vhodně kombinují metody různých disciplín.

5.4. Logické metody

V disertační práci byly ke zpracování použity logické metody³³, které jsou tvořeny množinou metod využívající logického myšlení k dosažení vytýčeného cíle. K těmto metodám se řadí i následující „párové metody“³⁴:

- Metody indukce a dedukce
- Metody analýzy a syntézy
- Metoda abstrakce a konkretizace

Indukce (z latinského inductio – navedení) je proces vyvozování obecného závěru na základě poznatků o jednotlivostech. Jedná se o proces zobecňování od specifického k obecnému a je stavěna do protikladu k deduktivním závěrům.

Dedukce (deductio – odvození) proces vyvozování konkrétních individuálních poznatků z poznatků obecných, jedná se o přechod od obecného ke specifickému. Dedukce je opakem indukce. Pojem dedukce je obdobou pojmu odvození.

Analýza (rozložení) je proces rozkládání strukturovaného objektu na jeho jednotlivé komponenty, které jsou podrobeny hlubšímu zkoumání za určitým účelem. Je to dekompozice struktury objektu na prvky a vazby mezi nimi, který se provádí s určitým cílem.

Syntéza je proces vytváření strukturovaného objektu z jednotlivých prvků a vazeb mezi nimi. Je to postup poznávání nebo konstrukce systémů, jehož podstatou je myšlenkové nebo praktické spojování známých prvků do jednoho celku. Syntézu nelze chápat jako prostý souhrn analytického poznání.

Abstrakce (abstraction – odpoutání) je myšlenkový proces, v jehož rámci se u různých objektů vydělují pouze jejich podstatné charakteristiky, nepodstatné se neuvádějí, čímž se ve vědomí vytváří objekt obsluhující jen společné charakteristiky či znaky. Tomuto objektu se přiřadí jméno, které je společné celé třídě objektů – lze tedy konstatovat, že proces abstrakce je procesem vytváření nových pojmů.

Konkretizace jde o vyhledávání konkrétního prvku z určité třídy objektů.

5.5. Ostatní metody

Kompilace – odborný text, který vznikl sestavením poznatků z jiných děl.

³³ MOLNÁR, Z. *Syllabus k předmětu „Úvod do základů vědecké práce“*, Praha: VŠE 2008

³⁴ SYNEK, M. *Jak psát diplomové a jiné písemné práce*, 1.vyd. Praha VŠE, 1999.

Interpretace – výklad smyslu určité skutečnosti (včetně textu) – cílem je porozumět podstatě, příčinám, způsobům existence interpretovaného jevu.

Analogie – tato metoda srovnání je často ztotožňována s pojmem podobnosti. Shoda dvou nebo více objektů v určitých znacích, např. ve struktuře, funkci atd. Existují analogie různého stupně, které v mezním případě mohou přecházet v totožnost. Odhalení analogií bylo a je prvním krokem v poznání zákonů přírody a společnosti.

Dotazování - šetření dotazováním bude uskutečňováno dvěma hlavními typy technik šetření: /1/ písemným dotazováním, tj. pomocí dotazníku zasílaného poštou, /2/ osobním dotazováním, tj. rozhovorem tazatele s respondenty (se zástupci automobilek, s firemní klientelou a soudními znalci).

Uvedené metody, které budou v maximální možné míře využívány, jsou dostatečným předpokladem k realizaci pro čtenáře zajímavé, aktuální a na poznatky bohaté práce, které nebude scházet precizní pojetí a vyváženost.³⁵

5.6. Metody použité pro vyhodnocení výzkumu

Vážený průměr

zobecňuje aritmetický průměr a poskytuje charakteristiku statistického souboru v případě, že hodnoty v tomto souboru mají různou důležitost, různou váhu. Používá se zejména při počítání celkového aritmetického průměru souboru složeného z více podsouborů.

Pro výpočet váženého průměru potřebujeme jednak hodnoty, jejichž průměr chceme spočítat, a zároveň jejich váhy.

Máme-li soubor n hodnot

$$X = \{x_1, \dots, x_n\}$$

a k nim odpovídající váhy

$$W = \{w_1, \dots, w_n\}$$

³⁵ PERNICA, M.: *Metody oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku*. Konference MendelNet, Brno 2006. ISBN 80-86851-62-1.

je vážený průměr dán vzorcem

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n w_i x_i}{n}$$

Běžný průměr

Aritmetický průměr je statistická veličina, která v jistém smyslu vyjadřuje typickou hodnotu popisující soubor mnoha hodnot. Aritmetický průměr se obvykle značí vodorovným pruhem nad názvem proměnné, popř. řeckým písmenem μ . Definice aritmetického průměru je:

$$\bar{x} = \frac{1}{n} (x_1 + x_2 + \dots + x_n) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i,$$

tzn. součet všech hodnot vydělený jejich počtem. V běžné řeči se obvykle obecným slovem průměr myslí právě aritmetický průměr. Pokud je soubor zadán pomocí třídních znaků a četností x_i a četností n_i , potom se aritmetický průměr vypočte podle vztahu:

$$\bar{x} = \frac{\sum_i n_i x_i}{\sum_i n_i}$$

Medián

je hodnota, jež dělí řadu podle velikosti seřazených výsledků na dvě stejně početné poloviny. Ve statistice patří mezi míry centrální tendence. Platí, že nejméně 50 % hodnot je menších nebo rovných a nejméně 50 % hodnot je větších nebo rovných mediánu.

Pro nalezení mediánu daného souboru stačí hodnoty seřadit podle velikosti a vzít hodnotu, která se nalézá uprostřed seznamu. Pokud má soubor sudý počet prvků, obvykle se za medián označuje aritmetický průměr hodnot na místech $n/2$ a $(n/2)+1$.

Obecně se za medián dá označit více čísel. V už zmíněném případě sudého počtu prvků neexistuje jedinečná střední hodnota. Platí však, že polovina hodnot je menší nebo rovna a polovina prvků je větší nebo rovna, ať už se za medián zvolí libovolné z obou prostředních čísel. Totéž dokonce platí i pro libovolné číslo, jehož velikost leží mezi těmito dvěma čísly. Proto se jako medián takového souboru může vzít libovolné z obou prostředních čísel i libovolné z čísel mezi nimi.

Modus

náhodné veličiny X . Je to hodnota, která se v daném statistickém souboru vyskytuje nejčastěji (je to hodnota znaku s největší relativní četností). Představuje jakousi typickou hodnotu sledovaného souboru a jeho určení předpokládá roztržení souboru podle obměn znaku.

Modus diskretní náhodné veličiny je taková hodnota, která pro všechny hodnoty x_i náhodné veličiny X splňuje podmínku

$$P[X = \hat{x}] \geq P[X = x_i]$$

Pro spojitou náhodnou veličinu X definujeme modus podmínkou,

$$f(\hat{x}) \geq f(x)$$

kde f je hustota pravděpodobnosti náhodné veličiny X .

Četnost

Provedeme-li náhodný výběr o rozsahu n , mohou se některé hodnoty opakovat vícekrát. Počet výskytů n_i hodnoty x_i označujeme jako (absolutní) četnost pozorování hodnoty x_i .

Poměr $\frac{n_i}{n}$ nazýváme poměrnou (relativní) četností pozorování x_i . Platí:

$$\sum_k n_k = n$$

Tedy součet četností je roven rozsahu n . Podobně je součet relativních četností roven 1.

Součet četností všech pozorování, která nepřevyšují hodnotu x_i , označujeme jako kumulativní četnost pozorování x_i . Součet poměrných četností všech pozorování, která nepřevyšují hodnotu x_i , se nazývá kumulativní poměrnou (relativní) četností pozorování x_i .

Střední hodnota

Střední hodnota je parametr rozdělení náhodné veličiny, který je definován jako vážený průměr daného rozdělení. V řeči teorie míry se jedná o hodnotu:

$$E(X) = \int_R x dP(x)$$

kde P je pravděpodobnostní míra určující rozdělení náhodné veličiny X . Pokud výraz na pravé straně nekonverguje absolutně, pak říkáme, že střední hodnota neexistuje.

Speciálně:

- Má-li náhodná veličina X spojitě rozdělení s hustotou rozdělení $f(x)$, pak

$$E(X) = \int_R x f(x) dx$$

Má-li náhodná veličina X diskrétní rozdělení kde $P[X = s_i] = p_i$ pro $i \in I$ nejvýše spočetnou množinu různých výsledků, pak

$$E(X) = \sum_I s_i p_i$$

Rozptyl

Se používá v teorii pravděpodobnosti a statistice. Je to druhý centrální moment náhodné veličiny. Jedná se o charakteristiku variability rozdělení pravděpodobnosti náhodné veličiny, která vyjadřuje variabilitu rozdělení souboru náhodných hodnot kolem její střední hodnoty.

Rozptyl je definován jako střední hodnota kvadrátů odchylek od střední hodnoty. Odchylku od střední hodnoty, která má rozměr stejný jako náhodná veličina, zachycuje směrodatná odchylka.

Pro diskrétní náhodnou veličinu jej můžeme definovat vztahem:

$$\sigma^2 = \sum_{i=1}^n [x_i - E(X)]^2 p_i = \sum_{i=1}^n x_i^2 p_i - [E(X)]^2$$

kde x_i jsou hodnoty, kterých může náhodná veličina X nabývat (s pravděpodobnostmi p_i) a $E(x)$ je střední hodnota veličiny X .

Je-li pravděpodobnost všech diskrétních hodnot stejná, pak se předchozí vztah zjednoduší na:

$$\sigma^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - E(x))^2$$

Pro spojitou náhodnou veličinu definujeme rozptyl vztahem:

$$\sigma^2 = \int_{-\infty}^{\infty} [x - E(X)]^2 f(x) dx = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 f(x) dx - [E(X)]^2$$

kde $f(x)$ je hustota pravděpodobnosti náhradní veličiny X .

Kruskalův – Wallisův test

Jedná se o neparametrický test pro jednoduché třídění, který lze použít, nejsou-li splněny předpoklady parametrické analýzy rozptylu (ANOVA1). Jde zejména o případy, kdy máme výběry z rozdělení značně se lišících od normálního.

Nechť $Y_{i1}, \dots, Y_{ini}$ je výběr z nějakého rozdělení se spojitou distribuční funkcí $F_i, i = 1, \dots, k$. Nechť všechny tyto výběry jsou na sobě nezávislé. Budeme testovat hypotézu

$$H_0 : F_1(x) = F_2(x) = \dots = F_K(x)$$

pro všechna x proti alternativě H_1 , že H_0 neplatí.

Distribuční funkce všech souborů jsou shodné, tj. statisticky shodné.

Všechny veličiny Y_{ij} dohromady vytvoří *sdužený náhodný výběr* o rozsahu

$$N = n_1 + \dots + n_k.$$

Podstatou testu je, že ze všech N hodnot utvoříme rostoucí posloupnost a každé veličině Y_{ij} přiřadíme její pořadí R_{ij} , tato pořadí se použijí místo pozorovaných hodnot. Pokud jsou tato pořadí dostatečně „promíchaná“, pak můžeme uvažovat o shodě mediánů. Pokud máme dostatečně velké četnosti jednotlivých souborů, můžeme použít testovou statistiku:

$$Q = \frac{12}{N(N+1)} \sum_{i=1}^k \frac{T_i^2}{n_i} - 3(N+1)$$

přičemž symbol T_i představuje součet pořadí v i -tém souboru, tj.

$$T_i = \sum_{j=1}^{n_i} R_{ij} \quad \text{pro } i = 1, \dots, k.$$

Tab. 5 Kruskalův–Wallisův test

Výběr	Pořadí veličin ve sdruženém náhodném výběru	Součet pořadí
1	$R_{11} \quad R_{12} \quad \cdots \quad R_{1n_1}$	T_1
2	$R_{21} \quad R_{22} \quad \cdots \quad R_{2n_2}$	T_2
...	$\cdots \quad \cdots \quad \cdots \quad \cdots$	$\cdots$
k	$R_{k1} \quad R_{k2} \quad \cdots \quad R_{kn_k}$	T_k

Celkový součet všech pořadí je $T_1 + \dots + T_k = N(N + 1)/2$.

Nulovou hypotézu zamítáme na hladině významnosti α ve prospěch alternativní hypotézy pokud:

$$Q \geq \chi^2_{k-1}(\alpha)$$

Je-li v datech více jak 25 % shod, používá se korigovaná statistika

$$Q_{\text{korig}} = \frac{Q}{1 - (N^3 - N)^{-1} \sum (t_i^3 - t_i)}$$

kde $t_1, t_2, \dots$ jsou počty shodných pozorování v jednotlivých skupinách veličin majících tutéž hodnotu.

Za platnosti H_0 má Q asymptoticky χ^2 rozdělení, když všechna n_i rostou nade všechny meze. Jelikož $EQ = k - 1$, půjde o χ^2 rozdělení mající $k - 1$ stupňů volnosti. Z tohoto důvodu nulovou hypotézu zamítáme, když $Q > \chi^2_{k-1}(\alpha)$.

Kruskalův-Wallisův test je lokálně nejsilnější pořadový test pro jednoduché třídění v případě, že výběry pocházejí z *logistického rozdělení* a mohou se lišit pouze posunutím.

Kruskalův-Wallisův test je zejména citlivý na případy, kdy se jednotlivé distribuční funkce od sebe liší posunutím. Zamítne-li se nulová hypotéza, je třeba ještě zjistit, které dvojice výběrů se od sebe významně liší. Označme $t_i = T_i/n_i$, $i = 1, \dots, k$. Nechť $h_{k-1}(\alpha)$ je kritická hodnota Kruskalova-Wallisova testu na hladině α . Při malých rozsazích použijeme speciální tabulky, při velkých rozsazích využijeme již zmíněné aproximace, kdy $h_{k-1}(\alpha) = \chi^2_{k-1}(\alpha)$. Řekneme, že distribuční funkce k -tého a j -tého výběru se od sebe významně liší, jestliže platí

$$|t_i - t_j| > \sqrt{\frac{1}{12} \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right) N(N+1) h_{k-1}(\alpha)}$$

Je-li rozsah všech výběrů stejný $n_1 = \dots = n_k = m$ (jedná se o vyvážené třídění), pak můžeme použít *Neményiovy metody* založené na *Tukeyově metodě* použité u analýzy rozptylu. Pro menší hodnoty m a k jsou kritické hodnoty $|T_i - T_j|$ tabelovány. Při větších hodnotách použijeme následující postup. Necht' $q_{k,\infty}(\alpha)$ je kritická hodnota rozpětí k nezávislých náhodných veličin s rozdělením $N(0,1)$. Je-li $\xi_1, \dots, \xi_k$ výběr z $N(0,1)$. Označme $R = \xi_{(k)} - \xi_{(1)}$ jeho rozpětí. Pak $q_{k,\infty}(\alpha)$ je číslo definované podmínkou

$$P[R \geq q_{k,\infty}(\alpha)] = \alpha$$

Prohlásíme, že F_i a F_j se od sebe významně liší, když

$$|t_i - t_j| > q_{k,\infty}(\alpha) \sqrt{\frac{1}{12} k(km + 1)}$$

V mém výzkumu tato situace nenastala, a proto se jí nebudu dále zabývat.

6. Výzkum prováděný v rámci disertační práce

6.1. Seznámení s výzkumem, vytyčení cíle

Nedílnou součástí zpracování disertační práce bylo i provedení výzkumu. Jak jsem uvedl v předchozích kapitolách, na výši reálné hodnoty dlouhodobého hmotného majetku se podílí kromě tvrdých kritérií, jakými jsou jejich parametry a provozní charakteristiky, také kritéria měkká. Například značka, bezpečnost, náklady na provoz, spolehlivost apod. Tato kritéria přitom mohou mít významný podíl na výši reálné hodnoty a úroveň jejich naplnění může hrát významnou roli při pořízení konkrétního majetku ve firmě.

Smyslem prováděného výzkumu tedy bylo objasnit, jakým kritériím přikládají majitelé dlouhodobého hmotného majetku význam při jeho pořízení.

S ohledem na to, že svoje vědecké poznatky ověřuji na automobilech, jako na nejrozšířenějším dlouhodobém hmotném majetku, se kterým existuje plně rozvinutý trh, rozhodl jsem se oslovit firmy a další instituce, které vlastní flotily firemních vozů.

6.2. Volba skupiny respondentů a metod pro provedení výzkumu

Při rozhodování, jak nejvhodněji provést výzkum jsem narazil na dvě zásadní otázky:

- 1. Jaké společnosti a instituce oslovit, podle jakých kritérií je budu vybírat?**
- 2. Jakou výzkumnou metodu použít při provádění šetření mezi společnostmi vlastníci automobilovou flotilu?**

Ad 1)

Existuje několik možností, podle kterých bylo možné přistoupit k výběru společností, které by byly požádány o součinnost na prováděném výzkumu. Například bych uvedl kritérium výše aktiv, obor, ve kterém společnost působí nebo její velikost. Abych se vyhnul zkreslení výzkumu v souvislosti s výběrem společností, rozhodl jsem se použít univerzální kritéria členění podniků podle Evropské unie. Vycházel jsem z „Doporučení Komise Evropských společenství č. 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků“³⁶, na základě kterého se dělí podniky na:

³⁶ Doporučení Komise Evropských společenství č. 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků [online] [cit. 2009-08-14] Dostupný z WWW: www.institutumeni.cz/res/data/002/000298.pdf >

- Malé podniky;
- Střední podniky;
- Velké podniky.

Příslušné doporučení Evropské komise dále blíže charakterizuje, jaké podniky je možné zařadit do uvedených kategorií: „*Za malý podnik je považován podnik s počtem zaměstnanců menším jak 50 a současně s ročním obratem nebo výší aktiv nepřesahující 10 mil. Eur. Za střední podnik je považován podnik s počtem zaměstnanců menším jak 250 a současně s ročním obratem nepřesahující 50 mil. Eur nebo výší aktiv nepřesahující 43mil. Eur.*“

Tato kategorizace je univerzálně platná a postihuje nejen hledisko obratu nebo výše aktiv, ale zároveň i počet zaměstnanců, což pokládám za velice důležité. Je mnoho firem, například orientujících se čistě na obchodní činnost, ze které vykazují ročně vysoké obraty v mil. Eur, nicméně jejich hodnota stálých aktiv je nízká a zaměstnávají minimum pracovníků.

Výzkum tedy bude směřován k soukromým společnostem; nicméně nebudou vynechány ani veřejně prospěšné organizace, podniky se státní účastí nebo státní instituce. Tyto subjekty jsou významnými a stálými zákazníky velkých automobilek a výběru dlouhodobého hmotného majetku je zde věnována velká pozornost, zejména pokud je do něj investováno větší množství finančních prostředků z veřejných zdrojů. V takovém případě tyto organizace musí velice pečlivě zvažovat kritéria, která uvedou v rámci výběrových řízení pro soutěž o veřejnou zakázku pro dodání vozů. „Vládní výdaje“ orientované na dlouhodobý majetek jsou také významným stimulem pro celé národní hospodářství. Soukromé společnosti pořízují majetek ze svých prostředků anebo volí jinou formu financování. Jejich rozhodování, tak není svázáno přísnými pravidly jak je tomu u organizací, které tento majetek nakupují z veřejných prostředků.

Ad 2)

V rámci prováděného výzkumu se nabízí několik metod, jakými je možno k němu přistoupit. Po konzultaci s odborníky specializující se na podobná šetření a výzkumy veřejného mínění PhDr. Frankovou, Ph.D. a PhDr. Ing. Pokorným, CSc. jsem se rozhodl provést dotazníkové šetření. Důvodem pro toto rozhodnutí je jednak zaměření výzkumu, dále pak charakter cílové skupiny respondentů, ke kterým bude toto šetření směřovat a rovněž tak počet respondentů, které bude nutné oslovit. Účast v dotazníkovém šetření bude pro organizace zcela dobrovolná.

6.3. Předvýzkum

Prvotní představy vztahující se k dotazníkovému šetření a otázkám, který by měl dotazník obsahovat, jsem se rozhodl dále rozšířit a zpřesnit. Jednou z cest, které jsem k tomuto využil, bylo provedení kvalitativního předvýzkumu – osobního rozhovoru se zástupci organizací, které tvoří zástupce celého zkoumaného vzorku.

Tento předvýzkum mi pomohl zpřesnit konečnou podobu dotazníku; zejména týkající se části věnované samotné firmě a dále pak formulování dotazů vhodným způsobem přijatelným pro respondenty, kteří se budou podílet na dotazníkovém šetření. Uvedené považuji za klíčové; protože dotazník musí být sestaven tak, aby byl jednoduchý a naprosto srozumitelný.

Testovací vzorky použité do předvýzkumu:

Do předvýzkumu jsem zařadil společnosti, které tvoří vzorek z těch, které budou osločovány v rámci hlavního výzkumu. Nedílnou součástí jsou tedy soukromé společnosti, dále pak společnosti státní a v neposlední řadě organizace zajišťující veřejnou službu. Předpokládám, že postoje a názory výše uvedených subjektů na projednávané oblasti v rámci výzkumu a pracovní verzi dotazníku, budou do značné míry predikovat i reakce zbývajících respondentů.

Tab. 6 Představení organizací, které se účastnily předvýzkumu

Organizace	Základní informace; vozový park	Hlavní činnost:
Záchranná služba JMK³⁷	Název organizace: Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje, příspěvková organizace Sídlo organizace: nám. 28. října 23, 602 00 Brno Právní forma: příspěvková organizace Zřizovatel: Jihomoravský kraj IČO: 00 34 62 92 Zapsána v OR u rejstříkového soudu v Brně pod zn. Pr. 1245 Vozový park: Celkem 93 vozidel	Hlavní činnost ZZS JmK, p.o.: • kvalifikovaný příjem, zpracování a vyhodnocení tísňových výzev a určení nejvhodnějšího způsobu poskytování přednemocniční neodkladné péče, • poskytování nebo zajištění přednemocniční neodkladné péče na místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění, při dopravě postiženého a při jeho předání ve zdravotnickém zařízení odborně způsobilém k poskytování zdravotní péče, • doprava raněných, nemocných a rodiček v podmínkách přednemocniční neodkladné péče mezi zdravotnickými zařízeními, • doprava související s plněním úkolů transplantačního programu, • rychlá přeprava odborníků k zabezpečení neodkladné péče do zdravotnických zařízení, která jimi nedisponují, • doprava transfuzních přípravků při bezprostředním ohrožení života • doprava raněných a nemocných v podmínkách přednemocniční neodkladné péče ze zahraničí do České republiky, • součinnost se všemi složkami integrovaného záchranného systému v kraji, • plnění úkolů v souvislosti s přípravou zdravotnictví na řešení mimořádných situací a obrany státu. V rámci integrovaného záchranného systému plnění činnosti krizového útvaru v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy, • zajištění odborné praxe studentů středních zdravotnických škol a studentů z lékařských fakult,

³⁷ Záchranná služba JMK [online] [cit. 2009-09-14] Dostupný z WWW: < <http://www.zzs-jmk.cz/zachranna-sluzba/> >

		zajištění výuky v oboru urgentní medicíny, medicíny katastrof a zdravotnického záchranářství, • zajištění letecké záchranné služby, • podle pokynů zřizovatele plnění dalších úkolů na úseku akutní přednemocniční zdravotní péče.
Penam, a.s.	Penam, a.s Cejl 38 602 00 Brno IČ: 469 67 851 Celkem 100 vozidel.	Výroba pečiva a cukrovinek a mlýnských produktů.
Siemens Kolejová vozidla, s.r.o.	Siemens Kolejová vozidla, s.r.o. Ringhofferova 1/115 155 01 Praha 5 IČ: 261 82 025 Celkem 24 vozidel.	Výroba kolejových vozidel.

6.4. Formulace hypotéz v rámci předvýzkumu

Hypotéza H1

Firemní klientelu ovlivňují při pořizování dlouhodobého hmotného majetku – automobilů kromě tvrdých kritérií (výkon, maximální rychlost [km/h], objem zavazadlového prostoru [l] apod. i kritéria měkká (značka, spolehlivost, bezpečnost).

Hypotéza H2

Výše nákladů na komplexní pojištění vozu „all-risk“ významně ovlivňuje výběr konkrétního automobilu.

Hypotéza H3

Nákup automobilů podléhá tenderu pouze u státních organizací nebo organizací, které zajišťují veřejnou službu.

Projednávané otázky v předvýzkumu

Se zástupci společností jsem vedl volný rozhovor. V úvodu každého z nich proběhlo formální představení, vysvětlení tématu méj doktorské disertační práce, významu oceňování majetku reálnou hodnotou a dále vytyčení cílů, kterými se bude ubírat připravované dotazníkové šetření. Rozhovor se dále orientoval na následující oblasti:

- 1) Zástupci mi formálně představili svoje podniky. Zde jsem získal jednak informace, které je možné zjistit v rámci OR nebo na internetu, ale dále pak data, která již veřejně přístupná nejsou.
- 2) Další část rozhovoru směřovala do oblasti účetnictví a pořizování dlouhodobého hmotného majetku. Zajímalo mne, jakým způsobem firmy přistupují k pořizování automobilů, jaké volí cesty k jejich financování, kolik činí náklady pojištění a na udržení vozu v bezvadném a provozuschopném stavu (servisní prohlídky, běžné opravy), kolik let vozy využívají (od první koupě k prodeji) a dále kolik prostředků investují do obnovy automobilové flotily ročně.
- 3) Hlavní část rozhovoru byla věnována kritériím, která považují za významná při výběru automobilů, zda o výběru automobilů rozhoduje expertní komise, vyhlašují tender na jejich nákup a mají tzv. car-policy.
- 4) Dále mne zajímalo, zda a jaký přínos firmy shledávají v mé nově připravované metodice oceňování dlouhodobého hmotného majetku.
- 5) Zjišťoval jsem, jaký názor mají na zvolený způsob ověřování poznatků na automobilech. Zda-li by případně neměli zájem volit jiný příklad dlouhodobého hmotného majetku.
- 6) V závěru jsem jim předložil vzorovou verzi dotazníku. Po vyplnění dotazníků jsem zjišťoval, zda-li je tato forma prováděného výzkumu pro ně přijatelná.

Shrnutí předvýzkumu

Z výsledků prováděného předvýzkumu vyplynuly následující skutečnosti:

- Společnosti pořizují vozy na dobu 5-7 let; výjimkou nicméně nejsou vozy, které jsou starší. Při financování nákupu nových členů automobilové flotily převažuje u státních organizací a organizací zajišťující veřejné služby jednorázová úhrada ceny automobilu. V případě soukromých organizací je uplatňován převážně finanční leasing a úvěr. Byl jsem nicméně zvláště upozorněn, že situace na trhu s bankovními produkty se pro firmy dle jejich názoru mění a v mnoha případech začínají dávat přednost financování nákupu majetku formou půjčky od banky. Toto je poměrně zásadní změna oproti době krátce po roce 2000, kdy většina všech firemních automobilů byla pořizována na leasing. Usuzuji, že firmy si začaly být více vědomy nevýhod a rizik spojených s tímto druhem financování a nyní využívají více přijatelnějších úvěrů.
- Respondenti při debatě věnované charakteristikám automobilů a kritériím, která ovlivňují jejich rozhodování, potvrdili, že je jejich rozhodování determinováno měkkými kritérii.

Potvrdila se hypotéza H1.

- Z množství navrhovaných kritérií jsem na základě výsledků rozhovorů s respondenty a doporučení soudního znalce vybral konečných 9 kritérií – uvedeno v části popisu konečné verze dotazníku.

Ze šetření vypadla například kritéria týkající se nákladů na havarijní pojištění nebo pojištění proti krádeži, přestože výše nákladů spjatých s uzavřením těchto pojištění může dosahovat značné výše. Zástupci města a Záchrané služby JMK uvedli ale jednoznačný argument, který mě přesvědčil o vyjmutí tohoto kritéria z připravovaného dotazníku. Pojištění a jeho rozsah u těchto organizací je dán legislativou ČR a s ní souvisejícími předpisy. Například vozy ZZS musí mít havarijní pojištění. Naproti tomu pojištění proti krádeži postrádá v případě sanitních vozů význam; právě s ohledem na specifické možnosti jejich využití. V případě soukromých společností byla situace poněkud složitější. Pojištění typu all-risk mají jen na některá vozidla, jiná jsou pojištěna jen v rámci povinného ručení a havarijního pojištění. Všichni dotazovaní se ale shodli na tom, že otázka pojištění a nákladů spojených s ním je otázkou individuálního přístupu k riziku, u subjektů, které nemusí být pojištěné na základě zvláštních předpisů. Výši pojistného ovlivňuje pořizovací cena vozu, stáří, u některých pojišťoven věk a bezproblémovost řidičů nebo lokalita, kde je vůz přihlášen. Bez pochyby nejvíce nákladné pojištění s sebou přináší vlastnictví vozů s vyšší pořizovací cenou, které provozují firmy (střídají se v nich řidiči) a jsou přihlášeny ve velkoměstech. Na druhé straně zástupci organizací zde poukázali na to, že náklady na pojištění nejsou determinující pro výběr konkrétního vozu, protože každá společnost přistupuje k riziku odlišným způsobem.

Tímto byla zamítnuta hypotéza H2 formulovaná v rámci předvýzkumu.

- Všechny organizace oslovené v rámci předvýzkumu vyzdvihly význam pečlivé formulace kritérií směrodatných při výběru automobilů a nutnost aplikace car-policy. Státní organizace nebo organizace, které jsou zřizovány krajem, či městy postupují dle platné legislativy a vyhlašují tender při nákupu nových vozů. Stejně tak činí i soukromé společnosti. Jejich zástupci prohlásili, že přestože u některých firem mohou existovat určité obchodní vazby na konkrétní automobilky nebo jejich zastoupení, provádějí i v tomto případě interní výběrová řízení při výběru automobilů. Pečlivě zvažují splnění konkrétních podmínek daných v rámci výběrového řízení a výhodnost jednotlivých nabídek zastoupení automobilek.

Potvrdila se hypotéza H3.

- Na otázky vztahující se k tématu mé práce a významu oceňování majetku reálnou hodnotou, prohlásili všichni respondenti, že téma je zajímavé a že turbulentním prostředím, jakým nyní česká a evropská ekonomika prochází, je vhodné najít

mechanismus, který by stanovoval „jakousi skutečnou, stálejší hodnotu majetku, která vypovídá o jeho přínosu.“

- K názorům na zvolený předmět ověřování mé práce – automobily, panovala mezi respondenty naprostá shoda. Prohlásili, že je jím tento majetek blízký, každý z nich s ním má dostatek osobních zkušeností a je dobře, že mohou demonstrovat svoje postoje k jednotlivým měkkým kritériím právě na tomto druhu majetku.
- Stanoviska, zda-li je forma dotazníkového šetření pro respondenty přijatelná, byly souhlasně kladné. Určitý názorový rozdíl panoval v tom, jakou formou oslovovat organizace s připravovaným výzkumem. Zástupci soukromých společností prohlásili, že je nejvhodnější rozesílání dotazníků elektronickou formou, ostatní zástupci organizací se vyslovili pro osobní návštěvy nebo rozesílání dotazníků běžnou poštou. Jak se ukázalo později ze samotného výzkumu, nejvhodnější byla právě cesta oslovení organizací běžnou poštou.

6.5. Představení dotazníku

Dotazník se sestává s průvodního dopisu a dále pak ze samotného dotazníku. V průvodním dopise se představuji a uvádím údaje o své osobě, a cíl dotazníkového šetření. Dále je uveden důvod oslovení konkrétního subjektu a stručně vysvětlen smysl a cíl prováděného výzkumu v souladu s tématem disertační práce. Samotný dotazník se sestává z instrukcí, části věnované firmě a jednotlivých otázek. Dotazníkové šetření nebylo směřováno jako anonymní. Za společnost stvrzuje účast v šetření a uvedené údaje osoba, která jej vyplnila podpisem, razítkem společnosti a uvedením data vyplnění dotazníku. Anonymní dotazníková šetření dávají dle mého názoru větší prostor pro to, aby údaje v nich neodpovídaly skutečnosti, a považuji je s ohledem na význam mnou prováděného výzkumu, za nevhodné. Účast v rámci šetření byla tedy dobrovolná, ale v případě, že organizace projevily zájem o účast v něm, byly touto formou žádány, aby poskytovaly informace o sobě, za kterými si skutečně stojí, aby byl výzkum co nejvíce seriózní.

Instrukce, jakým způsobem je nutné přistoupit k vyplnění dotazníku, jsou stručné; společnosti v první části, která je věnována jim samotným, uvádějí, do jaké kategorie jsou na základě „Doporučení EK“, o kterém se zmiňuji v předchozí části zařazeny a dále pak informace o svém dlouhodobém hmotném majetku – firemní flotile vozů. Zde jsou tázány na celkový počet automobilů, které vlastní, dále pak na zařazení těchto vozů do jednotlivých tříd. Rozdělení automobilů do jednotlivých tříd, které uvádím, je ve státech EU rozšířené a běžně užívané. Respondentům bylo nabídnuto zařazení do tříd: malé vozy, nižší střední třída, střední třída, vyšší střední třída, luxusní vozy, velkoprostorové vozy a vozy off-road. Šetření je orientováno na osobní vozy; tedy automobily s celkovou hmotností do 3,5 tuny. Toto uvádím jako poznámku k tabulce zařazení automobilů do jednotlivých tříd. Ze šetření tak vypadávají nákladní vozy přesahující uvedenou celkovou

hmotnost, autobusy nebo užitkové stroje. Do šetření nejsou rovněž tak zahrnuty vozy, které by se daly charakterizovat jako automobily pro volnočasové aktivity patřící do kategorií Cabrio, Sportcoupé apod. Uvedené vozy neslouží organizacím jako výrobní prostředky k uspokojování jejich podnikatelských aktivit.

Poslední dotaz je směřován k tomu, zda používají vozy ve firmě pouze k služebním nebo i soukromým účelům. Používání firemních vozů k soukromým účelům je na základě platné české účetní a daňové legislativy pochopitelně možné; nicméně náklady spojené s tímto použitím nejsou daňově uznatelnými náklady – nelze tedy jimi snížit základ pro výpočet daně z příjmů právnických osob. Pochopitelně výběr vozu v rámci konkrétní organizace a náhled na kritéria, podle kterých je prováděn a tím pádem i výše reálné hodnoty automobilu po jednotlivých letech provozu, může být determinován výhradním použitím vozů pro služební anebo i soukromé účely. Proto byly společnosti na tuto skutečnost také dotazovány.

Otázky v dotazníku dále směřovaly přímo k nabízeným kritériím, které nějakým způsobem ovlivňují spotřebitelské jednání společností při výběru automobilů. Zde jsem nabídl respondentům celkově devět kritérií, ke kterým měli přiřadit váhu v závislosti na tom, do jaké míry ovlivňují jejich počínání při výběru. Pro vyjádření významu kritérií byla použita stupnice 1-5 bodů, přičemž ohodnocení 5 body vyjadřovalo nejvyšší možný význam – váhu, kterou respondent přiřazuje určitému kritériu, hodnocení 1 bodem znamenalo nejmenší váhu pro konkrétní kritérium. Nabízená kritéria, ke kterým se respondenti budou vyjadřovat, jsem konzultoval se soudním znalcem Ing. Krejčířem Ústavu soudního inženýrství při VUT v Brně.

Poslední otázka byla ponechána jako otevřená. Zde měli organizace možnost uvést kritérium, které je pro ně při výběru vozů významné, ale nebylo nabídnuto v dotazníku.

Dotazník

Instrukce k vyplnění dotazníku:

Odpovídejte obecně bez ohledu na Váš vztah ke konkrétní značce. Ke každému bodu vyznačte jednu odpověď, která vyjadřuje Váš názor.

Hodnocení 5 znamená, že uvedenému kritériu přisuzujete nejvyšší váhu, hodnocení 1 znamená, že kritériu přisuzujete minimální význam.

Informace o Vaší organizaci, která vlastní dlouhodobý hmotný majetek – flotilu vozů:

Zastupujete:

-malý podnik

-střední podnik (organizace)

-velký podnik

Poznámka:

Za malý podnik je považován podnik s počtem zaměstnanců menším jak 50 a současně s ročním obratem nebo výší aktiv nepřesahující 10 mil. Eur.

Za střední podnik je považován podnik s počtem zaměstnanců menším jak 250 a současně s ročním obratem nepřesahující 50 mil. Eur nebo výší aktiv nepřesahující 43mil. Eur.

Uvedené definice vycházejí z „Doporučení Komise Evropských společenství č. 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků“.

Kolik automobilů vlastníte a v jakých třídách jsou zařazeny?

Počet vozů celkem: _____ .

Třída (zařazení automobilu do třídy).	Počet automobilů z celkového počtu, které jsou Vaším majetkem patřící do této třídy.
Malé vozy	
Nižší střední třída	
Střední třída	
Vyšší střední třída	
Luxusní vozy	
MPV (velkoprostorové vozy)	
Off-road	

Poznámka: Kategorie vozů Cabrio, Sportcoupé apod. a vozy s celkovou hmotností přesahující 3,5 tuny nejsou zvažovány.

Jsou automobily ve Vaší firmě využívány pro:

- pouze služební účely
- služební a soukromé účely

Otázky vztahující se k Vaším názorům a kritériím, která jsou podle Vás při výběru významného dlouhodobého hmotného majetku - automobilu důležitá.

1. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete jeho pořizovací ceně (CZK)?

velkou				malou
5	4	3	2	1

2. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete dostupnosti servisu – rozsahu pokrytí autorizovanými servisními centry automobilky a s tím spojenou rychlost opravy?

velkou				malou
5	4	3	2	1

3. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete jeho výkonu (kW)?

velkou				malou
5	4	3	2	1

4. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete ceně povinného ručení (CZK)?

velkou				malou
5	4	3	2	1

5. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete spotřebě PHM (l/100km)?

velkou				malou
5	4	3	2	1

6. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete provozní spolehlivosti vozu?

velkou				malou
5	4	3	2	1

Poznámka:

„Provozní spolehlivost je definována jako obecná vlastnost výrobku plnit během stanovené doby požadované funkce při zachování provozních parametrů daných technickými podmínkami.“

7. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete délce celkové záruky na vůz konkrétní značky (v letech)?

velkou		malou
--------	--	-------

8. Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete bezpečnosti vozu?

9. Jakou Váhu při výběru automobilu přisuzujete značce?

10.Existují podle Vás ještě další kritéria, kterým přikládáte váhu při výběru vozu pro Vaši firemní flotilu?
Uveďte:

Organizace – název

Datum vyplnění dotazníku

Razítko, podpis

6.6. Oslovení firem

Firmy jsem oslovoval jak prostřednictvím osobních návštěv, tak elektronickou a běžnou poštou. Jednoznačně se potvrdilo, že jakkoliv moderní elektronická komunikace a oslovení společností e-mailem nevytváří potřebný pocit důvěry a vztah mezi partnery, kteří se účastní na výzkumu. Do jisté míry tento postoj zástupců společností chápu; každý nacházíme dennodenně v elektronické poště mnoho nevyžádaných zpráv, spamů, zpráv, které obsahují přílohy s virovou infekcí apod. Každý je tak vystaven riziku, nákazy počítače, zcizení choulostivých dat a nezbytnosti velmi obezřetně kontrolovat a otevírat poštu. Kromě těchto zpráv, zahrnuje e-mailové schránky fyzických a právnických osob řada nevyžádaných obchodních či jiných nabídek. Z uvedeného plyne, že na elektronickou komunikaci většina uživatelů nahlíží spíše jako na způsob, jak rychle vyřídit neodkladné záležitosti a předat zprávy; nikoliv jako na seriózní způsob komunikace, prostřednictvím kterého se vyměňují informace důvěrnějšího charakteru, které byly částečně obsahem dotazníkového šetření.

Z nabízených možností jsem tedy zůstal u osobních návštěv a oslovení prostřednictvím běžné pošty. Osobní návštěvy firem jsou v rámci výzkumů poměrně běžnou praxí. Problém, který s nimi souvisí, spočívá ovšem v časové náročnosti a to nejen tazatele, ale i dotazovaného. Reakce organizací byla lepší než v případě užití elektronické pošty, nicméně častokrát jsem se setkal s odmítavým přístupem a poukázáním na nedostatek času, který by mi mohl příslušný pracovník ve firmě věnovat.

Nejvíce se osvědčilo oslovení běžnou písemnou formou – rozesílání dopisů. V dopisech byl společností zasílán průvodní dopis s vysvětlením týkajícího se prováděného výzkumu a žádostí o jejich součinnost na něm (již jsem zmiňoval v předchozí kapitole) a dále pak samotný dotazník. Korespondence byla adresována na sídla konkrétních firem, jako adresa pro odpovědi byla použita adresa Fakulty podnikatelské, ze které byla rovněž tak pošta odesílána. Uvedený postup vzbudil v organizacích zájem a tolik potřebnou důvěru nutnou pro oboustrannou spolupráci na mém výzkumu. Bylo také patrné, že zástupci organizací věnovali mému dotazníku více času ve srovnání s osobní návštěvou. K jejich vyplnění přistupovali pečlivěji, což plyne ze samotných odpovědí. Někteří, později projevili zájem setkat se se mnou osobně, s cílem blíže mě seznámit s přístupem jejich společností k vozovému parku.

Tab. 7 Organizace, které byly osloveny v rámci výzkumu:

Organizace	Sídlo	Zařazení
<i>Státní organizace nebo organizace zajišťující veřejnou službu</i>		
Armáda České republiky -Ministerstvo obrany ČR	Tychonova 1 160 01 Praha 6	Armáda
Generální ředitelství celní správy	Budějovická 1387/7 140 00 Praha-Michle	Celní správa
Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje	Přilucká 213 760 01 Zlín-Přiluky	Hasiči
Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje	Výškovická 40 700 30 Ostrava – Zábřeh	
Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy	Sokolská 62 120 00 Praha 2	
Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje	Pražská tř. 52 b 370 04 České Budějovice 3	
Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje	Zubatého 1 614 00 Brno-Zábřovice	
Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje	Závodní 205/70 360 06 Karlovy Vary	
Hasičský záchranný sbor kraje Vysočina	Ke Skalce 32 586 01 Jihlava	
Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje	Nábřeží u Přívozu 122/4 500 03 Hradec Králové	
Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje	Barvířská 29/10 460 01 Liberec 3	
Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje	Schweitzerova 91 772 11 Olomouc	
Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje	Kaplířova 9 320 68 Plzeň	
Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje	Teplého 1526 530 02 Pardubice	
Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje	Jana Palacha 1970 272 01 Kladno	
Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje	Horova 10 400 01 Ústí nad Labem	
Magistrát města Brna	Malinovského nám. 3 601 67 Brno	Města
Magistrát města České Budějovice	Nám. Př. Otakara 2 370 92 České Budějovice	
Magistrát města Hradce Králové	Československé armády 408 502 00 Hradec Králové	
Magistrát města Olomouc	Horní náměstí 583 779 11 Olomouc	
Magistrát města Karlovy Vary	Moskevská 21 361 20 Karlovy Vary	
Magistrát města Liberec	nám. Dr. E. Beneše 1 460 59 Liberec 1	
Magistrát města Ostravy	Prokešovo náměstí 8 729 30 Ostrava	
Magistrát města Pardubice	Pernštýnské náměstí 1 530 21 Pardubice	
Magistrát města Plzně	Náměstí Republiky 1 306 32 Plzeň	
Magistrát hlavního města Prahy	Mariánské náměstí 2 110 01 Praha 1	

Magistrát města Ústí nad Labem	Velká Hradební 8 401 00 Ústí nad Labem	Zdravotnická záchranná služba
Magistrát města Zlína	náměstí Míru 1 761 40 Zlín	
Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy	Korunní 2456/98 101 00 Praha - Vinohrady	
Zdravotnická záchranná služba JmK p.o.	nám. 28. října 23 602 00 Brno	
Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje	Boženy Němcové 6 370 01 České Budějovice	
Zdravotnická záchranná služba kraje Vysočina	Vrchlického 61 586 01 Jihlava	
Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje	Aksamitova 8 772 00 Olomouc	
Zdravotnická záchranná služba Královehradeckého kraje, p.o.	Hradecká 1690/2A 500 12 Hradec Králové	
Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje	Husova 976/37 460 01 Liberec 1	
Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje	Průmyslová 450 530 03 Pardubice	
Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje	Edvarda Beneše 19 301 00 Plzeň	
Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje	Vančurova 1544 272 01 Kladno	
Zdravotnická záchranná služba Ústeckého kraje	Velká Hradební 3118/48 400 02 Ústí nad Labem1	
Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje	L. Váchy 602 760 01 Zlín	

Organizace	Sídlo	Dílčí zařazení	Zařazení
Soukromé organizace			
Wüstenrot hypoteční banka, a.s.	Na hřebenech II 1718/8 140 23 Praha-Podolí	Banky	Banky a finanční služby
BRE Bank S.A. (mBank)	Jugoslávská 1 120 00 Praha 2		
Česká exportní banka, a.s.	Vodičkova 701/34 110 00 Praha – Nové město		
Česká spořitelna, a.s.	Olbrachtova 1929/62 140 00 Praha - Krč		
Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	Jeruzalémská 964/4 110 00 Praha-Nové Město		
Česká národní banka, a.s.	Na Příkopě 864/28 115 03 Praha 1		
Československá obchodní banka, a.s.	Radlická 333/150 150 00 Praha - Radlice		
GE Money Bank, a.s.	Vyskočilova 1422/1a 140 00 Praha-Michle		
J&T Banka, a.s.	Pobřežní 297/14 186 00 Praha-Karlín		
Komerční banka, a.s.	Na příkopě 963/33 114 07 Praha - Staré město		

mBank, a.s.	Karolinská 654/2 186 00 Praha - Karlín		
Oberbank AG	Náměstí I. P. Pavlova 1789/5 120 00 Praha – Nové Město		
Poštovní spořitelna, a.s.	Roztylská 1860/1 148 00 Praha-Chodov		
Raiffeisenbank, a.s.	Olbrachtova 2006/9 142 00 Praha-Krč		
UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	Na Příkopě 858/20 111 21 Praha - Nové město		
Volksbank CZ, a.s.	Na Pankráci 129 140 00 Praha		
Česká pojišťovna, a.s.	Spálená 76/14 113 06 Praha 1	Pojišťovny	
ČSOB pojišťovna, a.s.	Masarykovo náměstí 1458 530 02 Pardubice		
DIRECT, a.s.	Jankovcova 1566/2b 170 00 Praha - Holešovice		
Evropská cestovní pojišťovna, a.s.	Křížíkova 237/36a 186 00 Praha - Karlín		
Kooperativa, a.s.	Templová 747/5 110 00 Praha – Staré Město		
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	Nám. Republiky 115 530 02 Pardubice		
Triglav, a.s.	Novobranská 544/1 602 00 Brno		
DIRECT, a.s.	Drahobejlova 1404/4 190 00 Praha - Libeň		
Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR, a.s.	Na Míčankách 1498/2 101 00 Praha - Vršovice		
Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, a.s.	Orlická 2020 /4 130 00 Praha Vinohrady		
Zdravotní pojišťovna Metal-Alliance, a.s.	Čermákova 1951 272 01 Kladno		
Čedok, a.s.	Na příkopě 857/18 110 00 Praha	Cestovní kanceláře	
Firo Tour, a.s.	Národní 37/38 110 00 Praha		
Student Agency, s.r.o.	Ječná 39a 120 00 Praha		
HOLIDAY INN BRNO	Křížkovského 20 603 00 Brno	Hotely	Cestovní služby a pohostinství
Hotel Continental	Kounicova 6 602 00 Brno		
HOTEL ALCHEMIST GRAND HOTEL	Tržiště 19 118 00 Praha 1		
HOTEL PALACE PRAHA	Panská 897/12 110 00 Praha – Nové Město		
Česká pošta, s.p.	P.O. BOX 99 225 99 Praha 025		Doprava a přeprava
ČESKÉ DRÁHY, a.s.	Nábřeží Ludvíka Svobody 12 110 15 Praha 1		

ORANGE rent a car, s.r.o.	Pikovická 206/11 147 00 Praha		
Autopůjčovna PELANT rent a car	Československé armády 10/406 169 00 Praha 6 - Dejvice		
RENECAR Praha – Autopůjčovna	Pivovarská 598/3 150 00 Praha 5 – Smíchov		
Aves Plus, s.r.o.	Uzavřená 3673/5 615 00 Brno		
Česká bezpečnostní agentura, a.s.	Vojanova 1602/1 615 00 Brno	Bezpečnostní agentury	
G4S Cash Services, a.s.	Na Košince 2257/9 180 00 Praha		
I.B.S.A - czech, s.r.o.	Poděbradská 55/88		
S.B.S. services, s.r.o.	Wolkerova 2766		
CHRISTOF, spol. s r.o.	Sportovní 3 682 01 Vyškov	Čistírny	
DDD KRÁSNÝ, s.r.o.	U Rybníka 23 69152 Kostice	Dezinfekce, dezinfekce, deratizace	
AAA BYTY.CZ, a.s.	Václavské nám. 806/62		
Ekospol, a.s.	Dukelských hrdinů 747/19 170 00 Praha-Holešovice		
ORCO PRAGUE, a.s.	Přemyslovská 2845/43 130 00 Praha	Realitní kanceláře	
PROFI - CZ spol. s r.o.	Anglické nábřeží 2434/1 301 00 Plzeň		
REAL SPEKTRUM, a.s.	Lidická 718/77 602 00 Brno		
KOH-I-NOOR holding, a.s.	Baarova 769/45, 140 00 Praha-Michle	Správa nemovitostí	
Metrostav, a.s.	Koželužská 2246/5 180 00 Praha 8		
MiTTaG spol. s r.o. pozemní a průmyslové stavitelství	Chaloupkova 578/3 612 00 Brno	Stavební firmy	
OHL ŽS, a.s.	Sídlo společnosti Burešova 938 / 17		
TOPGEO, a.s.	Olomoucká 1166/75 627 00 Brno		
Technické sítě Brno, a.s.	Barvířská 5 602 00 Brno	Technické služby	
České Radiokomunikace, a.s.	U nákladového nádraží 3144/4 130 00 Praha		
PROMSAT CZ, s.r.o.	U hostivařského nádraží 556/12 102 00 Praha		
U:fon	Křížíkova 237/36a 186 00 Praha		
GTS NOVERA, a. s.	Přemyslovská 2845/43	Telekomunikace	
T-Mobile Czech Republic	Tomíčková 2144/1 149 00 Praha 4		
Vodafone Czech Republic a. s.	Sídlo společnosti: Vinohradská 167 100 00 Praha 10		
Centrum Stavebního inženýrství, a.s.	Pražská 810 / 16 102 21 Praha Hostivař		Vědecké a výzkumné instituce

Škoda výzkum, s.r.o.	Tylova 1/57 316 00 Plzeň – Jižní Předměstí		
Strojírenský zkušební ústav	Hudcova 83/56 621 00 Brno - Medlánky		
SVUM, a.s.	Podnikatelská 565 190 11 Praha		
VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRŮMYSLOVÉ CHEMIE	Pardubice – Semtín 107 530 02 Pardubice		
3M	Vyskočilova 1410/1 140 00 Praha-Michle	Papírenský a polygrafický průmysl	Velkoobchod a výroba
Papírny Brno, a.s.	Křenová 186/60 602 00 Brno-Trnitá		
Bochemie, a.s.	Lidická 326 735 81 Bohumín	Výroba drogerie a chemie	
HENKEL ČR s.r.o.	U průhonu 700/10 170 00 Praha		
HLUBNA chemické výrobní družstvo v Brně	Zábrdovická 827/10 615 00 Brno		
CHEMIKO, a.s.	Kokonínská 1 468 02 Rychnov u Jablonce nad Nisou		
LITEX Liberec	Kateřinská 145 460 14 Liberec		
Procter & Gamble Materials Management Czech Republic, s.r.o.	Ottova 402 269 01 Rakovník II		
Moravia Steel, a.s.	Průmyslová 1000	Výroba hutních produktů	
VITKOVICE HEAVY MACHINERY, a.s.	Ruská 2887/101		
Boehringer Ingelheim, spol. s r.o.	Na poříčí 1079/3a 110 00 Praha	Výroba léčiv	
Bristol-Myers Squibb, spol. s r.o.	Olivova 2096/4 110 00 Praha		
FARMAK, a.s.	Na vlčinci 16/3 779 00 Olomouc		
Johnson & Johnson, s.r.o	Karla Engliše 3201/6 150 00 Praha		
KRKA ČR, s.r.o.	Sokolovská 192/79		
ZENTIVA, a.s.	U kabelovny 130/22 102 00 Praha		
TOKA, s.r.o.	Londýnské náměstí 853/1 639 00 Brno-Štýřice	Výroba nábytku	
Narex s.r.o.	Chelčického 1932 470 01 Česká Lípa	Výroba náradí a strojů	
SANDVIK CZ, s.r.o.	Na Pankráci 30 140 00 Praha-Nusle		
Ferrero Česká, s.r.o.	Karla Engliše 3201/6 150 00 Praha-Smíchov	Výroba cukrovinek	Výroba potravin
Nestlé Česko s.r.o.	Mezi Vodami 2035/31 143 20 Praha 4 - Modřany		

Danone, a.s.	Konopišťská 905 256 01 Benešov	Výroba mléčných produktů	
HOLLANDIA Karlovy Vary, a.s.	Krásné Údolí 151 364 01		
Berentzen Distillers CR, spol. s r.o.	Bedřichovická 1654/72 664 51 Šlapanice	Výroba nápojů	
Bohemia Sekt, a.s.	Smetanova 220 332 02 Starý Plzenec		
Coca-Cola HBC Česká republika, s.r.o.	Českobrodská 1329 198 00 Praha-Kyje		
Karlovarské minerální vody, a.s.	Horova 1361/3, 360 01 Karlovy Vary		
Vinařství Mikrosvín Mikulov, a.s.	Nádražní 29 692 01 Mikulov		
Pilsner Urquell	U Prazdroje 7		
Rauch Praha, spol. s r.o.	Na žertvách 2196/34 180 00 Praha-Libeň		
ZON výroba nealkoholických nápojů a sirupů, spol. s r.o.	V. Nezvala 79/34		
HOLLANDIA, a.s.	Krásné Údolí 151 364 01	Výroba pečiva	
PENAM, a.s.	Cejl 504/38 602 00 Brno- Zábřovice		
Emco, spol. s r.o.	U vlečky 263/2 617 00 Brno- Komárov		
Novaservis, a.s.	Družstevní 2826/5 669 02 Znojmo	Výroba skla, porcelánu a keramiky	
HASIT Šumavské vápenice a omítkárny, a.s.	Tovární 739/1 643 00 Brno- Chrlice	Výroba stavebního materiálu	
HELUZ cihlářský průmysl, v.o.s.	Hevlín 671 69		
ECO-DESIGN, s.r.o.	Nerudova 945/36 370 04 České Budějovice	Výroba svítidel a osvětlení	
ELEKTRO-LUMEN, s.r.o.	Hranická 505 753 61 Hranice		
ELEKTROSVIT Svatobořice, a.s.	Nádražní 277/44 696 04 Svatobořice-Mistřín- Svatobořice		
Hella Autotechnik, s.r.o.	Družstevní 338/16 789 85 Mohelnice		
LUMINEX, s.r.o.	Petra Rezka 1203/10 140 00 Praha-Nusle		
Česká textilní, a.s.	Masarykovo náměstí 23 281 29 Žiželice	Výroba textilu, oděvů a obuvi	
VESNA, a.s.	Čeperka 306 532 15		
BTL zdravotnická technika, a.s.	Šantrochova 1883/16 162 00 Praha-Břevnov	Výroba zdravotnické techniky	
Gama Group, a.s.	Mánesova 11/3b		
MediCom, a.s.	Ženíškova 1647/3 149 00 Praha- Chodov		
JZD Slušovice., s.r.o.	U Vodojemu 576 763 15 Slušovice	Výroba zemědělských komodit	

ASUS Czech Republic	nám. Jiřího z Poděbrad 1424/5 120 00 Praha	Výroba počítačů	
Dell Czech Republic, s.r.o	V parku 2325/16 148 00 Praha		
Hewlett-Packard s.r.o.	BB Centrum		
Lenovo Czech Republic	Bělehradská 994/68 120 00 Praha		
MIVVY, a.s.	Poděbradova 362/4 301 00 Plzeň		
Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.	Hybešova 254/16 657 33 Brno	Vodárny	
Vodárny a kanalizace Karlovy Vary, a.s.	Studentská 328/64		
Ostravské vodárny a kanalizace, a.s.	Nádražní 3114/28 702 00 Ostrava		
Slovácké vodárny a kanalizace, a.s.	Za Olšávkou 290		
Středočeské vodárny, a.s.	Chlumecká 2917 276 01 Mělník		
WAW s.r.o.			ostatní
Lesy České republiky, s.p.	Lesní závod Židlochovice Polesí Tvrdonice 69153 Tvrdonice		

6.7. Formulace výzkumných hypotéz

Hypotéza H_{α}

Velikost podniku má úzkou vazbu na dlouhodobý hmotný majetek – firemní flotilu vozů. Čím je podnik větší, tím větším vozovým parkem disponuje.

Hypotéza H_{β}

Kritérium výše pořizovací ceny firemních vozů není pro podniky hlavním měřítkem při výběru automobilů. (Z hlediska finančního účetnictví je investice do dlouhodobého hmotného majetku vhodným prostředkem pro snížení základu pro výpočet daně z příjmů právnických osob.)

Hypotéza H_{γ}

Při výběru konkrétního automobilu je nejvíce zásadní kritérium dostupnosti jeho servisu.

Hypotéza H_{δ}

Podniky nikterak neusilují o dosahování jednoty vozového parku prostřednictvím nákupu vozu stejné značky.

Výsledky prováděného výzkumu

Základní fakta	
Datum realizace výzkumu.	8.6. – 11.9. 2009
Počet organizací, které byly osloveny.	200 (zahrnuje státní a soukromé společnosti)
Počet organizací, které projevily zájem o součinnost a zúčastnily se výzkumu.	59

Tab. 8 Výsledky výzkumu – vyhodnocení primárních dat

Organizace		Velikost (dle Doporučení EK)	Celkový počet automobilů		Účely	Hodnocení jednotlivých kritérií									
			(a jejich zařazení do tříd)		(pouze služební nebo služební a soukromé)	PC (CZK)	Dostupnost servisu	Výkon	Cena povinného ručení	Spotřeba PHM	Provozní spolehlivost vozu	Délka celkové záruky	Bezpečnost vozu	Značka	Jiná
1	AGROTEC, a.s.	střední	287		SS	3	4	3	5	3	4	3	4	4	Značka vozu a výbava
			MV	6											
			NST	90											
			ST	129											
			VST	12											
			LV	3											
			MPV	47											
			OR	0											
2	BOHEMIA SEKT, a.s.	střední	2		SS	5	5	4	3	3	4	3	5	5	---
			MV	0											
			NST	0											
			ST	0											
			VST	0											
			LV	1											
			MPV	0											
			OR	1											
3	BRE Bank S.A. (mBank)	střední	10		SS	5	4	3	1	4	5	3	3	4	---
			MV	0											
			NST	1											
			ST	8											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											

4	Bristol – Myers Squibb, spol. s.r.o.	střední	30		SS	5	4	3	3	4	5	2	5	3	Nabídka barevných provedení
			MV	0											
			NST	0											
			ST	30											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
5	Česká národní banka, a.s.	velký	41		SS	5	5	3	1	4	4	3	5	4	---
			MV	1											
			NST	9											
			ST	24											
			VST	5											
			LV	1											
			MPV	1											
			OR	0											
6	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	velký	24		SS	4	5	3	3	4	5	3	5	4	---
			MV	0											
			NST	7											
			ST	12											
			VST	5											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
7	Česká pojišťovna, a.s.	velký	80		SS	4	4	3	1	3	5	3	5	4	---
			MV	28											
			NST	37											
			ST	7											
			VST	4											
			LV	3											
			MPV	1											
			OR	0											

8	DDD Krásný, s.r.o.	střední	3		SS	4	5	3	4	5	5	3	5	3	---
			MV	0											
			NST	2											
			ST	1											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
9	DIRECT pojišťovna, a.s.	střední	12		SS	3	2	2	1	1	3	3	4	4	---
			MV	0											
			NST	1											
			ST	5											
			VST	4											
			LV	2											
			MPV	0											
			OR	0											
10	EKOSPOL, a.s.	velký	114		SS	5	5	3	5	5	5	5	5	3	---
			MV	0											
			NST	67											
			ST	24											
			VST	17											
			LV	6											
11	ELEKTROSVIT Svatobořice, a.s.	malý	5		SS	4	5	3	3	5	5	4	5	2	Ložní prostor, domácí, nebo výroba v SR, SRH
			MV	0											
			NST	1											
			ST	3											
			VST	0											
			LV	1											
			MPV	0											
			OR	0											

12	Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.	malý	10		SS	5	5	4	3	4	5	2	4	4	Velikost vozu, cena náhradních dílů, reference, osobní dojem z vozu
			MV	0											
			NST	0											
			ST	6											
			VST	3											
			LV	1											
			MPV	0											
			OR	0											
13	FARMAK, a.s.	velký	8		SS	4	4	3	1	5	5	4	5	4	---
			MV	2											
			NST	0											
			ST	3											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	2											
14	Ford Atoma – Ing. Albert Tomášek	střední	10		SS	5	5	2	4	4	4	2	2	4	---
			MV	4											
			NST	3											
			ST	2											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	1											
15	Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy	velký	41		S	4	5	4	1	3	5	3	5	3	---
			MV	0											
			NST	20											
			ST	3											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	12											
			OR	5											

16	Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje	velký	37		S	4	3	3	1	4	4	2	4	1	Typy již nakoupených vozů
			MV	0											
			NST	20											
			ST	16											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
17	Hasičský záchranný sbor kraje Vysočina	velký	89		S	5	4	4	1	2	5	4	3	1	---
			MV	0											
			NST	34											
			ST	18											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	21											
			OR	16											
18	Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje	velký	96		S	4	4	3	1	2	5	3	5	3	Vozidla z tuzemské výroby
			MV	46											
			NST	25											
			ST	1											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	16											
			OR	8											
19	Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje	velký	23		S	5	5	3	3	5	5	5	5	3	---
			MV	0											
			NST	14											
			ST	3											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	5											

20	Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje	velký	71		S	5	5	4	1	3	5	4	5	4	---
			MV	0											
			NST	58											
			ST	4											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	4											
			OR	5											
21	Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje	velký	155		S	5	5	5	1	5	5	5	4	3	---
			MV	24											
			NST	81											
			ST	15											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	21											
			OR	13											
22	Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje	velký	109		S	5	5	3	1	4	5	5	5	4	Množstevní slevy
			MV	68											
			NST	5											
			ST	1											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	18											
			OR	17											
23	Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje	velký	59		S	4	5	3	1	3	5	4	4	3	Jednotnost vozového parku – Škoda, Ford, Reenault
			MV	0											
			NST	30											
			ST	12											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	8											
			OR	9											

24	HELLA AUTOTECHNIK, s.r.o.	velký	35		S	3	5	3	3	4	5	3	5	4	---
			MV	0											
			NST	1											
			ST	26											
			VST	6											
			LV	2											
			MPV	0											
			OR	0											
25	CHRIŠTOF, spol. s.r.o.	střední	12		S	3	3	4	3	3	5	3	5	2	---
			MV	0											
			NST	7											
			ST	3											
			VST	2											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
26	JIH 2000, a.s.	malý	6		SS	3	5	5	5	5	5	5	5	5	---
			MV	1											
			NST	5											
			ST	0											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
27	JZD Slušovice, s.r.o.	malý	5		S	4	5	4	3	4	5	3	5	3	---
			MV	0											
			NST	1											
			ST	2											
			VST	2											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											

28	KOH-I- NOOR holding, a.s.	velký	100		SS	5	4	2	2	3	4	4	3	4, 3	Český výrobce, zkušenost s kvalitou i spolehlivostí
			MV	15											
			NST	60											
			ST	15											
			VST	6											
			LV	4											
			MPV	0											
			OR	0											
29	KRKA ČR, s.r.o.	střední	170		SS	5	5	1	4	3	3	4	3	3	---
			MV	0											
			NST	168											
			ST	1											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
30	Lesní závod Židlochovice	střední	34		S	5	4	3	3	4	5	4	5	3	---
			MV	0											
			NST	16											
			ST	14											
			VST	4											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
31	Letiště Praha, a.s.	velký	296		SS	4	2	2	2	3	5	3	3	4	---
			MV	148											
			NST	121											
			ST	26											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	1											
			OR	0											

32	Magistrát města Brna	velký	33		S	5	5	4	3	4	5	4	4	4	---
			MV	0											
			NST	15											
			ST	13											
			VST	5											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
33	Magistrát města České Budějovice	velký	21		S	5	5	3	3	3	5	3	3	5	---
			MV	0											
			NST	18											
			ST	2											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
34	Magistrát města Hradce Králové	velký	18		S	5	5	2	3	3	5	3	4	3	Ceny náhradních dělů
			MV	0											
			NST	11											
			ST	4											
			VST	2											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	1											
35	Magistrát města Karlovy Vary	velký	23		S	5	4	5	3	4	4	3	5	3	Nabídka barevných provedení
			MV	0											
			NST	15											
			ST	6											
			VST	2											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											

36	Magistrát města Liberec	velký	21		S	5	4	4	2	3	4	4	4	3	---
			MV	9											
			NST	3											
			ST	5											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	3											
			OR	0											
37	Magistrát města Ostravy	velký	31		SS	5	5	4	4	5	5	4	5	4	---
			MV	0											
			NST	9											
			ST	4											
			VST	13											
			LV	1											
			MPV	3											
			OR	1											
38	Magistrát města Pardubic	velký	15		S	5	5	2	3	3	3	3	4	5	---
			MV	0											
			NST	9											
			ST	1											
			VST	0											
			LV	3											
			MPV	2											
			OR	0											
39	Magistrát města Plzně	velký	29		S	5	5	3	3	5	5	4	4	3	Vhodnost vozidla pro určité použití, odkup ojetého vozidla na protiúčet a výše protiúctu (výkupní cena za ojeté vozidlo)
			MV	21											
			NST	2											
			ST	5											
			VST	1											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											

40	Magistrát města Ústí nad Labem	velký	23		S	5	5	3	3	4	5	3	5	3	---
			MV	0											
			NST	22											
			ST	1											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
41	MediCom, a.s.	malý	4		S	5	5	4	4	5	5	4	4	4	---
			MV	0											
			NST	2											
			ST	2											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
42	Metrostav, a.s.	velký	476		SS	5	5	4	4	4	5	5	5	5	---
			MV	171											
			NST	96											
			ST	26											
			VST	0											
			LV	25											
			MPV	149											
			OR	9											
43	MOSS plus, s.r.o.	střední	46		SS	3	4	2	2	3	4	3	4	3	---
			MV	0											
			NST	19											
			ST	20											
			VST	5											
			LV	2											
			MPV	0											
			OR	0											

44	Ostravské vodárny a kanalizace, a.s.	velký	30		SS	4	5	3	2	3	5	4	4	4	Jednotná značka autoparku – množstevní slevy ceny servisu i ND
			MV	0											
			NST	23											
			ST	4											
			VST	2											
			LV	1											
			MPV	0											
			OR	0											
45	Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	velký	32		SS	4	4	3	2	3	4	3	5	4	---
			MV	0											
			NST	0											
			ST	19											
			VST	10											
			LV	3											
			MPV	0											
			OR	0											
46	REAL SPEKTRUM, a.s.	střední	22		S	5	2	2	2	2	4	4	2	4	Nabídka barev
			MV	0											
			NST	7											
			ST	10											
			VST	2											
			LV	3											
			MPV	0											
			OR	0											
47	ŠKODA VÝZKUM, s.r.o.	střední	7		SS	3	5	3	3	4	5	4	5	5	---
			MV	1											
			NST	5											
			ST	0											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	1											
			OR	0											

48	Technické sítě Brno, a.s.	střední	23		SS	4	3	3	3	3	4	3	4	4	Sjednocení značek vozidel
			MV	0											
			NST	10											
			ST	10											
			VST	3											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
49	TOKA, s.r.o.	malý	8		SS	5	3	3	4	5	4	4	4	3	---
			MV	0											
			NST	4											
			ST	2											
			VST	0											
			LV	1											
			MPV	1											
			OR	0											
50	TOPGEO Brno, spol. s.r.o.	střední	76		SS	5	5	3	3	5	5	4	4	4	---
			MV	2											
			NST	50											
			ST	10											
			VST	12											
			LV	2											
			MPV	0											
			OR	0											
51	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	velký	170		SS	5	5	3	3	5	5	2	5	2	---
			MV	0											
			NST	27											
			ST	122											
			VST	15											
			LV	6											
			MPV	0											
			OR	0											

52	Vinařství Mikrosvín Mikulov, a.s.	střední	2		S	5	4	3	5	5	5	4	5	3	---
			MV	0											
			NST	0											
			ST	2											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	0											
			OR	0											
53	WAW, s.r.o.	střední	32		SS	4	5	3	4	5	5	4	5	4	---
			MV	0											
			NST	23											
			ST	6											
			VST	0											
			LV	1											
			MPV	2											
			OR	0											
54	Wüstenrot hypoteční banka, a.s.	střední	42		SS	4	5	3	3	4	4	4	5	4	---
			MV	0											
			NST	17											
			ST	14											
			VST	6											
			LV	4											
			MPV	1											
			OR	0											
55	Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje	střední	98		S	4	5	4	2	3	5	5	5	4	---
			MV	0											
			NST	0											
			ST	15											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	80											
			OR	3											

56	Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje	velký	56		S	5	5	5	1	5	5	5	5	3	Pohon 4 x 4
			MV	0											
			NST	4											
			ST	3											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	49											
			OR	0											
57	Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje	velký	54		S	4	5	4	2	3	5	3	5	3	---
			MV	0											
			NST	0											
			ST	9											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	45											
			OR	0											
58	Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje	velký	140		S	4	4	4	2	3	5	4	5	4	Možnost různých stupňů dodatečných výbav a zástaveb
			MV	0											
			NST	20											
			ST	0											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	113											
			OR	7											
59	Zdravotnická záchranná služba Ústeckého kraje	střední	125		S	4	5	5	1	3	5	4	5	3	Kvalita sanitní zástavby
			MV	0											
			NST	8											
			ST	4											
			VST	0											
			LV	0											
			MPV	112											
			OR	1											

Tab. 9 Celkové vyhodnocení všechny organizace

Organizace, které se zúčastnily výzkumu:

	Počet	Zastoupení (%)
Organizace, které se zúčastnily výzkumu	59	100%
Státní a organizace, které zajišťují veřejnou službu	27	45,76%
Soukromé organizace	32	54,24%

Rozdělení soukromých organizací, které se zúčastnily výzkumu dle „Doporučení EK“ (vztaženo k celkovému počtu soukromých organizací, které se zúčastnily výzkumu):

Soukromé organizace	Počet	Zastoupení (%)
Malé	6	10,17
Střední	20	33,89
Velké	33	55,94

Vyhodnocení vah, které přidělily organizace jednotlivým kritériím (vztaženo k celkovému počtu organizací, které se zúčastnily výzkumu):

Kritérium „cena“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	31	21	7	0	0
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	52,54	35,59	11,86	0,00	0,00

Kritérium „dostupnost servisu“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	36	15	5	3	0
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	61,02	25,42	8,47	5,08	0,00

Kritérium „výkon“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	5	15	30	8	1
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	8,47	25,42	50,85	13,56	1,69

Kritérium „cena povinného ručení“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	4	8	21	10	16
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	6,78	13,56	35,59	16,95	27,12

Kritérium „spotřeba PHM (CZK)“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	16	18	21	3	1
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	27,12	30,51	35,59	5,08	1,69

Kritérium „provozní spolehlivost“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	41	15	3	0	0
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	69,49	25,42	5,08	0,00	0,00

Kritérium „délka celkové záruky“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	8	22	23	6	0
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	13,56	37,29	38,98	10,17	0,00

Kritérium „bezpečnost vozu“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	33	18	6	2	0
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	55,93	30,51	10,17	3,39	0,00

Kritérium „značka“:

Váha kritéria (počet bodů)	5	4	3	2	1
Organizace (počet)	6	25	22	3	3
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	10,17	42,37	37,29	5,08	5,08

Kritérium „jiné“:

Kritérium název	Jednota vozového parku	Bohatá základní výbava vozu	Nabídka barev	Velikost zavazadlového prostoru	Reference na konkrétní vůz	Český výrobce	Možnost úprav vozu	Ceny náhradních dílů
Organizace (počet)	3	1	2	1	1	3	2	2
Zastoupení z celkového počtu organizací (v %)	18,75	6,25	12,50	6,25	6,25	18,75	12,50	12,50

6.8. Komentář ke zjištěným výsledkům

Přípravu na dotazníkové šetření jsem zahájil bezprostředně po absolvování státní doktorské zkoušky. Výzkum probíhal v letních měsících od června do září roku 2009. V předvýzkumu jsem oslovil celkem 3 podniky. Celkově v rámci výzkumu bylo osloveno 200 společností. Jak již bylo zmíněno, oslovil jsem malé, střední a velké podniky. Kromě nich však dále ještě státní organizace nebo organizace, které zajišťují veřejnou službu. Z celkového množství oslovených organizací se mnou projevilo zájem o spolupráci na dotazníkovém šetření 59 organizací.

V úvodní části dotazníku byly firmy dotazovány, kromě informace o své velikosti, na počet automobilů, které vlastní a na to, v jaké třídě jsou zařazeny. Z velikosti organizace nebylo nijakým způsobem možné odhadnout počet vozů, které vlastní. Ještě před

zahájením výzkumu jsem se přitom domníval, že větší podniky budou mít více dlouhodobého hmotného majetku v podobě osobních vozidel než menší podniky. Tento předpoklad byl ale mylný.

Hypotéza H_α byla tímto zamítnuta.

Jednoznačně se nicméně projevila určitá závislost mezi zaměřením firmy a oborem, ve kterém podniká a počtu vozů, které vlastní. Společnosti, které zajišťují veřejné služby (zdravotnická záchranná služba, hasiči) nebo energetické společnosti či společnosti, které vyrábí výrobky denní spotřeby, disponovaly obvykle větším počtem automobilů. Naproti tomu vědecké instituce, banky a pojišťovny disponují obvykle menším počtem automobilů. Zařazení vozů do jednotlivých tříd a jejich nákup je determinován potřebami jednotlivých organizací.

Vozy nižší střední třídy kupují firemní zákazníci nejčastěji. V absolutních číslech činilo jejich zastoupení 1303 ks, což se projevilo 35,88 % na celkovém počtu vozů. Toto nákupní chování zákazníků je pochopitelné. Automobily v této kategorii dokáží uspokojit nejlépe potřeby jako referentská vozidla v případě častých cest za zákazníky, zejména v městském provozu nebo na kratší vzdálenosti.

Zastoupení vozů střední třídy je vyšší u státních organizací, např. magistrátů měst a obcí nebo krajských organizací. Je tomu tak z toho důvodu, že uvedené vozy slouží k dopravě na delší vzdálenosti v rámci České republiky (zasedání, jednání, mítinky). Zároveň poskytují také dostatečný komfort pro cestování ve větším počtu osob a splňují minimální předpoklady pro reprezentaci státní správy.

Vozy vyšší střední třídy se objevují ve vozových parcích pojišťovacích institucí, stavebních firem a velkých výrobních podniků. Je to z toho důvodu, že zástupci těchto firem cestují na delší vzdálenosti (i do zahraničí) a rovněž tak potřebují automobil, který by nějakým způsobem dokázal reprezentovat dané podniky. Jejich procentní zastoupení není nicméně nikterak vysoké – 4,32% na celkovém počtu. Důvod pro tak nízké číslo lze hledat zejména ve zvýšené ceně těchto vozů.

Luxusní a malé vozy jsou poptávány jen velmi málo. V případě luxusních vozů činí podíl 2,09 % na celkovém počtu vozů, nicméně nikterak vysoké zastoupení ve srovnání s vozy nižší a střední třídy není ani v případě malých vozů – 15,06%. V těchto případech lze hovořit o protipólech nabídky automobilových výrobců. Malý zájem o vozy těchto kategorií jsem před započatím výzkumu nepředpokládal. Vysvětluji si to v širší souvislosti tím, jaký význam přikládají respondenti kritériím nabízených v dotaznících. Luxusní vozy jsou velmi drahé (pořizovací ceny u nových vozů se pohybují od 2 mil. CZK) a firmy se vyhýbají tak vysokým investicím do dlouhodobého hmotného majetku.

Naproti tomu malé vozy jsou levné a nabízejí nízké provozní náklady. Nesplňují však další kritéria, která na ně firmy kladou. Tyto vozy jsou vyhledávány převážně fyzickými osobami, kterým slouží pro pohodlnější dopravu do zaměstnání nebo za kulturou.

Velkoprostorové vozy nakupují různé skupiny zákazníků, s ohledem na rozsáhlé možnosti jejich využití. Toto se odrazilo i v jejich velkém zastoupení v rámci výzkumu – 19,58% na celkovém počtu vozů. MPV poptávají zejména společnosti, které potřebují přepravovat materiál nebo nějaké zboží. Nejčastěji tedy firmy, které vyrábí potraviny, nábytek, nářadí a nástroje, textil a obuv. Dále vozy této kategorie poptávají organizace, které zajišťují specifické služby, např. hasiči, zdravotnická záchranná služba, vodárny nebo bezpečnostní agentury. V takovém případě jsou tyto automobily určitým způsobem upraveny tak, aby mohly splňovat požadavky firemní klientely. Např. vozy záchranné služby disponují lůžkem pro přepravu nemocných pacientů či pacientů, kteří jsou v ohrožení života a přístroji pro zajištění chodu základních životních funkcí zraněných osob. Vozy hasičského záchranného sboru jsou vybaveny hasicími přístroji, ochrannými oděvy a dalšími pomůckami nutnými pro úspěšné zvládnutí krizových situací. Všechny vozy integrovaného záchranného systému disponují vyspělou telematikou pro lepší organizaci záchranných prací a komunikací mezi jednotlivými složkami záchranného systému.

Automobily kategorie *off-road* kupují převážně složky integrovaného záchranného systému pro zajištění lepší operability v hůře dostupných lokalitách. Jsou vybaveny podobně jako velkoprostorové automobily těchto organizací. Jejich množství zastoupení na celkovém počtu v rámci výzkumu je s ohledem na klimatické a geografické podmínky České republiky mizivé – 2,86%.

6.9. Výsledky „dotazníkové části“

Na otázku: „*Jsou automobily ve Vaší firmě využívány pro: pouze služební účely nebo služební a soukromé účely*“, odpověděla drtivá většina všech respondentů „pouze pro služební účely“. I když je na základě platné účetní a daňové legislativy možné propůjčovat zaměstnancům za jistých okolností automobily pro jejich soukromé jízdy, firmy této možnosti přestávají využívat. Při výběru automobilu je pro firmy rozhodující jen hledisko „služebních účelů“, ke kterým budou automobily používány.

Na otázku: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete jeho pořizovací ceně*“, odpovědělo 52,54 % respondentů „velkou“ a přisoudilo jí nejvyšší počet bodů - 5. Jen pro 11,86 % respondentů kritérium ceny je střední – 3 body. Menší než střední váhu – hodnocení 2 nebo 1 bodem nepřisoudil žádný podnik tomuto kritériu. Tato reakce ze strany společnosti mě velmi překvapila. Vyvrací totiž veřejností zažitou představu o fungování firem, která se domnívá, že firemní vozy si kupuje management firmy pro své vlastní potěšení a jen z důvodu, aby firmy snížily základ pro výpočet daně z příjmu. Mé šetření ukázalo na

pečlivé rozhodování, jakým způsobem firmy vynakládají své zdroje. Pochopitelně náklady související s pořízením víceméně jakéhokoli majetku, který slouží firmě k podnikání, jsou daňově uznatelnými. Nicméně všechny náklady omezují prostor pro dosažení firemního zisku. Proto odpovědný management společnosti velmi pečlivě zvažuje investice do dlouhodobého hmotného majetku a snaží se, aby byly co nejsmysluplnější. Výše pořizovací ceny je důležitá při výběru automobilů. Nicméně z hlediska pořadí „významnosti“ kritérií, podle výše přidělených bodů u všech firem se umístila až na třetím místě; není tedy kritériem, které by bylo při nákupu vozu ve firmě rozhodující. Tento výsledek je pochopitelný. Pro firmy je dlouhodobý hmotný majetek – firemní flotila vozů „výrobním prostředkem“, bez kterého se neobejde; na rozdíl od fyzických osob, které mohou pro osobní přepravu využívat prostředky hromadné dopravy a hledisko pořizovací ceny a zejména její porovnání k užitné hodnotě je pro ně rozhodující.

Hypotéza H_{β} byla tímto potvrzena.

Na otázku: „Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete dostupnosti servisu – rozsahu pokrytí autorizovanými servisními centry automobilky a s tím spojenou rychlost opravy“, odpověděla převážná většina respondentů (81,46%) „velkou“ a hodnotila ji čtyřmi (25,42%) nebo maximálním počtem pět bodů (61,02 %). Část respondentů přisoudila tomuto kritériu střední význam ve výši třech bodů. Respondenti v tomto směru nebyli příliš jednotní. Organizace zajišťující významnou službu a neodkladnou péči, např. pro pacienty a další složky integrovaného záchranného systému, hodnotili toto kritérium maximálním počtem bodů. Naproti tomu např. banky, vědecké nebo výzkumné organizace, přikládaly tomuto kritériu střední význam. Postoj složek integrovaného záchranného systému je v tomto směru pochopitelný, protože jejich vozy musí být neustále v maximální pohotovosti.

Hypotéza H_{γ} byla tímto zamítnuta.

Na otázku: „Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete jeho výkonu (kW)“, odpověděla většina respondentů (50,85%) „střední“ a hodnotila ji 3 body. Kritérium „výkonu“ bylo významné pro složky integrovaného záchranného systému (zdravotnická záchranná služba a hasiči). Z povahy jimi poskytovaných služeb je totiž nutné přepravovat se rychle s plným vybavením pro zásah do rychle do vzdálených cílů. Ve vztahu k ostatním respondentům je tato odpověď pro mne příjemným překvapením, protože si uvědomují, že s ohledem na dnešní hustý provoz na dálnicích, rychlostních komunikacích a silnicích nižších tříd a množství rychlostních omezení, hraje vyšší výkon automobilu při snaze rychleji dosáhnout zvoleného cíle minimální roli. Celkově se toto kritérium umístilo na předposledním místě ze všech nabízených kritérií.

Otázka: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete ceně povinného ručení (CZK)*“ částečně koresponduje s otázkou první, třetí a pátou. Vozy vyšších pořizovacích cen a výkonnější vozy disponující vyššími zdvihovými objemy válců svých pohonných jednotek se pohybují ve vyšších sazbách povinného ručení. Výše pojistného se také odvíjí od lokality, ve které je vůz přihlášen a u některých pojišťoven i věkem řidičů, kteří s nimi jezdí. Nicméně respondenti přisoudili tomuto kritériu minimální váhu, zejména proto, že provozování vozu je podmíněno sjednáním povinného ručení a jeho cena v České republice není nikterak vysoká. Například ve Velké Británii se výše povinného ručení odvíjí od věku řidiče a jeho řidičských zkušeností a dále toho, zda-li neměl nějakou škodní událost. Ceny u kategorie malých (a levných) vozů se pohybují v řádu stovek liber. U vozů vyšší tříd dosahují řádu tisíců liber. Rovněž tak za případné škodní události dochází ke skokovému nárůstu cen povinného ručení. Podobné poměry panují i v Německu, kde kromě výše uvedených hledisek výši nákladů na povinné ručení ovlivňuje i počet dosažených „trestných“ bodů u řidiče, které získává za přestupky proti pravidlům v silničním provozu. V České republice je povinné ručení ve srovnání s vyspělými státy Evropy velmi levné, pohybuje se pouze v řádu několika málo tisíců korun ročně. Vyšší škodní průběh řidiče – majitele vozu se jen velmi se jen minimálně odráží na nárůstu ceny povinného ručení. Na výši částky za povinné ručení u valné většiny pojišťoven nemá vliv počet řidičů, kteří využívají konkrétní vůz nebo jejich chování na pozemních komunikacích. Tomuto odpovídá i celkový výsledek. Nákladům na povinné ručení přisuzují respondenti nejmenší váhu ze všech devíti nabízených kritérií.

Na otázku: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete spotřebě PHM (l/100 km)*“, odpověděla většina respondentů (35,59%) „střední“ a přisoudili jí hodnocení 3 body. Reakce respondentů je v tomto směru obdobná jako v případě kritéria „pořizovací ceny“ vozů. V případě podniků jsou náklady na provoz méně důležité, než je tomu v případě občanů. S náklady „na provoz výrobních prostředků“ firmy počítají, to ovšem neznamená, že by se nesnažili jejich výši ovlivnit. Provoz firemních automobilů je daňově uznatelným nákladem (firmy musí vést knihy jízd) nicméně rostoucí ceny ropy a ropných produktů na světových trzích vedou firemní zákazníky ke snaze šetřit. Náklady na pohonné hmoty dnes při maximálním využití vozů a mnoha najetých kilometrech významně převyšují pořizovací ceny automobilů. Z uvedeného plyne, že si firmy vybírají vozy s moderními pohonnými jednotkami, které mají nižší spotřebu. V tomto směru není mezi respondenty žádný rozdíl. Pro automobilky se nové modely s úspornými pohonnými jednotkami stávají konkurenční výhodou.

V odpovědích na otázku: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete provozní spolehlivosti vozu*“ odpovědělo 69,49% velkou s bodovým ohodnocením 5 body. Dalších 25,42% respondentů přisoudilo tomuto kritériu bodové hodnocení ve výši 4 bodů. Kritérium spolehlivosti se v rámci porovnání vážených průměrů všech kritérií ocitlo na prvním místě, obdobně vysoké hodnocení získalo i v případě dalších statistických veličin mediánu a

modusu. Všichni respondenti bez výjimky mají zájem na tom, aby vozy, které vybírají, byly co nejvíce spolehlivé. Značný význam kritériu spolehlivosti vozu přisuzují složky integrovaného záchranného systému a některé soukromé firmy, např. bezpečnostní agentury. Pro jiné subjekty je toto kritérium také významné, ale nehodnotí ho plným počtem bodů.

Otázka: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete délce celkové záruky na vůz konkrétní značky (v letech)*“, by se mohla jevit na první pohled jako trochu zavádějící. Záruční podmínky v České republice upravuje obchodní zákoník a dále legislativní normy EU. Délka celkové záruky na automobil musí být minimálně dva roky. Některé automobilky ale v mnoha případech nabízejí záruku delší – tři až pět let. Většina respondentů (38,98%) přisoudila tomuto kritériu střední význam.

Na otázku: „*Jakou váhu při koupi vozu přisuzujete bezpečnosti vozu*“, se odpovědi rozcházeli. Většina respondentů (55,93%) přisoudila tomuto kritériu značný význam a hodnotila jej 5 body. V pořadí všech kritérií, které ovlivňují nákupní chování zákazníků je ale bezpečnost až na čtvrtém místě.

V odpovědích na otázku: „*Jakou váhu při výběru automobilu přisuzujete značce*“, se lišily odpovědi respondentů nejvíce ze všech nabízených otázek. Většina respondentů (42,37%) přisoudilo tomuto kritériu hodnocení 4 body. Nicméně s nepatrným rozdílem následovalo hodnocení střední – 3 body v případě 37,29% respondentů. v celkovém pořadí všech kritérií skončila značka až na sedmém místě. Rozdíly v chápání významu značky jsem našel jak mezi státními tak mezi soukromými organizacemi. Každá z organizací má jinak postavenou firemní kulturu a firmy jí přikládají i různý význam.

V odpovědi na poslední otázku: „*Existují podle Vás další kritéria, kterým přikládáte váhu při výběru vozu pro Vaši firemní flotilu*“, zmínilo přes 18% respondentů *jednotu vozového parku*. Stejný procentní podíl zaujalo kritérium „*český výrobce*“. Pořizovací ceny automobilů se v posledních letech dramaticky snížily; výrobci se ale také předhánějí v představování nových nebo alespoň inovovaných modelů, aby si udrželi přízeň zákazníků. Časté modelové obměny a dílčí inovace, tzv. facelifty, s sebou přinášejí změny prvků, dílů, či skupin i u jednotlivých modelových řad naprosto shodných generací. Diskutabilní je tak využití opotřebovaného nebo jinak poškozeného automobilu na díly pro jiný automobil apod., což bylo úplně běžné ještě v době před deseti nebo dvaceti lety. Podobná situace panuje i v případě pořizování úplně nových vozů a výhod pramenících z nákupu u vozů stejné značky u jediného autorizovaného prodejce. V současné době prodejci automobilů rozšiřují portfolia značek, které nabízejí. Snaha firemních zákazníků kupovat stejné vozy téže značky tak do značné míry ztrácí smysl. Na dalších pozicích se umístila kritéria, která jsem očekával na předních pozicích: *nabídka barevných provedení, možnost dodatečných úprav vozu a ceny náhradních dílů*. Všechna jednotlivě se

vyznačovala zastoupením 12,5%. Při tom právě třeba u *cen náhradních dílů* nebo *možnosti dodatečných úprav* u firemních vozů jsem očekával vyšší procentní zastoupení odpovědí. Zastoupení dalších kritérií „*bohatá základní výbava vozu, reference na konkrétní vůz a objem zavazadlového prostoru*“ bylo nepatrné.

Hypotéza H_0 byla tímto zamítnuta.

6.10. Statistické vyhodnocení na základě stanovených metod

Představení

S výsledky získanými v rámci provedeného výzkumu jsem se rozhodl pracovat a provést hlubší statistické šetření: vážený aritmetický průměr, medián, modus a četnosti v případě hodnocení jednotlivých kritérií; střední hodnotu a rozptyl a v případě hodnocení počtu automobilů vozového parku jednotlivých firem.

Tab. 10 Statistické vyhodnocení výsledků výzkumu

	PC (CZK)	Dostupnost servisu	Výkon (kW)	Cena povinného ručení (CZK)	Spotřeba PHM (CZK)	Provozní spolehlivost vozu	Délka celkové záruky (roky)	Bezpečnost vozu	Značka	Jiná
Vážený průměr vah, které přidělili respondenti jednotlivým kritériím:	4,42	4,43	3,25	2,57	3,75	4,65	3,55	4,40	3,42	
Medián vah, které přidělili respondenti jednotlivým kritériím:	5,00	5,00	3,00	3,00	4,00	5,00	4,00	5,00	4,00	
Modus vah, které přidělili respondenti jednotlivým kritériím:	5,00	5,00	3,00	3,00	3,00	5,00	3,00	5,00	4,00	
Četnosti:										
5	31	36	5	4	16	41	8	33	6	
4	21	15	15	8	18	15	22	18	25	
3	7	5	30	21	21	3	23	6	22	
2	0	3	8	10	3	0	6	2	3	
1	0	0	1	16	1	0	0	0	3	
Celkový počet bodů přidělený všem kritériím jednotlivě:	260	261	192	151	222	274	209	259	205	
Vážený průměr vah, které přidělili respondenti jednotlivým kritériím*body:	1148,33	1157,10	624,00	387,57	832,50	1274,10	741,95	1139,60	700,42	

Třída:	Absolutní hodnota	Zastoupení(%)
MV	547	15,06
NST	1303	35,89
ST	733	20,19
VST	157	4,32
LV	76	2,09
MPV	711	19,58
OR	104	2,86
Celkem	3631	

Vážený průměr počtu vozů tříd:	
MV	9,27
NST	22,08
ST	12,42
VST	2,66
LV	1,29
MPV	12,05
OR	1,76

Rozptyl MV:	931,9265
NST	1053,095
ST	511,9391
VST	16,29187
LV	11,86613
MPV	910,15
OR	15,23183

Z výsledků po použití zmíněných metod plyne, že pro zákazníky jsou nejvýznamnějšími kritérii pořizovací cena, dostupnost servisu, provozní spolehlivost a bezpečnost.

S ohledem na to, že ve výsledcích u zkoumaných jednotlivých výběrových kritérií nejsou na první pohled výrazné rozdíly, použiji pro další analýzu právě Kruskalův-Wallisův test.

6.10.1. Kruskalův-Wallisův test

Kruskalův - Wallisův test					
	Četnosti				
Bodová škála	5b	4b	3b	2b	1b
Pořizovací cena	31	21	7	0	0
Dostupnost servisu	36	15	5	3	0
Provozní spolehlivost	41	15	3	0	0
Bezpečnost	33	18	6	2	0

Pořadí veličin ve výběru							
Výběr	1	2	3	4	n=5	Součet pořadí	
1	4	5	9	17,5	17,5	53	T1
2	2	7,5	11	12,5	17,5	50,5	T2
3	1	7,5	12,5	14	17,5	52,5	T3
4	3	6	10	17,5	17,5	54	T4

Testovací statistika

Výpočet Q

$$Q = \frac{12}{N(N+1)} \sum_{i=1}^k \frac{T_i^2}{n_i} - 3(N+1)$$

$$T_i = \sum_{j=1}^{n_i} R_{ij} \quad \text{pro } i = 1, \dots, k.$$

[Dosazení do vzorce (MS Excel) $(12/(20 \cdot 21)) \cdot ((53^2) + (50,5^2) + (52,5^2) + (54^2)) / 5 - 3 \cdot 21]$

Q = 0,0371

Ve sdruženém náhodném výběru jednotlivých veličin objevily některé shody (v 50 % případů), provedl jsem ještě další vyhodnocení pomocí nástroje korigované statistiky, který je doporučeno použít v případech, kdy je v datech více, než 25% shod.

Alternativní statistika

Výpočet Q_{korig}

$$Q_{\text{korig}} = \frac{Q}{1 - (N^3 - N)^{-1} \sum (t_i^3 - t_i)}$$

kde $t_1, t_2, \dots$ jsou počty shodných pozorování v jednotlivých skupinách veličin majících tutéž hodnotu.

[Dosažení do vzorce (MS Excel) $E529/(1-(((20^3-20)^{-1})*((2^3-2)+(2^3-2))))$]

$$Q_{\text{korig}} = 0,0372$$

Test nulové hypotézy:

Za platnosti H_0 má Q asymptoticky χ^2 rozdělení, když všechna n_i rostou nade všechny meze. Jelikož $E(Q) = k - 1$, půjde o χ^2 rozdělení mající $k - 1$ stupňů volnosti. Z tohoto důvodu nulovou hypotézu zamítáme, když $Q > \chi^2_{k-1}(\alpha)$.

Stanovení hladiny významnosti:

Pro $\alpha = 0,05$; tj. 5% riziko náhody (chyby).

Po dosažení:

$$\chi^2(0,005,3) = 7,81$$

hodnota vzata ze statistických tabulek.

S ohledem na to, že kritická hodnota pro $\chi^2(0,005,3) = 7,81$ a zjištěné statistické výsledky jsou menší, přijímám nulovou hypotézu. Lze konstatovat, že distribuční funkce se od sebe podstatně neliší.

Závěr statistického vyhodnocení.

Z devíti sledovaných kritérií v dotazníkovém šetření jsem vybral čtyři nejvýznamnější kritéria a Kruskal-Wallisovým testem jsem prokázal, že se jejich distribuční funkce významně neliší. U ostatních méně významných kritérií je patrná statisticky významná odlišnost, kterou zde už dále nerozvádím.

Stanovení reálné hodnoty

Pro stanovení bude použita čtveřice nejvýznamnějších kritérií spolehlivost, dostupnost servisu, bezpečnost a pořizovací cena. Postup stanovení pořadí jejich významnosti je uveden v tabulce.

Výsledné pořadí vybraných kritérií

Pořadí jednotlivých kritérií	Vážený aritmetický průměr jednotlivých kritérií*body
1. Provozní spolehlivost	1274,1
2. Dostupnost servisu.	1157,1
3. Pořizovací cena.	1148,3
4. Bezpečnost.	1139,6

Z pořadí jednotlivých kritérií ve výběru bude odvozen koeficient reálné hodnoty, který označím písmenem R. Ten bude určen jako poměr nejvíce a nejméně hodnoceného kritéria. V tomto případě se bude jednat o poměr výsledných hodnot kritéria provozní spolehlivosti a bezpečnosti.

Výpočet koeficientu:

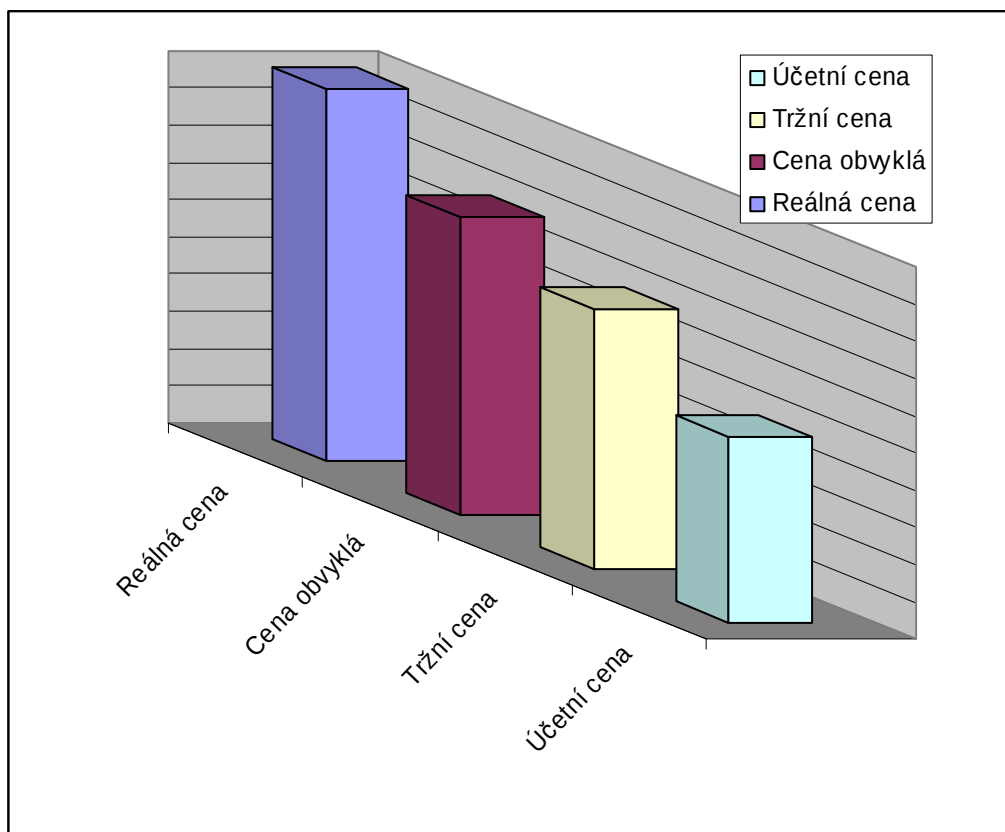
$$R = \text{Provozní spolehlivost} / \text{Bezpečnost} = \frac{1274,1}{1139,6} = 1,1180$$

Pozn. za účelem zvýšení přesnosti při výpočtu, bude koeficient zaokrouhlen na čtyři desetinná místa.

Odvození výše reálné ceny

Odvození výše reálné hodnoty vychází ze základních ekonomických premis, které jsou založeny na vzájemných vztazích účetní hodnoty, tržní hodnoty (ceny – výsledku transakce prodávající – kupující), obvyklé ceny a reálné hodnoty.

Graf 1 Modelová situace - porovnání různých typů cen

Vysvětlení schématu:

Základem se stává ocenění majetku účetní hodnotou při stanovení účetní ceny (přesná částka uvedená v CZK). Jako taková je vždy nejnižší; což pramení z účetní a daňové legislativy, na základě kterých se majetek odepisuje a přenáší svoji hodnotu do výrobků nebo užitku. Je všeobecným zájmem vlád států, aby firmy využívaly co nejmodernější, technicky nejvyspělejší a uživatelsky nejprístupnější dlouhodobý hmotný majetek (stroje, zařízení automobily apod.) co nejintenzivněji, opotřebovávali jej a v co nejkratších periodách nahrazovali modernějším. Účetní a daňové odpisy jsou jedním z vhodných nástrojů prosazování těchto zájmů. Hodnota takto intenzivně užívaného majetku, který je rychle odepsán je minimální.

Tržní cena je z mikro a makro - ekonomického hlediska výslednicí nabídky a poptávky na trhu; z účetního hlediska je konkrétní peněžní částkou vypovídající o realizované transakci prodávajícího a kupujícího. Její výše je závislá na konkrétních podmínkách na trhu. V době hospodářské krize, kdy objem prodeje a koupí klesá, subjekty nemají k dispozici volné prostředky a velmi zvažují každý zamýšlený nákup, je nižší než v době konjunktury, ale vždy vyšší než účetní hodnota majetku firmy.

Výše stanovené obvyklá ceny se převážně opírá o zhodnocení majetku po technické stránce. Jak vyplývá ze závěrů kapitoly 7. v době hospodářské krize je výše částky v CZK stanovené obvyklé ceny vyšší než ceny tržní.

Reálná hodnota je informací o stavu majetku po technické stránce, zohledňuje uživatelské charakteristiky majetku a odráží nákupní chování zákazníků. Opírá se tedy o nejvyšší stanovenou hodnotu (obvyklou cenu) .

Přesnou výši reálné ceny pro konkrétní majetek stanovím na základě vztahu:

$$RC = \max (COB; CT) * R$$

$$RC [CZK]$$

6.11. Vyhodnocení prováděného výzkumu

Prováděný výzkum jednoznačně ukázal, že problematika oceňování je velmi aktuální a uvědomují si to státní i soukromé organizace. Při setkání s některými respondenty jednoznačně zaznělo „Konečně se někdo zabývá tím, jakým způsobem lze vyjádřit hodnotu majetku na základě přínosu pro mne jako pro podnikatele. To jak se ty tržní ceny mění, jednou je to levnější, po druhé je to dražší, vždyť to nejsou cenné papíry, u hmotného majetku tohle přece není možné. To je jen práce obchodníků a jejich spekulace.“ Takto jednoznačné reakce, které vyzdvihují význam mé práce, pro mne byly velmi překvapující.

Žádný z respondentů, kteří se účastnili výzkumu a komunikovali se mnou dále nad rámec dotazníkového šetření, nepochybně uznal význam zvoleného tématu a smysl prováděného výzkumu. Toho si velmi cením; protože ne každý respondent, se kterými jsem hovořil, disponuje rozsáhlejším ekonomickým nebo ještě lépe účetním povědomím. V mnoha případech jsem komunikoval s technickými řediteli, či vedoucími správy technických služeb, podle toho, jakým způsobem byly společnosti organizovány, jednal jsem tedy s lidmi, kteří měli ve většině případů ryze technické vzdělání. Bylo by tedy možné předpokládat, že tito lidé s ohledem na nízkou orientaci v účetní problematice budou toto téma pokládat za méně aktuální, či přímo nevýznamné a budou se spíše pozastavovat nad tím, proč má existovat nová metodika oceňování majetku reálnou hodnotou, když ji při prodeji majetku nevyužijí. Právě turbulentní prostředí, které nás prožívá nejen v souvislosti s posledním rokem a probíhající hospodářskou a finanční krizí má mimo jiné za následek, že odpovědní pracovníci skutečně přemýšlejí o majetku a jeho reálné hodnotě.

Pokud bych měl shrnout názory na zvolený předmět ověřování poznatků mé vědecké práce na příkladu automobilů u všech respondentů, tedy i těch, kteří odpovídali na otázky v dotazníku za svoje organizace z pozic účetních nebo ekonomických náměstků, setkal jsem se i v tomto případě s velmi pozitivními ohlasy. Uvedený stav, a to nijak nezastírala

celá řada respondentů, byl dán zejména jejich osobním vztahem k tomuto druhu majetku. Na dotaz, zda-li by byli ochotní podílet se na výzkumu, kdyby byl směřován na stroje a výrobní zařízení, prohlásili, že by se u jiného typu majetku, by se na mnou položené otázky odpovídalo o poznání obtížněji. Automobily jsou pro každého velmi snadno představitelný druh majetku už proto, že je jim věnována ve všech směrech celosvětově větší pozornost a také proto, že většina obyvatel ČR vlastní řidičské oprávnění. Žádný jiný strojírenský produkt není tak rozšířený.

Při obhajobě tezí disertační práce padla připomínka, že respondenti pravděpodobně nebudou věnovat pozornost mému výzkumu, protože koupě automobilů je pro ně „jen daňovou záležitostí. Tato námitka pochopitelně hovořila proti ověřování poznatků na tomto druhu majetku. Tato námitka se potvrdila jen v minimální míře. Jak jsem již zmiňoval; výzkum byl prováděn v soukromých, ale i státních organizacích nebo organizacích zajišťujících nějakou veřejnou službu. Mohu konstatovat, že ve valné většině respondenti z řad státního a veřejné služby zajišťujícího sektoru věnují kritérium souvisejícím s nákupem majetku obecně značnou pozornost. Je to dáno jejich postavením, manipulací s veřejnými prostředky a nutnosti ve většině případů vypisovat výběrová řízení a s tím související stanovování podmínek a kritérií pro tyto tendery. Pro soukromé subjekty ve vztahu k finančnímu účetnictví je možné říci, že se jedná o daňovou záležitost. Nicméně z reakcí vyplynulo, že i soukromé společnosti koupí a požadavky na konkrétní majetek také velmi citlivě zvažují. Setkal jsem se nicméně i se zástupci firem, ale to jen zcela výjimečně, kteří uvedli, že se výběrem majetku a jeho vlastnostmi nezabývají. Na dotaz jestli věnují vyšší míru pozornosti výběru třeba počítačů oproti autům, (tedy jinému druhu dlouhodobého majetku), prohlásili, že rovněž ne, protože veškerý dlouhodobý hmotný majetek mimo nemovitostí a pozemků, které vlastní po třech nebo čtyřech letech obměňují. Rozhodující je pro ně cena. Podobné reakce byly za celou dobu provádění výzkumu velmi vzácné. Domnívám se, že toto souvisí spíše s přístupem k samotnému podnikání. Tento způsob zacházení s majetkem a tím pádem s finančními prostředky v jiné podobě je typický pro firmy, které fungují jako čistě obchodní společnosti nebo jako „továrny“ na peníze. V takovém případě lze pochopit vedení těchto firem, že hledání cest jakými redukovat zbytečné výdaje a hospodařit efektivně s dlouhodobým hmotným majetkem je z jejich úhlu pohledu ztrátou času. Soustředí se zejména na vztah cena za nákup a cena za prodej zboží. Takové společnosti ale nejsou podniky v pravém slova smyslu.

7. Příklad

7.1. Výchozí situace – pořízení vozidla

Firma Alfa s.r.o. koupila do svého vlastnictví v roce 1. 1. 2005 tyto osobní automobily:

- Peugeot 206 1,4
- VW Passat 2,0 TDi.
- Volvo XC90 2,5 T

Všechny vozy byly ve stejný den zakoupeny, dodány a zařazeny do užívání. Nákupy automobilů proběhly přímo přes zastoupení jednotlivých značek; nikoliv prostřednictvím zprostředkovatelů. U vozů nebyla provedena přestavba na kategorii N1 a rovněž tak nebyla využita možnost odpočtu DPH. Společnost Alfa, s.r.o. pořídila automobily z vlastních prostředků a nevyužila možnosti financování vozu formou finančního leasingu nebo úvěru.

7.2. Ocenění vozidla

Vozy byly v rámci finančního účetnictví oceněny k okamžiku uskutečnění účetního případu, jak stanoví §24 a 25 zákona 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších úprav a předpisů. S pořízením vozidel nebyly spjaty žádné další poplatky.

Následující vstupní ceny jsou finálními a tedy i cenami pořizovacími.

Pořizovací ceny automobilů:

Automobil	Pořizovací cena
Peugeot 206	280000,-
VW Passat	849000,-
Volvo XC90	1526000,-

7.2.1. Účetní odpisy

Plán účetních odpisů je u všech vozů shodně sestaven na 5 let.

Způsob odpisování byl účetní jednotkou stanoven jako rovnoměrný. Odpisování vozidla začíná měsícem, kdy byla vozidla zařazena do užívání, tj. od ledna roku 2005.

V prosinci roku 2009 budou automobily zcela účetně odepsány a jejich účetní zůstatková cena bude nulová. To by z hlediska dodržení účetních a daňových legislativních norem znamenalo, že automobily jsou po 31.12. 2009 ve stavu nezpůsobilém provozu a nezbývá než je vyřadit.

Tato situace je samozřejmě nereálná; osobní automobily se běžně používají deset a více let. Existuje tedy předpoklad, že společnost ABC, s.r.o. bude svoje vozy i nadále provozovat a přitom jí budou přinášet užitek, i když bude účetně vykázáno, že nemají žádnou hodnotu. Tím dochází k podhodnocení aktiv účetní jednotky a porušení základního pravidla vedení účetnictví – „věrného zobrazení“.

Peugeot 206

Účetní odpisy - lineární odepisování

Vstupní cena = pořizovací cena = 280 000

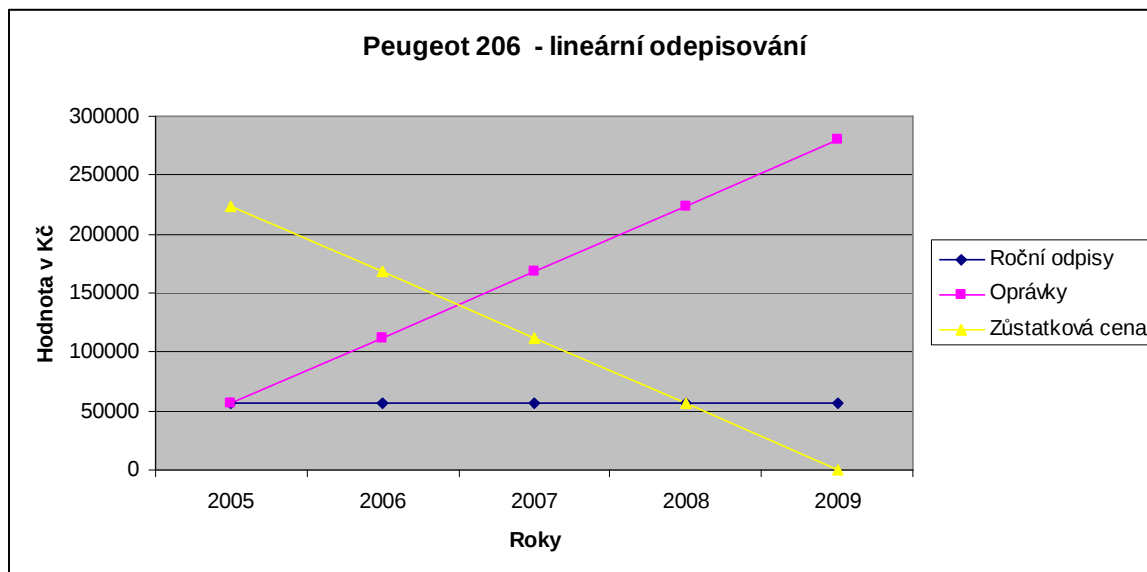
Odpisová základna = Vstupní cena - zbytková hodnota : $280\,000 - 0 = 280\,000$

Rok	Odpis	Oprávky	Zůstatková cena
1.rok	$280\,000/5 = 56\,000$	56000	$280\,000 - 56\,000 = 224\,000$
2. rok	$280\,000/5 = 56\,000$	112000	$280\,000 - 112\,000 = 168\,000$
3. rok	$280\,000/5 = 56\,000$	168000	$280\,000 - 168\,000 = 112\,000$
4. rok	$280\,000/5 = 56\,000$	224000	$280\,000 - 224\,000 = 56\,000$
5. rok	$280\,000/5 = 56\,000$	280000	$280\,000 - 280\,000 = 0$

Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Počet měsíčních odpisů	12	12	12	12	12
Roční odpisy	56000	56000	56000	56000	56000
Oprávky	56000	112000	168000	224000	280000
Zůstatková cena	224000	168000	112000	56000	0

Graf 2 – Peugeot 206 – lineární odepisování

VW Passat*Účetní odpisy - lineární odepisování*

Vstupní cena = pořizovací cena = 849 000

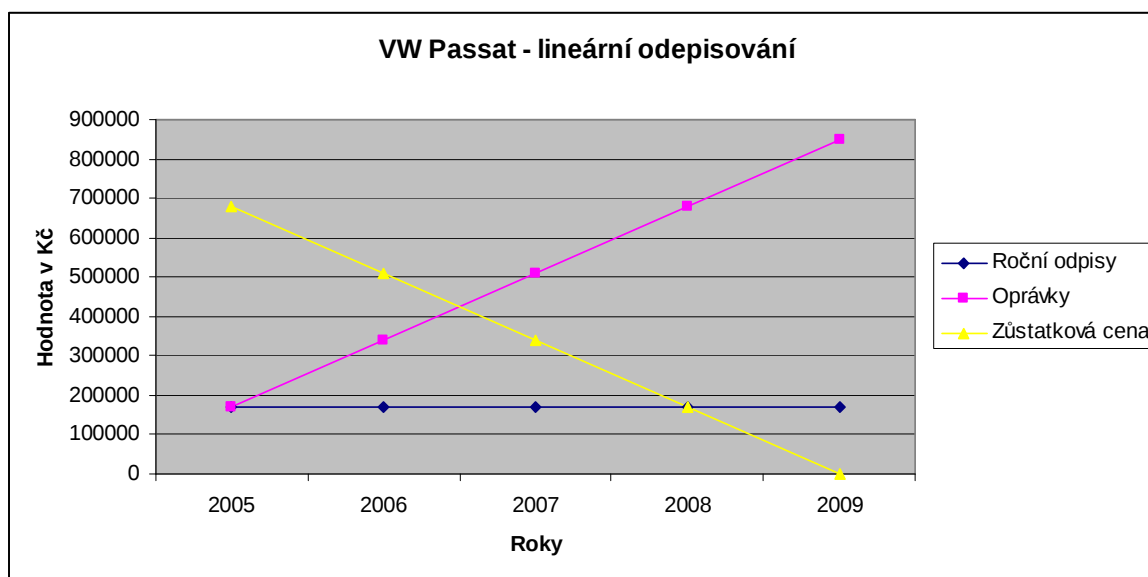
Odpisová základna = Vstupní cena - zbytková hodnota : $849000 - 0 = 849000$

Rok	Odpis	Oprávky	Zůstatková cena
1.rok	$849000/5 = 169800$	169800	$849000 - 169000 = 679200$
2. rok	$849000/5 = 169800$	339600	$849000 - 339600 = 509400$
3. rok	$849000/5 = 169800$	509400	$849000 - 509400 = 339600$
4. rok	$849000/5 = 169800$	679200	$849000 - 679200 = 169800$
5. rok	$849000/5 = 169800$	849000	$849000 - 849000 = 0$

Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Počet měsíčních odpisů	12	12	12	12	12
Roční odpisy	169800	169800	169800	169800	169800
Oprávky	169800	339600	509400	679200	849000
Zůstatková cena	679200	509400	339600	169800	0

Graf 3 – VW Passat – lineární odepisování

Volvo XC 90*Účetní odpisy - lineární odepisování*

Vstupní cena = pořizovací cena = 1 526 000

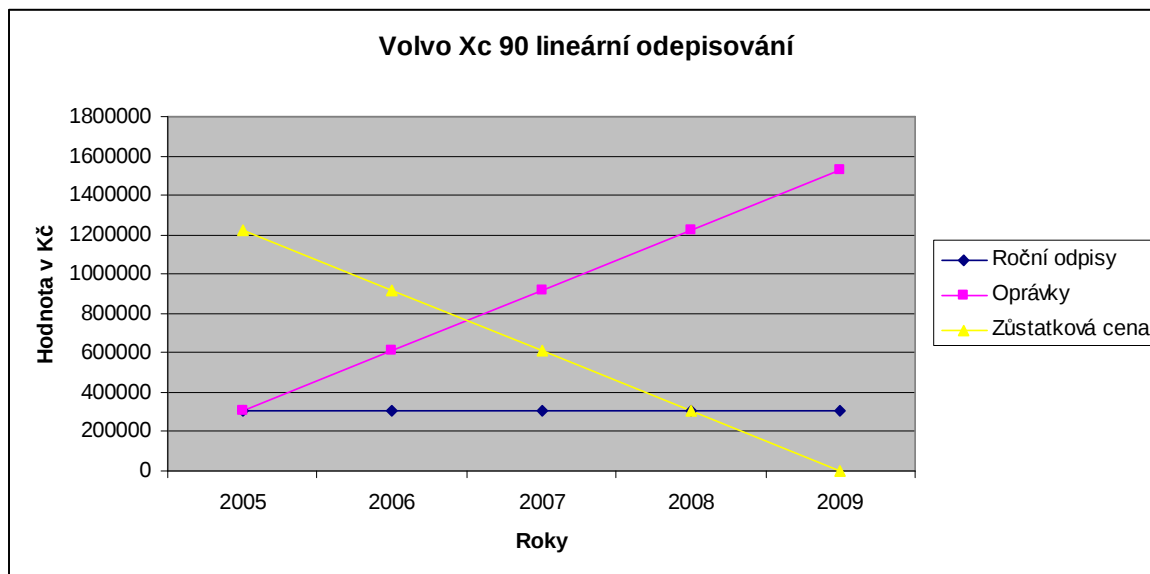
Odpisová základna = Vstupní cena - zbytková hodnota : 1 526 000-0=1 526 000

Rok	Odpis	Oprávky	Zůstatková cena
1.rok	$1526000/5 = 305200$	305200	$1526000-305200=1220800$
2. rok	$1526000/5 = 305200$	610400	$1526000-610400=915600$
3. rok	$1526000/5 = 305200$	915600	$1526000-915600=610400$
4. rok	$1526000/5 = 305200$	1220800	$1526000-1220800=305200$
5. rok	$1526000/5 = 305200$	1526000	$1526000-1526000=0$

Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Počet měsíčních odpisů	12	12	12	12	12
Roční odpisy	305200	305200	305200	305200	305200
Oprávky	305200	610400	915600	1220800	1526000
Zůstatková cena	1220800	915600	610400	305200	0

Graf 4 – Volvo XC 90 – lineární odepisování

7.2.2. Daňové odpisy – zrychlené

V roce 2005 podle tehdejšího znění zákona 586/1992 Sb. o dani z příjmů ve znění byl automobil zařazen do odpisové skupiny 1a, podle které se odpisoval 4 roky. V roce 2007 byla tato odpisová skupina zrušena a osobní automobily byly přearženy do druhé odpisové skupiny (s účinností od 1.1. 2008) a jsou tedy odpisovány 5 let.

Peugeot 206

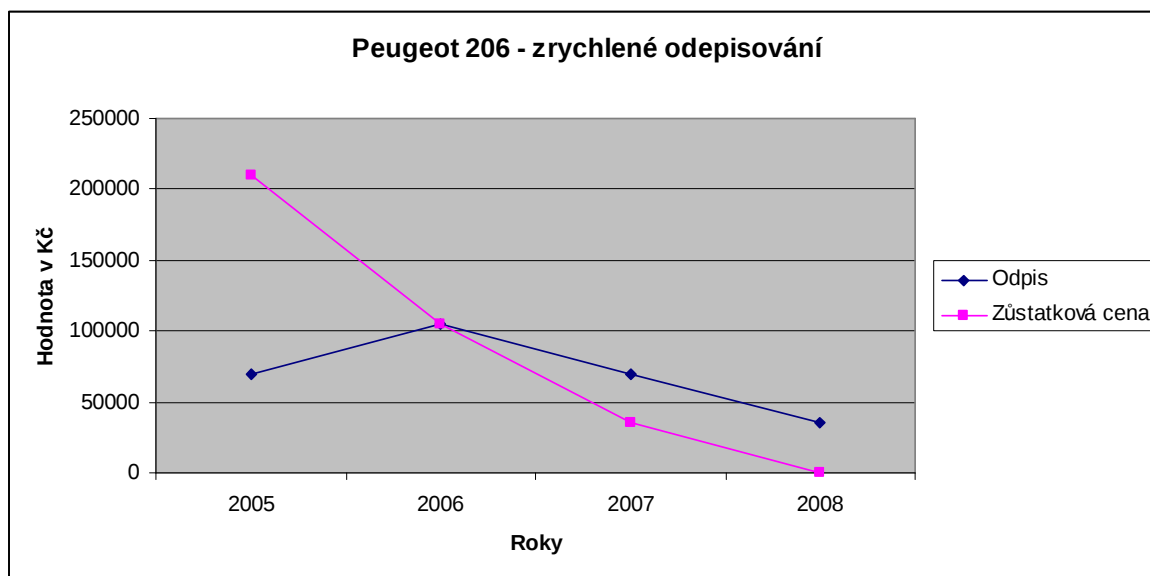
Daňové odpisy - zrychlené odepisování

Rok	Odpis	Zůstatková cena
1.rok	$280\,000/4 = 70\,000$	$280\,000 - 70\,000 = 210\,000$
2. rok	$(210\,000 * 2) / (5 - 1) = 105\,000$	$280\,000 - 175\,000 = 105\,000$
3. rok	$(105\,000 * 2) / (5 - 2) = 70\,000$	$280\,000 - 245\,000 = 35\,000$
4. rok	$(35\,000 * 2) / (5 - 3) = 35\,000$	$280\,000 - 280\,000 = 0$

Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008
Odpis	70000	105000	70000	35000
Zůstatková cena	210000	105000	35000	0

Graf 5 – Peugeot 206 – zrychlené odepisování

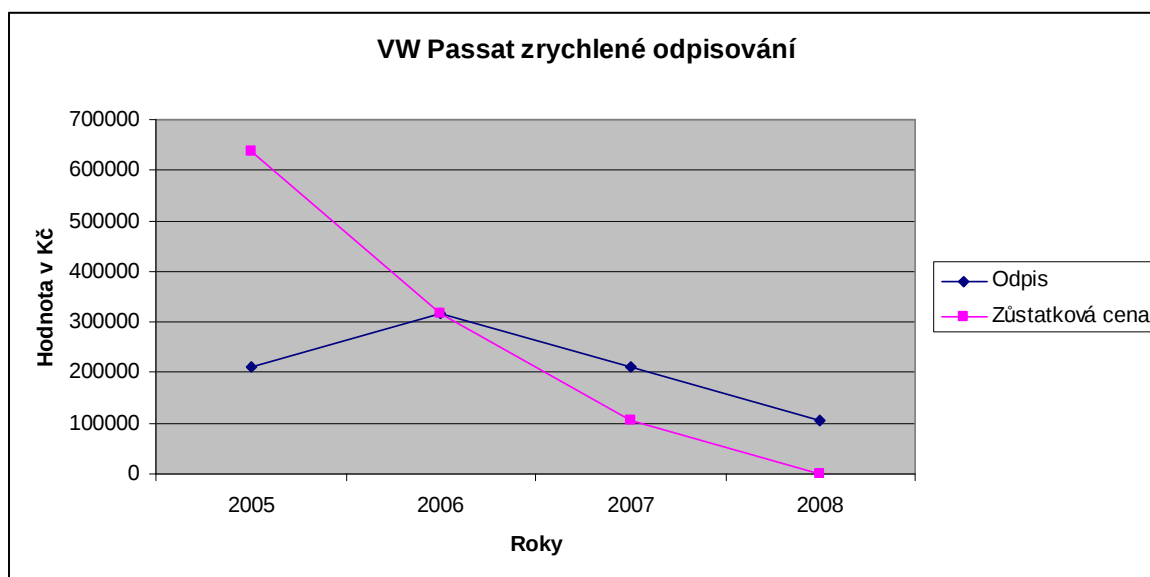
VW Passat*Daňové odpisy - zrychlené odepisování*

Rok	Odpis	Zůstatková cena
1.rok	$849\,000/4 = 212\,250$	$849\,000 - 212\,250 = 636\,750$
2. rok	$(636\,750 * 2) / (5 - 1) = 318\,375$	$849\,000 - 530\,625 = 318\,375$
3. rok	$(318\,375 * 2) / (5 - 2) = 212\,250$	$849\,000 - 742\,875 = 106\,125$
4. rok	$(106\,125 * 2) / (5 - 3) = 106\,125$	$849\,000 - 849\,000 = 0$

Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008
Odpis	212 250	318 375	212 250	106 125
Zůstatková cena	636 750	318 375	106 125	0

Graf 6 – VW Passat – zrychlené odepisování

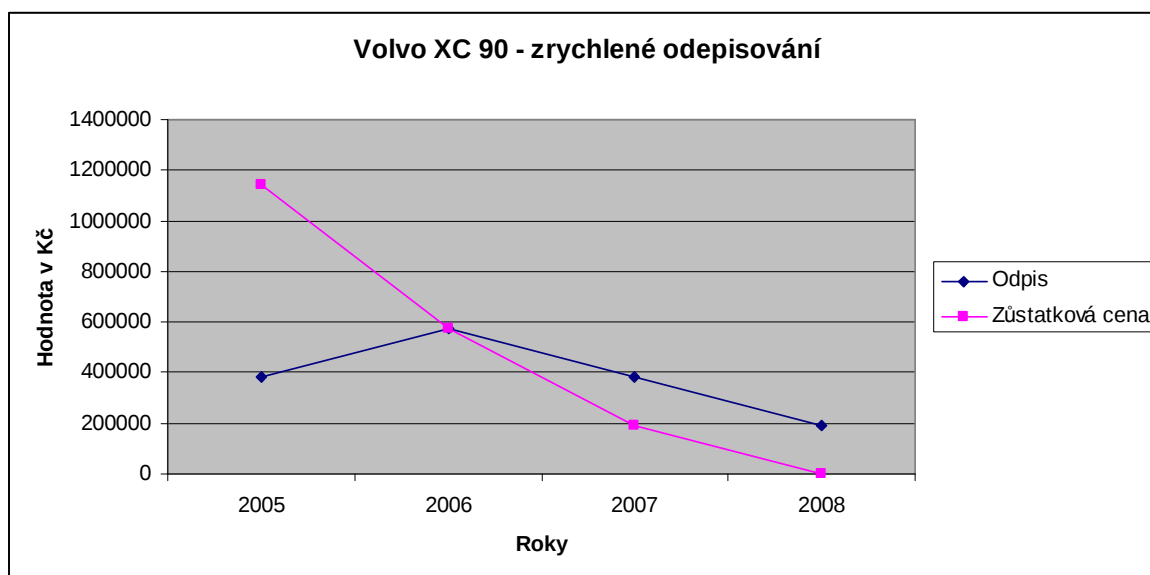
Volvo XC 90*Daňové odpisy - zrychlené odepisování*

Rok	Odpis	Zůstatková cena
1.rok	$1526000/4 = 381500$	$1526000 - 381500 = 1144500$
2. rok	$(1144500 * 2) / (5 - 1) = 572250$	$1526000 - 953750 = 572250$
3. rok	$(572250 * 2) / (5 - 2) = 381500$	$1526000 - 1335250 = 190750$
4. rok	$(190750 * 2) / (5 - 3) = 190750$	$1526000 - 1526000 = 0$

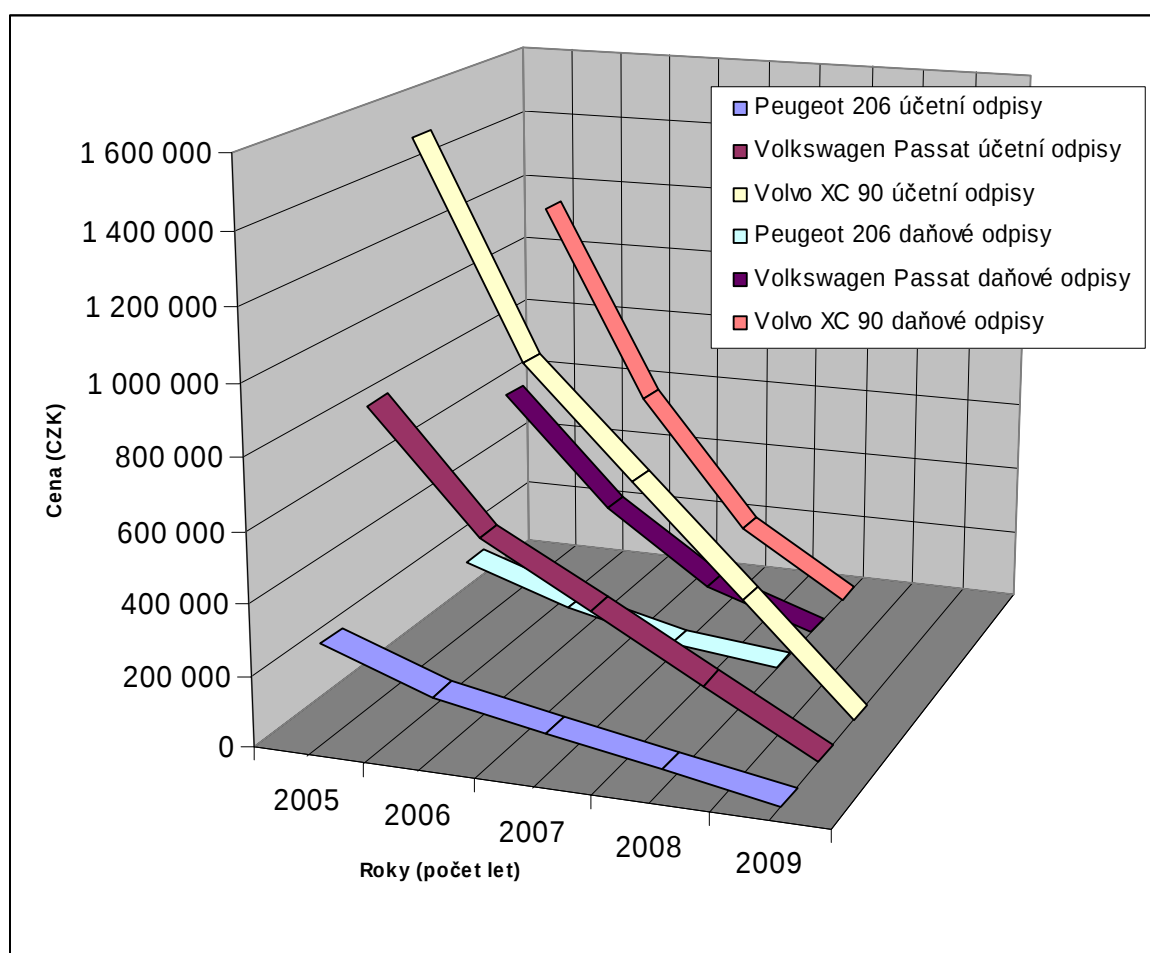
Rekapitulace

Rok	2005	2006	2007	2008
Odpis	381500	572250	381500	190750
Zůstatková cena	1144500	572250	190750	0

Graf 7 – Volvo XC 90 – zrychlené odepisování

Graf 8 – Porovnání účetních cen po jednotlivých letech odepisování

7.3. Aktuální tržní ceny vozidel

Pro dosažení maximální objektivit jsem se rozhodl použít cenové srovnání s největším tuzemským autobazarem AAA, který jsem požádal o poskytnutí informací o tržních cenách realizovaných prodejů-koupí stejných modelů vozů se shodnou výbavou a přibližně stejným počtem najetých kilometrů, jak je tomu v případě vozů společnosti Alfa, s.r.o.

Tržní ceny³⁸

Automobil	Tržní hodnota [CZK]
Peugeot 206	99500,-
VW Passat	179900,-
Volvo XC90	413000,-

7.4. Aktuální ceny obvyklé vozidel

³⁸ AAA Auto [online] [cit. 2009-09-30] Dostupný z WWW: < www.aaauto.cz >

Tab. 11 Stanovení obvyklé ceny Peugeot 206

Stanovení obvyklé ceny u osobního vozu Peugeot 206 k 1. 10. 2009
 Peugeot 206 (1,4); do provozu 2005; cena nového vozidla 280000 CZK
 Stanovení technické hodnoty vozidla

Výpočet základní amortizace

Doba provozu	DP = 5roků	ZAD = 50%	Výpočet pro prvních 20000 km (srážka 1%) = 20% Výpočet pro dalších 40000 km (srážka 0,5%) = 20%
Počet ujetých kilometrů	PKM = 60500km	ZAP = 40%	
Aritmetický průměr ZA		ZA= (50+40)/2 = 45%	

Výpočet redukované technické hodnoty vozidla

Skupina	(a) THSN /%/	(b) ZA /%/	(c) Technický stav /%/	(d) THS /%/	(e) PDS /%/	(f) PTHS /%/
Vozidlo jako celek	100	45	0	55	100	55
Redukovaná technická hodnota vozidla THVR = 55%						

Výchozí cena vozidla

CN = 280000 CZK

Výpočet časové ceny vozidla

Výchozí cena	CN	CZK = 280000	
Výchozí cena pneu prvomontáže	CNPP	CZK = 8000	pro pneu za 8000 CZK
Redukovaná cena vozidla	CR	CZK = 272000	
Redukovaná technická hodnota vozidla	THVR	55%	
THVR*CR		149600	
Časová cena pneu na vozidle	CČPV	CZK = 1600	pro CNPV 8000CZK a THP 20%
Časová cena mimořádné výbavy	CČVM	CZK = 0	
Časová cena vozidla	CČV	CZK = 151200	
Časová cena po zaokrouhlení		151200,-CZK	

Výpočet obvyklé ceny

Koeficient prodejnosti KP	KP = 0,68	
Obvyklá cena vozidla COB = CČV*KP =	151200*0,68=	102816,- CZK

Tab. 12 Stanovení obvyklé ceny VW Passat

Stanovení obvyklé ceny u osobního vozu VW Passat k 1. 10. 2009

VW Passat (2,0 TDI); do provozu 2005; cena nového vozidla 849000 CZK

Stanovení technické hodnoty vozidla

Výpočet základní amortizace			
Doba provozu	DP = 5roků	ZAD = 50%	Výpočet pro prvních 20000 km (srážka 1%) = 20% Výpočet pro dalších 40000 km (srážka 0,5%) = 80%
Počet ujetých kilometrů	PKM = 180000km	ZAP = 100%	
Aritmetický průměr ZA		ZA= (50+100)/2 = 75%	

Výpočet redukované technické hodnoty vozidla

Skupina	(a) THSN /%/	(b) ZA /%/	(c) Technický stav /%/	(d) THS /%/	(e) PDS /%/	(f) PTHS /%/
Vozidlo jako celek	100	75	0	25	100	25
Redukovaná technická hodnota vozidla THVR = 35 %						

Výchozí cena vozidla

CN = 849000 CZK

Výpočet časové ceny vozidla

Výchozí cena	CN	CZK = 849000	
Výchozí cena pneu prvomontáže	CNPP	CZK = 12000	pro pneu za 12tis CZK
Redukovaná cena vozidla	CR	CZK = 837000	
Redukovaná technická hodnota vozidla	THVR	25%	
THVR*CR		209250	
Časová cena pneu na vozidle	CČPV	CZK = 2400	pro CNPV 12000CZK a THP 20%
Časová cena mimořádné výbavy	CČVM	CZK = 0	
Časová cena vozidla	CČV	CZK = 211650	
Časová cena po zaokrouhlení		211650,-CZK	

Výpočet obvyklé ceny

Koeficient prodejnosti KP KP = 0,9

Obvyklá cena vozidla COB = CČV*KP = 211650*0,9 = 190485,- CZK

Tab. 13 Stanovení obvyklé ceny Volvo XC 90

Stanovení obvyklé ceny u osobního vozu Volvo XC 90 k 1. 10. 2009

Volvo XC 90 (2,5 T); do provozu 2005; cena nového vozidla 1526000 CZK

Stanovení technické hodnoty vozidla

Výpočet základní amortizace			
Doba provozu	DP = 5roků	ZAD = 50%	
Počet ujetých kilometrů	PKM = 110000km	ZAP = 65%	Výpočet pro prvních 20000 km (srážka 1%) = 20% Výpočet pro dalších 40000 km (srážka 0,5%) = 45%
Aritmetický průměr ZA	ZA = (50+65)/2 = 57,5%		

Výpočet redukované technické hodnoty vozidla						
Skupina	(a) THSN /%/	(b) ZA /%/	(c) Technický stav /%/	(d) THS /%/	(e) PDS /%/	(f) PTHS /%/
Vozidlo jako celek	100	57,5	0	42,5	100	42,5
Redukovaná technická hodnota vozidla THVR = 42,5 %						

Výchozí cena vozidla
CN = 1526000,-CZK

Výpočet časové ceny vozidla			
Výchozí cena	CN	CZK = 1526000	
Výchozí cena pneu prvomontáže	CNPP	CZK = 20000	pro pneu za 20tis CZK
Redukovaná cena vozidla	CR	CZK = 1506000	
Redukovaná technická hodnota vozidla	THVR	43%	
THVR*CR		647580	
Časová cena pneu na vozidle	CČPV	CZK = 4000	pro CNPV 20000CZK a THP 20%
Časová cena mimořádné výbavy	CČVM	CZK = 0	
Časová cena vozidla	CČV	CZK = 651580	
Časová cena po zaokrouhlení		651580,-CZK	

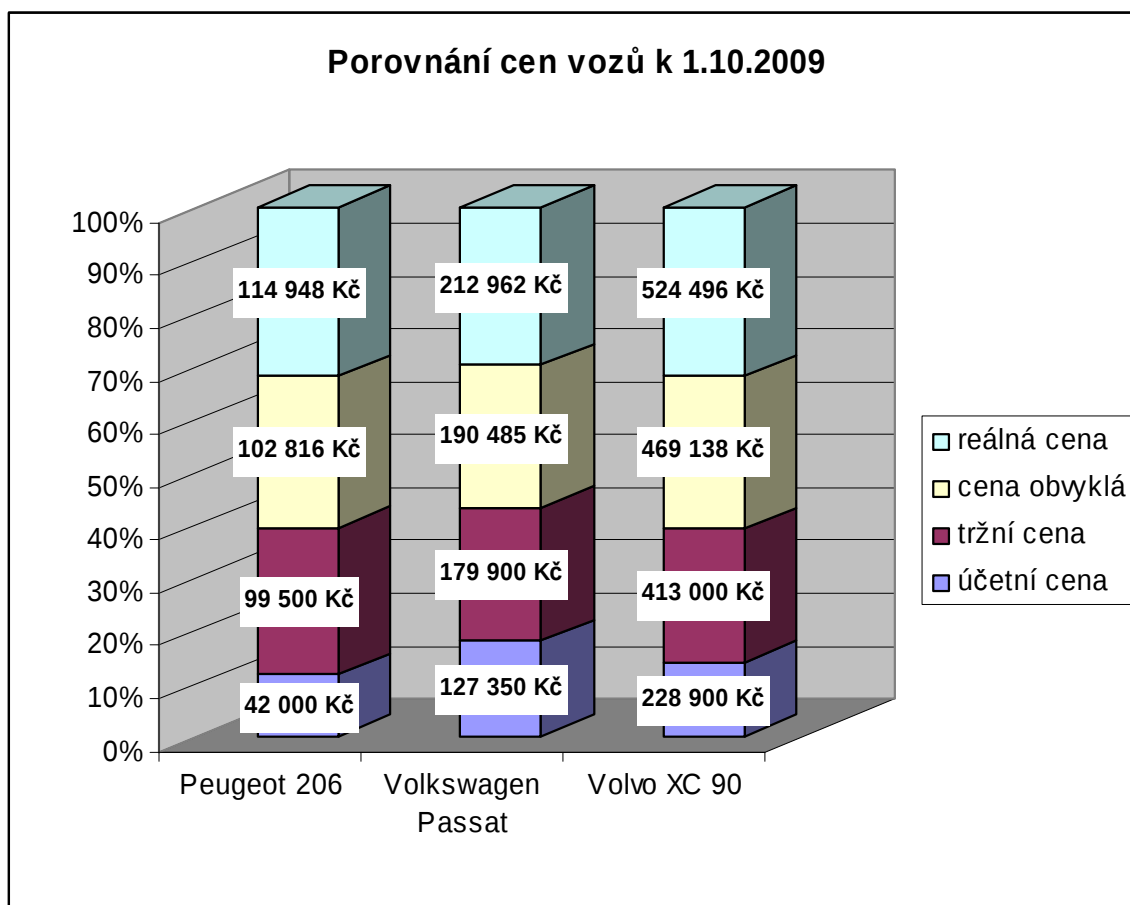
Výpočet obvyklé ceny	
Koeficient prodejnosti KP	KP = 0,72
Obvyklá cena vozidla COB = CČV*KP =	651580*0,72= 469138,- CZK

7.5. Aktuální reálné ceny vozidel

Reálná cena:

Automobil	Reálná cena
Peugeot 206	114948,- CZK
Volkswagen Passat	212962,- CZK
Volvo XC 90	524496,- CZK

Graf 9 Porovnání cen vozů k 1.10.2009

8. Nové pojetí „reálné hodnoty“

8.1. Reálná hodnota – stávající znění

Reálná hodnota je v Mezinárodních účetních standardech IAS/IFRS vymezena jako: *„Částka, za níž lze vyměnit aktivum, nebo vypořádat závazek mezi dobře informovanými stranami ochotnými transakci realizovat, přičemž transakce je realizována za podmínek obvyklých na trhu.“*

Reálná hodnota je tedy na základě této definice spíše chápána jako určitá vzájemná relace, při níž může dojít k interakci mezi prodávajícím a kupujícím za standardních podmínek na trhu. Těmi se z hlediska makroekonomie a mikroekonomie rozumí především dostatečné zastoupení prodávajících a kupujících, určité základní ekonomické povědomí těchto stran, situace, kdy není trh zasažen hospodářskou krizí nebo neprochází hyperinflačním obdobím.

Česká legislativa v podobě Zákona o oceňování majetku č. 151/1997 Sb. ve znění pozdějších předpisů definuje cenu obvyklou jako: *„Cenu, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění.“*

Jak již bylo v této práci mnohokrát zmíněno, cena obvyklá ale není totožná s reálnou hodnotou. Obvyklá cena se opírá převážně o tvrdá kritéria – technické parametry, kterými disponuje určitý dlouhodobý hmotný majetek.

Pojem a souvislosti týkající se reálné hodnoty vidím šířeji; nejen jako soubor technických vlastností, ale především jako komplex uživatelských charakteristik, vyjadřující míru uspokojení zákaznických potřeb. Do takto pojatého vymezení reálné hodnoty vstupují názory a další hlediska nákupního chování zákazníků (viz. výsledky prováděného výzkumu), které nejsou zohledněny v rámci vymezení obvyklé ceny. Přitom právě tato soft-kritéria hrají významnou roli při výběru konkrétního DHM, jeho schopnosti uspokojit potřeby majitele, a tím pádem i jeho výši reálné hodnoty. Zařízení, které se nevyznačuje jen vynikajícími technickými parametry, ale rovněž tak lépe splňuje měřítko dané měkkými kritérii, ztrácí na hodnotě mnohem po jednotlivých letech provozu méně ve srovnání se zařízením, které tímto nedisponuje.

Při „novém vymezení reálné“ hodnoty považuji za nezbytné zdůraznit, že zabývat se touto problematikou má význam jen v případě, kdy její vymezení bude vypovídat o stavu, výši a přínosu majetku (fair value) pro podnikatele a tento způsob oceňování majetku pomůže managementu firem k jejich lepšímu a efektivnějšímu řízení. Na tuto skutečnost poukazuje

Warren D Miller., když uvádí: „The „fair value“ majetku nebo závazků by měla být založena na základním předpokladu, že ji činitelé na trhu budou používat při oceňování.“³⁹

8.2. Nové vymezení reálné hodnoty

Novému vymezení reálné hodnoty předcházelo důkladné studium teoretických poznatků (zákonů, předpisů, směrnic), prováděný výzkum a také úsilí směřující k preciznímu vymezení charakteristik reálné hodnoty, tak aby její „nová“ definice vystihla aktuální představy organizací týkající se tohoto způsobu oceňování majetku.

Reálná hodnota jako informace o stavu, výši a ekonomickém přínosu majetku, nikoliv jen údaj o ve finančních jednotkách vyjádřené částce.

Při „běžném chodu“ firmy je oceňování majetku jednoznačně dané českou účetní a daňovou legislativou. Majetek se nejčastěji oceňuje reprodukčními pořizovacími cenami v případě, že si jej firma vyrobí vlastní činností nebo čistě pořizovacími cenami v případě jeho úplatného nabytí majetku. V rámci realizovaného kontraktu se tyto ceny stávají cenami tržními. Je pochopitelně otázka, jestli je tato legislativa dostačující, reflektuje současný stav (hospodářskou krizi), a s tím spojené problémy se stanovením hodnoty majetku a jestli není na místě její novelizace. Jak již bylo mnohokrát v této práci zmíněno, vedení firem nemá k dispozici všechny potřebné informace pro efektivní vedení podniků, a tak společnosti kromě zákonem stanoveného finančního účetnictví vedou ještě účetnictví vnitropodnikové.

Reálná hodnota dle mého názoru nemůže být chápána jako, v jednom případě peněžní vyjádření hodnoty realizovaného obchodu (Mezinárodní účetní standardy), což je v podstatě charakteristika tržní hodnoty nebo jako ve druhém případě částka stanovená naprosto rozdílnými způsoby oceňování (Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Mezinárodní účetní standardy tak do jisté míry zaměňují reálnou hodnotu s hodnotou tržní. Česká účetní legislativa naproti tomu zaměňuje reálnou hodnotu s částkou získanou mnoha odlišnými způsoby oceňování.

Ani jeden z legislativně právních aktů přitom nedává reálnou hodnotu do souvislosti s vyjádřením charakteristik konkrétního majetku. Pokud bychom vycházeli z doposud platných mezinárodních a českých předpisů, tak by oceňování reálnou hodnotou ztrácelo smysl.

³⁹ MILLER, W. D.: *Fair value and the myth of consensus among market participants*. Odborná vědecká databáze Proquest. Valuation Strategie. Boston. USA. 2008. ISSN -15572919

Právě odlišné pojetí reálné hodnoty jako informace o stavu, výši a ekonomickém přínosu majetku je pro organizace velmi důležité, i když ho využijí jen v rámci vnitropodnikového účetnictví, které ovšem vedou právě protože jsou si vědomy závažných nedostatků v rámci oceňování majetku ve finančním účetnictví.

Reálná hodnota, která není jen směnným ekvivalentem.

Reálná hodnota nemůže být chápána jen jako směnný ekvivalent, za tímto účelem existují zejména hodnoty tržní; v případě realizovaných kontraktů tržní ceny. Ty jsou nedílnou součástí vztahu mezi prodávajícími a kupujícími, jehož výsledkem je koupě-prodej. Částka stanovená v konkrétní měně vypovídá o konkrétní transakci mezi zmíněnými dvěma subjekty, nikoliv o stavu a ekonomickém přínosu věci, která nemusí ani sloužit účelu, pro který byla vyrobena.

Reálná hodnota, která se během jediného dne mnohokrát nemění.

Reálná hodnota není jen směnným ekvivalentem, proto je nezávislá na situaci, ve které dochází k oceňování majetku, výkyvům nabídky a poptávky po něm.

Reálná hodnota majetku je spjata s technickými parametry a její výše se mění až v souvislosti s jeho fyzickým nebo morálním opotřebením. Na změnu výše reálné hodnoty má také vliv změna v uživatelských preferencích a nákupnímu chování zákazníků.

Reálná hodnota tak může podléhat častým změnám v dynamicky se vyvíjejících výrobních odvětvích (častější změny reálné hodnoty u počítačů nebo mobilních telefonů) s ohledem na časté představování novinek a rychlém morálním zastarávání dosavadních technologií. V případě strnulých odvětví, které nenesou znaky odvětví HI-TEC, může být reálná hodnota majetku i několik let po sobě stejná, a je závislá na jeho využívání a fyzickém opotřebením.

Do výše reálné hodnoty vstupují i uživatelské preference zákazníků, jejich postoje a názory na konkrétní majetek. Pochopitelně preference zákazníků se mohou s postupujícím časem měnit. Právě tyto zásadní změny se odráží na výši reálné hodnoty majetku.

Reálná hodnota jako relevantní informace o majetku firmy. Výše reálné hodnoty, která není závislá na osobě oceňovatele nebo zájmech třetích stran.

Společným jmenovatelem jiných způsobů oceňování (tržní hodnotou, historickou cenou, cenou obvyklou apod.) prováděných pro externí potřeby společností, je nebezpečí manipulace prováděného ocenění, projevující se na výši stanovených hodnot vyjádřených v peněžních částkách. Na tuto skutečnost například poukazuje Barlev - Haddad takto: „Historická cena založená dle skutečné peněžní hodnoty do účetních výkazů a operací

umožňuje firmě rozsáhlý prostor pro manipulaci. Velmi často historická hodnota aktiv a pasiv má jen vzdálené spojení s tržními hodnotami. Tato situace dovoluje managementu manipulovat s vykázanými výnosy a umožňuje zakrýt případný neúspěch“

Oceňování majetku reálnou hodnotou si provádí firma zcela dobrovolně pro svou vlastní potřebu. Do povinně vedeného a vykazovaného finančního účetnictví, které je prostřednictvím povinných účetních výkazů dáno k dispozici externím uživatelům (stát, banky, veřejnost), reálná hodnota prakticky nevstupuje. S ohledem na tyto skutečnosti není v zájmu třetích stran (státu, jiných podniků nebo finančních institucí) nějakým způsobem ovlivňovat její výši. Rovněž tak zájmem samotné firmy je volit korektní přístup při oceňování majetku reálnou hodnotou. Pokud by tomu tak nebylo, oceňování majetku a vedení vnitropodnikového účetnictví ztrácí smysl.

Reálná hodnota, která nezávisí na místě prováděného ocenění.

Informace o stavu majetku, jeho výši a ekonomickém přínosu je stejná, ať je jeho oceňování prováděno kdekoliv. Reálná hodnota je posouzením komplexu technických charakteristik a uživatelských preferencí firemních zákazníků. Výše reálné hodnoty tak není závislá na místě prováděného ocenění.

Při pečlivém zvážení a vymezení uvedených charakteristik reálné hodnoty a postižení smyslu tohoto způsobu oceňování majetku jako nedílné součásti vnitropodnikového účetnictví definuji reálnou hodnotu takto:

„Reálná hodnota je pro subjekty relevantní informací o stavu, výši a ekonomickém přínosu konkrétního majetku, přičemž není zatížena osobou oceňovatele a místem, kde k oceňování majetku dochází“.

9. Závěry

Téma mé disertační práce zaměřené na problematiku oceňování dlouhodobých aktiv je velmi aktuální.

Cílem disertační práce bylo vytvořit metodiku oceňování dlouhodobých hmotných aktiv prostřednictvím stanovení jejich reálné hodnoty po jednotlivých letech provozu.

K tomu, abych mohl tento cíl splnit, jsem formuloval řadu hypotéz, jejichž pravdivost jsem testoval a realizoval celou řadu dílčích cílů.

Především v oblasti teoretické bylo třeba charakterizovat a analyzovat jednotlivé typy ocenění a definovat reálnou hodnotu dlouhodobých aktiv. (viz. kapitola 2 a 3).

Dále bylo třeba vybrat takový typ dlouhodobého hmotného majetku, pro který je charakteristické jak opotřebení, tak také splňuje požadavek velmi rozšířeného používání. Tímto typem majetku se stali osobní automobily. Následně bylo třeba nalézt kritéria, která reálnou hodnotu ovlivňují. Ke splnění tohoto dílčího cíle bylo nezbytné provést předvýzkum formou kvalitativního šetření. Zjištěné výsledky předvýzkumu se staly východiskem pro sestavení dotazníku, kterým jsem kontaktoval 200 institucí. (viz. kapitoly 6.1. a 6.2.). Více než třetina vyplněných dotazníků se vrátila. Odpovědi byly pečlivě vyhodnoceny pomocí statistických metod (viz. kapitola 5.6.). V dotaznících respondenti jednoznačně potvrdili potřebu použití reálné hodnoty a také vhodnost výběru osobního automobilu jako příkladu dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného. Vyhodnocení výsledků výzkumu umožnilo s použitím statistických metod vytvořit metodiku oceňování pomocí reálné hodnoty (viz. kapitoly 6.10.).

Metodika stanovení reálné hodnoty byla ověřena na konkrétním příkladu a porovnána s jinými způsoby oceňování (viz. kapitola 7). Dosažené výsledky byly porovnány.

Tím jsem cíl své disertační práce „Metody oceňování dlouhodobých hmotných aktiv podniku“ splnil.

10. Přínosy disertační práce

Disertační práce je práce, od které se očekává přínos v pro vědu, praxi a pedagogiku. Tato disertační práce se opírá o pečlivé zkoumání současného stavu a aktuální teoretické a zejména praktické poznatky.

Přínosy pro teorii

- V rámci teorie jsem shrnul veškeré dosavadní poznatky týkající se oceňování dlouhodobého hmotného majetku v České republice a Evropské unii.
- Na základě pečlivé práce s teorií byla vypracována metodika oceňování dlouhodobého hmotného majetku reálnou hodnotou.

Přínosy pro praxi

- Na základě nové metodiky oceňování reálnou hodnotou budou firmy schopny stanovit cenu svého majetku – firemní flotily automobilů po jednotlivých letech provozu. Informace o této ceně, která jako jediná vystihuje přínos těchto aktiv pro firmu, jim umožní jejich lepší řízení, přijímání ekonomických rozhodnutí opírající se o seriózní informace. V neposlední řadě uspoří značnou část prostředků v souvislosti s lepším řízením svého majetku. Tyto zdroje lze pak využít na investice do jiných pro ně strategicky významných oblastí. Správné rozhodování, opírající se přesné informace o stavu majetku v podniku má i závažné makroekonomické důsledky - ovlivňuje agregátní poptávku a následně i nabídku. S tím úzce souvisí vývoj hrubého domácího produktu a zdraví ekonomiky jako celku.

Přínosy pro pedagogiku

- V disertační práci jsou shrnuty informace týkající se významné oblasti v rámci vnitropodnikového účetnictví – oceňování majetku, která zásadním způsobem ovlivňuje chod firmy. V rámci výuky účetnictví a podnikových financí budu věnovat pozornost implementaci svých vědeckých poznatků v rámci výuky.

11. Závěrečné zhodnocení

Problematika oceňování je v současné době velmi aktuální; přesto jí není věnována dostatečná pozornost. Směrnice, vyhlášky, zákony, které tuto oblast upravují, nejsou jednotné celosvětově, ale bohužel ani celoevropsky.

Přitom právě neutěšená situace panující v oblasti oceňování majetku stojí v pozadí hospodářské krize, kterou světová ekonomika prochází. Zcela zásadní je podle mého názoru snaha zájmových skupin ovlivňovat cenu majetku podle potřeby soukromých nebo státních organizací v konkrétní „ekonomice“. Uvedené snahy přinášejí časté kolísání cen obvyklých a zejména pak tržních (nikoliv reálné hodnoty) a mají značné makroekonomické důsledky (výše inflace, platební bilance, nepřímo i HDP).

Bohužel na tyto bezohledné zájmy států, sdružení a soukromých společností nejvíce doplácí jednotlivé domácnosti. Ty ve snaze „investovat“ svoje prostředky, které nejsou určeny pro spotřebu, si pořizují dlouhodobý hmotný majetek, o kterém se mylně domnívají, že „drží“ tržní hodnotu – např. nemovitosti. Mnohdy se kvůli tomu velmi zadluží, posléze zjistí, že „nabídkové ceny“ obdobných nemovitostí ve stejně lukrativních lokalitách v souvislosti s ekonomickou krizí klesly na polovinu. Přitom od okamžiku, kdy si domácnost pořídila nemovitost na hypotéku uplynul jediný rok. Nezbyvá jim ale nic jiného než financovat splátky hypotečního úvěru v původní výši a to třeba i několik desítek let; přitom nesmí přijít o práci a s ní spojené příjmy. Tržní hodnota takové nemovitosti přitom může být poloviční nebo třetinová; záleží na aktuální situaci na trhu a na tom, jak se přiblíží reálná hodnota. Jiná ocenění oproti ocenění reálnou hodnotou tedy vykazují „deformaci“ způsobenou spekulanty, kteří se opírají o nejednotnou legislativu oceňování majetku nebo naprosto rozdílné ocenění téhož majetku dvěma různými odhadci, jehož výsledkem jsou diametrálně rozdílné ceny. Podobná situace může nastat i v opačném smyslu; kdy například koupíme automobil a v určitém období jej po roce provozu prodáme za stejnou tržní cenu, za jakou jsme jej zakoupili. Důvodů může být hned několik: inflace, turbulentní ekonomické prostředí apod. Nicméně pokles reálné hodnoty vozu spočívá jen v poloze ročního opotřebení takového vozu.

Reálná hodnota použitá pro ocenění majetku umožní odstranit nedostatky plynoucí z oceňování historickou cenou i cenou tržní. Její aplikace především ve vnitropodnikovém účetnictví výrazně lépe vytváří podmínky pro dodržení principu „true and fair view“. Reálná hodnota se promítne do interního výkaznictví firmy (reportingu) a to jak v hodnotě aktiv tak i zdrojů krytí. Navíc umožní reálnější pohled na náklady, které, především u majetku odpisovaného budou objektivněji zachycovat míru znehodnocení majetku.

V širším a všeobecnějším kontextu použití reálné hodnoty pro oceňování především dlouhodobého majetku znamená jednoznačně stabilizační faktor podnikové ekonomiky.

Poněvadž mezi typické vlastnosti reálné hodnoty patří jak skutečnost, že nepodléhá častým výkyvům trhu, tak také fakt že je v podstatě rezistentní vůči tlakům zájmových skupin a státních uskupení může její všeobecná aplikace přispět ke stabilizaci ekonomiky i v širším a obecnějším kontextu.

12. Prameny

- [1] ANDĚL, J.: *Statistické metody*. Praha. Matfyzpress, 2003. Vyd. 3. 299 s. ISBN 80-86732-08-8
- [2] BARLEV, B. HADDAD, J.R.: *Fair value accounting and the management of the firm*. Odborná vědecká databáze ScienceDirect. Critical Perspectives on Accounting. Izrael. Elsevier Science Ltd. 2003. 1045-2354/03/\$
- [3] BRADÁČ, A.: *Úřední oceňování majetku 2009 :zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, v aktuálním znění, vyhláška Ministerstva financí č. 3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., (oceňovací vyhláška) ve znění vyhlášky č. 456/2008 Sb. Účinnost od 1.1.2009. Komentáře : oceňování nemovitostí, oceňování věcí movitých, kódy CZ-CC. Počet obyvatel obcí ČR*. Brno. Cerm, 2009. 301 s. ISBN 978-80-7204-615-7
- [4] COPELAND, T. KOLLER, T. MURRIN, J.: *Stanovení hodnoty firem*. USA. McKinsey and company, 1991. ISBN 80-85605-41-4
- [5] Česká národní banka [online] [cit. 2009-10-01] Dostupný z WWW: <www.cnb.cz>
- [6] Česká republika. Zákon 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-03-02] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/> >
- [7] Česká republika. Zákon 586/1992 Sb. o dani z příjmu ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-02-14] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/> >
- [8] Česká republika. Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-07-25] Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/cpata/> >
- [9] Česká republika. Zákon č. 36/1967 ve znění pozdějších předpisů. [cit. 2009-06-20] Dostupné z: <www.businesscenter.cz >
- [10] České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2009-02-14] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/>>

- [11] Český statistický úřad [online] [cit. 2009-08-05] Dostupný z WWW:
<www.czso.cz >
- [12] Doporučení Komise Evropských společenství č. 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků [online] [cit. 2009-08-14] Dostupný z WWW: < www.institutumeni.cz/res/data/002/000298.pdf >
- [13] DVOŘÁKOVÁ, D.: *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS*. 339 s. Computer Press a.s., Brno. 2006. ISBN 80-251-1085-0
- [14] Eurotax [online] [cit. 2009-09-17] Dostupný z WWW:
< <http://www.eurotax.cz/C/index.php> >
- [15] Evropa, U.K.. *Discussion of 'Financial reporting duality: is fair value a plus or minus?'* [online] [cit. 2009-01-23] Dostupný z WWW:
<<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=1305668491&sid=4&Fmt=3&clientId=45139&RQT=309&VName=PQD> > ISSN 00014788
- [16] FIREŠ, B., ZELENKA, V.: *Oceňování aktiv a dluhů v účetnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 1997. 175 s. ISBN 80-85943-24-7
- [17] FIŠEROVÁ, E.: *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. Olomouc. ANAG, 2009. 7.vyd. 455 s. ISBN 978-80-7263-522-1
- [18] HANUŠOVÁ, H.: *Manažerské účetnictví*. Brno. Zdeněk Novotný, 2004. Vyd. 1. 108 s. ISBN 80-7355-003-2
- [19] HANUŠOVÁ, H.: *Vnitropodnikové účetnictví*. Brno. Akademické nakladatelství CERM, 2007. Vyd. 1. 130 s. ISBN 978-80-214-3373-1
- [20] HINDLS, R. HRONOVÁ, S. SEGER, J.: *Statistika pro ekonomy*. Praha. Professional Publishing, 2002. Vyd. 1. ISBN 80-86419-26-6
- [21] HINKE, J.: *Účetní systém IAS/IFRS*. Alfa nakladatelství. Praha. 2006. ISBN 978-0-903962-2-7.
- [22] International valuation standards [cit.. 2009-06-20] Dostupný z WWW:
<<http://www.ivsc.org/>>
- [23] JUREČKA, J.: *Poznámky k posudkům na ocenění podniku výnosovou metodou*. Český finanční a účetní časopis, 2008. ročník 4. č. 3 s. 54-55.

- [24] KISLINGEROVÁ, E.: *Oceňování podniku*. C.H. Beck. Praha. 2001.
ISBN 80-7179-529-1
- [25] KOVANICOVÁ, D.: *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 18. vyd. Praha: Polygon, 2008. 440 s. ISBN 978-80-7273-152-7.
- [26] KOVANICOVÁ, D.: *Poklady skryté v účetnictví. Díl I : Jak porozumět účetním výkazům EU, IAS, US GAAP*. Praha. Polygon, 2001. 6. vyd. 274 s.
ISBN 80-723-047-9
- [27] KREJČÍŘ, P., BRADÁČ, A.: *Znalecký standard č. I/2005 pro oceňování motorových vozidel*. 103 s. USI VUT. Brno. 2005. ISBN 80-7204-370-6
- [28] KROPÁČ, J.: *Statistika A : náhodné jevy, náhodné veličiny, náhodné vektory, indexní analýza, rozhodování za rizika*. Brno. Jiří Kropáč, 2008. Vyd. 3. 139 s. ISBN 978-80-214-3587-2
- [29] KROPÁČ, J.: *Statistika B : jednorozměrné a dvourozměrné datové soubory, regresní analýza, časové*. Brno. Jiří Kropáč, 2007. Vyd. 1. 149 s. ISBN 80-214-3295-0
- [30] MACDONALD, M.: *Excel 2007 : chybějící manuál : kniha, kterou jste potřebovali*. Praha. Grada, 2008. 1. vyd. 826 s. ISBN 978-80-247-2195-8
- [31] MAKOVEC, J.: *Oceňování strojů a výrobních zařízení*. 92 s. VŠE IOM. Praha. 2006. ISBN 80-245-1103-7
- [32] MAŘÍK, M a kol.: *Metody oceňování podniku*. Ekopress. Praha. 2003. ISBN 80-86119-57-2
- [33] MAŘÍK, M.: *Metody oceňování podniku*. Praha. Ekopress, 2007. Vyd. 2. ISBN 978-80-86929-32-3
- [34] MILLER, W. D.: *Fair value and the myth of consensus among market participants*. Odborná vědecká databáze Proquest. Valuation Strategie. Boston. USA. 2008. ISSN -15572919
- [35] Ministerstvo financí [online] [cit. 2009-09-17] Dostupný z WWW:
<www.mfcr.cz>
- [36] Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] [cit. 2009-09-14] Dostupný z WWW:
<www.mpo.cz>

- [37] Nexus Group, s.r.o. [online] [cit. 2008-11-30] České účetní standardy pro podnikatele 012-014. Dostupný z WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dane-ucetnictvi/ucetni-standardy-pro-podnikatele-012-014/1000465/43706/>>
- [38] PERNICA, M., GAFAROV, T.: *Systém vnitřní kontroly podniku*. Konference MendelNet, Brno 2007. ISBN 978-80-903966-6-1
- [39] PERNICA, M.: *Dilemma establishing of real value on example chosen tangible long - term asset*. Izhevsk, 2008. ISBN 978-5-7526-0349-5
- [40] PERNICA, M.: *Metody oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku*. Konference MendelNet, Brno 2006. ISBN 80-86851-62-1.
- [41] PERNICA, M.: *Vybrané dopady oceňování dlouhodobých aktiv do ekonomiky podniku*. Konference UTB. Zlín. 2008. ISBN 978-80-7318-663-0
- [42] PERNICA, M.: *Význam reálné hodnoty z hlediska oceňování majetku ve firmě a její vazba na "True and Fair View"*. Konference VUT, Brno 2007. ISBN 978-80-7204-532-7
- [43] POKORNÝ, J.: *Úspěšnost zaručena :jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. Brno. Akademické nakladatelství CERM, 2004. Vyd. 1. 207 s. ISBN 80-7204-348-X
- [44] Portál Evropské unie [online] [cit. 2009-06-24] Dostupný z WWW:
<http://europa.eu/index_cs.htm>
- [45] PriceWaterhouseCooper [online] [cit. 2008-12-20] Přehled vybraných hlavních rozdílů mezi IFRS a českými účetními předpisy. Dostupný z WWW:
<http://www.pwc.com/cz/cze/ins-sol/issues/2005/msu_ekonom2_TB.html>
- [46] Svaz účetních [online] [cit. 2009-05-14] Dostupný z WWW: < <http://www.svaz-ucetnich.eu/> >
- [47] U.S.A., New York. Proquest. *Assesing assets* [online] [cit. 2009-01-17] Dostupný z WWW:
<<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=787077951&sid=4&Fmt=3&clientld=45139&RQT=309&VName=PQD>> ISSN 07467915
- [48] Wikipedia [online] [cit. 2009-09-17] Dostupný z WWW: < www.wikipedia.cz >

- [49] ŽÁROVÁ, M.: *Oceňování reálnou hodnotou – překážka nebo přínos účetního výkaznictví?*. Český finanční a účetní časopis, 2008. ročník 4. č. 3 s. 48-49

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Typ média – název	Strana
Tab. 1 Různé pojetí oceňování v FÚ a VPU	3
Tab. 2 Různé pojetí oceňování v FÚ a VPU pokračování	4
Obr. 1 Struktura majetku podniku	5
Obr. 2. Třídění majetku podle technologické funkce	6
Tab. 3 Přehled vybraných hlavních rozdílů mezi IFRS/ČUP	13
Tab. 4. Rozdíly FÚ a VPU	19
Obr. 3. Základní algoritmus oceňování HDMHM	22
Tab. 5 Kruskallův-Wallisův test	39
Tab. 6. Představení organizací, které se účastnily předvýzkumu	44
Tab. 7. Organizace, které byly osloveny v rámci výzkumu	54
Tab. 8. Výsledky výzkumu - vyhodnocení primárních dat	63
Tab. 9. Celkové vyhodnocení všechny organizace	78
Tab. 10. Statistické vyhodnocení výsledků výzkumu	86
Graf 1. Modelová situace - porovnání různých typů cen	91
Graf 2. Peugeot 206 - lineární odepisování	96
Graf 3. VW Passat - lineární odepisování	97
Graf 4. Volvo XC 90 - lineární odepisování	98
Graf 5. Peugeot 206 - zrychlené odepisování	99
Graf 6. VW Passat - zrychlené odepisování	100
Graf 7. Volvo XC 90 - zrychlené odepisování	101
Graf 8. Porovnání účetních cen po jednotlivých letech odepisování	101
Tab. 11. Stanovení obvyklé ceny - Peugeot 206	103
Tab. 12. Stanovení obvyklé ceny VW Passat	104
Tab. 13. Stanovení obvyklé ceny Volvo XC 90	105
Graf 9. Porovnání cen vozů k 1. 10. 2009	106

13. Přílohy

13.1. Pojmy v oceňování motorových vozidel⁴⁰

13.1.1. Motorové vozidlo

Motorové vozidlo je nekolejové vozidlo poháněné vlastním motorem.

13.1.2. Přípojné vozidlo

Přípojné vozidlo je nemotorové vozidlo určené k tažení jiným vozidlem.

13.1.3. Skupina vozidla

Skupina vozidla je funkčně, konstrukčně a montážně kompaktní celek vozidla (podle koncepce vozidla např. motor včetně spojky a příslušenství, převodovka, rozvodovka, převodovka s rozvodovkou, skříň karoserie, jednotlivé nápravy, rám, výbava karoserie s příslušenstvím).

13.1.4. Životnost

Životnost je schopnost objektu plnit požadované funkce do dosažení mezního stavu při stanoveném systému předpokládané údržby a oprav. Číselně se vyjadřuje např. technickým životem s předepsanou pravděpodobností, středním technickým životem nebo střední dobou používání. Mezním stavem se rozumí stav objektu, ve kterém musí být další využití objektu přerušeno pro neodstranitelné porušení bezpečnostních požadavků, neodstranitelné překročení předepsaných mezí stanovených parametrů, neodstranitelné snížení efektivnosti provozu pod přípustnou hodnotu nebo nutnost provedení generální opravy.

13.1.5. Údržba

Údržba je souhrn činností zajišťujících technickou způsobilost, pohotovost a hospodárnost provozu vozidla. Patří sem zejména ošetřování vozidla, technické prohlídky, seřízení dílů, včasné zásobení pohonnými hmotami a mazivy a příprava na zimní a letní provoz. Provádí se zpravidla bez demontáže dílů a bez výměny součástí.

13.1.6. Oprava

Oprava je souhrn úkonů, jimiž se odstraňují následky opotřebení, mechanického poškození nebo výrobních vad vozidla nebo jeho dílů. Opravou se obnovují jejich správné funkce a

⁴⁰ KREJČÍŘ, P. *Znalecký standard č. 1/2005*. Cerm s.r.o. Brno 2005. ISBN 80-7204-370-6

vzhledové vlastnosti. Nemusí přitom být zachovány jmenovité rozměry dílů továrně vyráběných (na rozdíl od renovace).

13.1.7. Renovace (obnova) součástí

Renovace součástí je oprava, při níž je opotřebované nebo poškozené části vrácen její geometrický tvar a rozměr (původní výrobní) v mezích povolených (výrobních) tolerancí, funkční vlastnosti a životnost. Provádí se nanášením nové vrstvy materiálu, tvářením, svařováním, tepelnou úpravou apod. a obráběním. V technickém slova smyslu se vztahuje pojem renovace jen na součásti zhotovené z jednoho kusu materiálu jako kompaktní celek.

13.1.8. Běžná oprava

Běžná oprava je oprava, kterou se odstraňují jednotlivé vady některého dílu vozidla. Zpravidla se tak děje výměnou jednotlivých vadných nebo opotřebovaných součástí za nové, opravené nebo renovované. BO se provádí často bez demontáže hlavní skupiny vozidla, avšak patří sem i opravy, při nichž se vyměňuje nebo celkově opravuje některá z hlavních skupin.

13.1.9. Celková oprava

Celková oprava je oprava, kterou se v rozsahu mezních úchylek (tolerancí) obnovují původní technické vlastnosti skupin, podskupin nebo součástkových celků demontovaných z vozidla. Spočívá ve výměně všech vadných nebo opotřebovaných součástí za nové, opravené nebo renovované. Vztahuje se i na hlavní skupiny.

13.1.10. Generální oprava

Generální oprava je oprava, kterou se v mezích dovolených tolerancí obnovují původní technické vlastnosti vozidla. Spočívá v úplné demontáži vozidla na díly, na součásti, ve výměně vadných dílů za náhradní nové, opravené nebo renovované a v opětovné montáži vozidla včetně obnovení jeho povrchové úpravy. GO se skládá z CO všech hlavních skupin - pokud se jedna z hlavních skupin při GO celkově neopravuje, nejde o GO, ale o běžnou opravu vozidla. Výjimkou jsou GO podvozků nákladních a speciálních automobilů. Jestliže se v rámci GO celého vozidla nebo podvozku některá hlavní skupina neopravuje celkově, ale namísto ní se dodá nová hlavní skupina, nemění to nic na charakteru GO.

13.1.11. Záruční oprava

Záruční oprava je oprava prováděná v záruční době. Jsou jí odstraňovány nedostatky v prvovýrobě nebo po provedení opravy.

13.1.12. Modernizace vozidla

Modernizace vozidla je úprava vozidla provedená za účelem zvýšení jeho výkonnosti, bezpečnosti, spolehlivosti nebo životnosti. Modernizací jsou takové úpravy, při nichž se uplatňují prvky technického pokroku. Zpravidla se nahrazují části vozidla modernějšími, aby se odstranily rozdíly vyvolané technickým rozvojem (morální opotřebení), zvyšuje se vybavenost vozidla, popřípadě se rozšiřuje jeho použitelnost. Je to např. zvýšení výkonu motoru výměnou za tentýž typ novější modifikace.

13.1.13. Přestavba vozidla (rekonstrukce)

Přestavba vozidla je změna podstatných částí, rozměrů, hmotnosti nebo pohonu, mající za následek zpravidla změnu technických parametrů, funkce nebo účelu.

13.1.14. Nestandardní úprava vozidla

Nestandardní úprava vozidla je náhrada standardních částí vozidla částmi odlišného provedení i ceny, které vozidlo zhodnocují, případně znehodnocují - obvykle úměrně rozdílu cen těchto částí a také úměrně případnému rozdílu cen prací potřebných ke standardní a nestandardní úpravě. Nestandardní úpravy základního provedení vozidla jsou trojího typu a provedeny bývají:

- výměnou nestandardních skupin,
- výměnou nestandardních dílů,
- nestandardními pracemi.

13.1.15. Mimořádná výbava vozidla

Mimořádná výbava vozidla je veškerá výbava nezahrnutá ve výchozí ceně vozidla.

13.1.16. Redukovaná technická hodnota vozidla

Redukovaná technická hodnota vozidla je zbytek technického života vozidla k datu ocenění v porovnání s vozidlem továrně novým (THVR = 100%) a jeho prognózovanou životností (též zbytková životnost). Uvažuje se pro vozidlo bez pneumatik a mimořádné výbavy.

13.1.17. Technická hodnota skupiny

Technická hodnota skupiny je zbytek technického života skupiny k datu ocenění v porovnání se skupinou továrně novou a její prognózovanou životností.

13.1.18. Výchozí technická hodnota skupiny

Výchozí technická hodnota skupiny je technická hodnota skupiny továrně nové, resp. skupiny po celkové opravě, provedené prokazatelně v celém rozsahu, ve vztahu ke skupině továrně nové:

u továrně nové skupiny	(a) = 100 %
u skupiny skříň karoserie po CO	(a) = 50 %
u ostatních skupin po CO	(a) = 80 %

13.1.19. Poměrný díl skupiny

Poměrný díl skupiny je část, která v cenovém vyjádření přísluší dané skupině jako náhradnímu dílu v porovnání s celým vozidlem bez pneumatik a mimořádně výbavy, složeným z náhradních dílů. Pokud není pro daný nebo konstrukčně podobný druh vozidla rozdělení uvedeno jinak, postupuje se podle vztahu:

$$e_i = \frac{CND_i}{\sum CND_i} \cdot 100 \quad [\%]$$

kde značí: e_i PDS pro skupinu -i-

CND_i výchozí cena skupiny -i-

$\sum CND_i$ součet výchozích cen všech skupin vozidla bez pneu a VM.

13.1.20. Poměrná technická hodnota skupiny

Poměrná technická hodnota skupiny je část, kterou reprezentuje skupina ve stavu k datu ocenění z továrně nového vozidla bez pneumatik a mimořádné výbavy.

$$P_{THS} = f = \frac{d \cdot e}{100} = \frac{THS \cdot PDS}{100} \quad [\%]$$

Platí:

$$THVR = \sum P_{THS} = \sum (f) \quad [\%]$$

13.1.21. Technická hodnota pneumatik na vozidle

Technická hodnota pneumatik na vozidle je zbytek technického života (zbytková životnost) pneumatik na vozidle k datu ocenění v porovnání se stejnými pneumatikami továrně novými (nebo novými protektory).

13.1.22. Technická hodnota mimořádné výbavy vozidla

Technická hodnota mimořádné výbavy vozidla je zbytek technického života (zbytková životnost) jednotlivých prvků mimořádné výbavy k datu ocenění v porovnání se stejnými prvky továrně novými.

13.1.23. Výchozí cena

Výchozí cenou pro oceňování se rozumí cena věci (dílu, skupiny, vozidla) neopotřeбенé, továrně nové. Výchozí cenou je:

- a) prodejní cena věci (s DPH nebo bez), pokud je tato jako nová k datu ocenění na trhu,
- b) srovnatelná cena (s DPH nebo bez), pokud nelze využít cenu podle písm. a)

13.1.24. Srovnatelná cena

Srovnatelná cena se stanoví parametrickým nebo přímým cenovým porovnáním s případným využitím zahraničních cenových relací s věcmi (díly, skupinami, vozidly), které jsou k datu ocenění jako nové na trhu. Zpravidla zahrnuje i snížení technické úrovně a morální zastarání oceňované věci (dílu, skupiny, vozidla).

13.1.25. Výchozí cena vozidla

Výchozí cenou vozidla pro jeho ocenění je:

- a) prodejní cena nového vozidla (s DPH nebo bez). Použije se v případech, jestliže je oceňovaný typ vozidla k datu ocenění jako nový v prodeji,
- b) srovnatelná cena (s DPH nebo bez), pokud cenu nelze stanovit podle písm. a).

13.1.26. Výchozí ceny skupin a dílů

Výchozí ceny skupin a dílů se používají pouze při oceňování samostatných dílů a skupin. Výchozí cenou je zde prodejní cena dílu nebo skupiny k datu ocenění, pokud není, stanoví se cena srovnatelná. Nejsou-li dostatečné podklady pro cenové porovnání, lze za výchozí cenu skupiny považovat poměrnou část z redukované ceny vozidla.

13.1.27. Výchozí cena části vozidla

Výchozí cena části vozidla je cena části vozidla obsahující jen některé jeho skupiny. Neexistuje-li pro takovou část vozidla cena (prodejní či srovnatelná), provede se odpočet ceny chybějící skupiny od CN celého vozidla. Nelze-li takto postupovat, stanoví se CNČ z redukované výchozí ceny celého vozidla CR, násobené součtem poměrných dílů všech skupin, které tato část zahrnuje ($\Sigma(e_i)$) s úpravou procent tj.:

$$CNC = \frac{CR \cdot \Sigma(e_i)}{100} \quad [Kč]$$

Obsahuje-li tato část i pneumatiky, je nutné připočítat jejich výchozí cenu.

13.1.28. Výchozí cena pneumatik prvomontáže

Výchozí cena pneumatik prvomontáže je cena pneumatik, které výrobce dodával na novém vozidle v cenové úrovni k datu ocenění (vč. příp. duší). Pokud nelze zjistit, uvažuje se cena nových pneumatik namontovaných na vozidle k datu ocenění, pokud jsou pro daný typ vozidla homologovány.

13.1.29. Výchozí cena pneumatik na vozidle

Výchozí cena pneumatik na vozidle je prodejní cena nových pneumatik, které jsou na vozidle namontovány k datu ocenění (vč. příp. duší). Není-li, stanoví se cena srovnatelná.

U protektorovaných plášťů se za výchozí cenu považuje prodejní cena; u duší se i v tomto případě uvažuje cena duše továrně nové.

13.1.30. Výchozí cena mimořádné výbavy vozidla

Výchozí cena mimořádné výbavy je prodejní cena jednotlivých prvků mimořádné výbavy vozidla k datu ocenění; není-li, stanoví se cena prvků srovnatelná.

13.1.31. Redukovaná výchozí cena vozidla

Redukovaná výchozí cena vozidla je výchozí cena vozidla snižena o výchozí cenu pneumatik prvomontáže, oboje ve stejné cenové úrovni (s DPH nebo bez):

$$CR = CN - CNPP$$

[Kč]

13.1.32. Časová cena

Časová cena je cena věci k datu ocenění vypočtená tak, že od prodejní či jiné obdobné ceny této věci stanovené k datu ocenění - výchozí ceny, se odečte částka odpovídající skutečnému opotřebení dané věci, k němuž došlo v době od jejího pořízení jako nové do data ocenění.

13.1.33. Časová cena vozidla

$$CČV = \frac{THVR \cdot CR}{100} + CČPV + CČVM \quad [Kč]$$

kde značí: THVR - redukováná technická hodnota vozidla [%],

CR - redukováná výchozí cena vozidla [Kč],

CČPV - časová cena pneumatik na vozidle [Kč],

CČVM - časová cena mimořádné výbavy [Kč].

13.1.34. Časová cena pneumatik na vozidle

$$CČPV = \frac{CNPV \cdot THP}{100} \quad [Kč]$$

kde značí: CNPV - výchozí cena pneumatik na vozidle [Kč],

THP - technická hodnota pneu na vozidle [%].

13.1.35. Časová cena mimořádné výbavy vozidla

$$CČVM = \frac{CNVM \cdot THVM}{100} \quad [Kč]$$

kde značí: CNVM - výchozí cena mimořádné výbavy [Kč],

THVM - technická hodnota mimořádné výbavy [%].

13.1.36. Koeficient prodejnosti

Koeficient prodejnosti je průměr z jednotlivých podílů dosahovaných prodejních cen a časových cen vozidel určitého, resp. srovnatelného typu v rozhodné době a v rozhodném místě.

13.1.37. Obvyklá cena (obecná cena)

Obvyklá cena je cena, která by byla dosažena při prodejkách stejné, popřípadě obdobné věci (dílů, skupiny, vozidla) nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obchodním styku v tuzemsku k datu ocenění. Přitom se zvažují všechny skutečnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobní poměry prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládáná věci nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.

Pro účely stanovení výše majetkové újmy se obvyklá prodejní cena považuje i za cenu kupní. Obvyklá cena se vyjadřuje v úrovni cen s DPH.

Pro vozidlo se obvyklá cena vypočte podle vzorce:

$$COB = CČV \times KP \quad [Kč]$$

kde značí: CČV - časová cena vozidla [Kč],

KP - koeficient prodejnosti.

13.1.38. Základní amortizace

Základní amortizace je aritmetický průměr základní procentuální srážky za dobu provozu (ZAD) a základní procentuální srážky za počet ujetých kilometrů (ZAP) podle základních amortizačních stupnic.

$$ZA = \frac{ZAD + ZAP}{2} \quad [\%]$$

U některých druhů vozidel, jak je uvedeno u příslušných amortizačních stupnic je

$$ZA = ZAD$$

13.1.39. Doba provozu

Doba provozu je doba od data uvedení vozidla do provozu do data jeho ocenění. Pokud bylo vozidlo uvedeno do provozu v jiném roce než je rok jeho výroby, uvažuje se doba provozu od 1. ledna roku následujícího po roku výroby. Byla-li provedena GO vozidla, uvažuje se doba provozu od jejího provedení. Pro stanovení základní procentuální srážky

za dobu provozu se podle amortizačních stupnic uvažuje i započatý rok provozu, t j. např. vozidlo v 6. roce provozu, apod.

Obdobně se postupuje u skupin vozidla. Byla-li u skupiny provedena CO nebo výměna skupiny za skupinu továrně novou, uvažuje se doba provozu této skupiny od data CO skupiny, resp. od data výměny skupiny.

13.1.40. Počet ujetých kilometrů

Počet ujetých kilometrů je počet ujetých kilometrů vozidla od jeho uvedení do provozu, resp. od GO vozidla do data ocenění. Obdobně se postupuje u skupin vozidla.

13.1.41. Výše majetkové újmy na vozidle

Obecně platí:

$$VU = NO + (C_1 - C_2) - CZ \quad [Kč]$$

kde značí:

NO – náklady na opravu [Kč],

C1 - obvyklá cena vozidla bezprostředně před poškozením [Kč],

C2 - obvyklá cena vozidla po opravě (provedené, resp. předpokládané) [Kč],

CZ - obvyklá cena zbytků vozidla [Kč].

13.1.42. Úplné (totální) zničení vozidla

Úplné (totální) zničení vozidla je takové poškození vozidla, kdy náklady na opravu převyšují obvyklou cenu vozidla před poškozením.

13.1.43. Srážka za znehodnocení opravou

Srážka za znehodnocení opravou je srážka, kterou se zohledňuje snížení technické hodnoty skupiny provedenou opravou. Uvažuje se jen u skupiny skříň karosérie (kabina, skříňová nástavba) a u skupiny motor pokud byla provedena CO a TH skupiny před poškozením byla vyšší než 80 %.

13.1.44. Korekce nákladů na materiál

Korekce nákladů na materiál zohledňuje náhradu opotřebovaných dílů vozidla novými náhradními díly určenými výrobcem vozidla k opravám v autorizovaných opravnách.

13.1.45. Koeficient náhrady dílů

Koeficient náhrady dílů slouží ke stanovení výše korekce nákladů na materiál.

13.1.46. Cena zbytků vozidla

Cena zbytků vozidla je obvyklá cena poškozeného vozidla nebo jeho části (skupin, podskupin, dílů) využitelných dále jako náhradní díly.

13.2. Oceňování motorových a přípojných vozidel⁴¹**13.2.1. Prohlídka vozidla**

Prohlídka vozidla sestává z jeho identifikace, prohlídky jeho jednotlivých skupin, posouzení výbavy vozidla a zkušební jízdy.

13.2.2. Identifikace vozidla

Identifikace vozidla se provádí porovnáním údajů v dokumentaci k vozidlu s údaji na vozidle. Zjištěné údaje se uvedou do znaleckého posudku; výslovně se uvede, zda údaje vzájemně souhlasí, příp. zda jsou technicky přijatelné (zejména stáří, počet ujetých km a provedené opravy). Základním identifikačním znakem je VIN.

13.2.3. Prohlídka a hodnocení technického stavu skupin

Dále uvedená metodika platí pro případ, kdy agregáty vozidla nejsou rozloženy a jsou provozuschopné, lze tedy využít metod bezdemontažní diagnostiky. Kromě technického stavu se (v rámci rozsahu prohlídky) posuzují i závady, jež by vylučovaly vozidlo z provozu podle příslušných předpisů.

13.2.4. Motor

[Motor bez příslušenství (tzv. „polomotor“) + příslušenství motoru (zejména karburátor, vstřikovací čerpadlo, podávací palivové čerpadlo, řídicí jednotka, turbodmychadlo, el. příslušenství, spojka]

Základem posouzení technického stavu je vizuální a sluchová kontrola a zjištění jízdních výkonů vozidla ověřením akcelerační, stoupavosti, eventuálně maximální dosažitelné rychlosti při jízdní zkoušce. Dále se subjektivně posuzuje rovnoměrnost chodu motoru, start, hluchost, kvalita údržby, unikání oleje, těsnost chladicího a palivového systému, stav výfukového potrubí, tlumiče výfuku, katalyzátoru, kouřivost, koroze.

⁴¹ KREJČÍŘ, P. *Znalecký standart č. 1/2005*. Cerm s.r.o. Brno 2005. ISBN 80-7204-370-6

Nad běžný rámec je možno provést měření výkonu a spotřeby paliva na vozidlové brzdě, použití testovacích přístrojů, měření kompresních tlaků ve válcích, tlaku mazacího oleje aj.

U spojky se zjišťuje rovnoměrnost záběru, spolehlivý přenos kroutícího momentu a seřízení zdvihu pedálu ovládání.

13.2.5. Převodové ústrojí

[Převodovka, přídatná převodovka, rozvodovka, kloubové hřídele]

Zjištění technického stavu převodového ústrojí se provádí na základě subjektivního zjištění a posouzení funkčních vlastností jednotlivých agregátů (možnost a přesnost řazení všech stupňů, zapínání a vypínání náhonu, celková vůle v převodech mezi motorem a koly), dále posouzení vzhledu, stavu údržby, koroze, hlučnosti, úniku maziv.

13.2.6. Nápravy

[Nápravy vč. úplného řízení, odpružení tlumičů, stabilizátorů, kolových brzdových mechanismů a diskových kol]

Posuzuje se stabilita vozidla při jízdě a brzdění v přímém směru a při jízdě zatáčkou. Dále se zjišťují vůle v uložení dílů náprav, v ložiskách, kloubech mechanismu řízení a převodu řízení, stav nápravnice, mostu, závěsných ramen, diskových kol, dílů odpružení, pryžových dílů uložení náprav, stav kolových brzdových mechanismů. Nad běžný rámec je možno proměřit pomocí kontrolních přístrojů vlastnosti tlumičů, mechanismu řízení a geometrii náprav.

13.2.7. Skříň karoserie (kabina, skříňová nástavba)

[Lakovaná nevybavená karoserie (skelet + povrchové díly karoserie, tj. dveře, víka, čela), budka]

Vizuální prohlídkou se zjišťuje celkový vzhled, stopy po poškození a opravách, koroze, stav laku a protikorozní ochrana. Nad běžný rámec je možno provést měření tloušťky laku.

13.2.8. Výbava karoserie (kabiny, skříňové nástavby), příslušenství

[Úplná výbava karoserie, resp. vozidla: zasklení, vnější a vnitřní zrcátka, clony proti slunci, ostřikovače, stěrače, sedadla, čalounění stěn, dveří, stropu, podlah, zavazadlového a motorového prostoru, nárazníky, spoilery, lišty, vnější a vnitřní osvětlení a další elektroinstalace (kromě příslušenství namontovaného na motoru), přístrojová deska, ovladače, mechanismy dveří a vík, topení, klimatizace, akumulátorová baterie, chladič,

brzdová soustava kromě kolových brzdových mechanismů, rezervní vozidlové kolo bez pneumatiky atd.]

Zjišťuje a posuzuje se stav všech dílů výbavy, jejich vzhled, opotřebení, funkčnost, těsnost, stupeň koroze.

13.2.9. Brzdová soustava

Brzdová soustava netvoří samostatnou skupinu. Je zahrnuta do výbavy karoserie, eventuálně příslušenství rámu, kolové brzdové mechanismy pak do náprav. Kromě aspektů uvedených u těchto skupin se dále subjektivně posuzuje účinnost provozní, odlehčovací a parkovací brzdy. Nad běžný rámec je možno provést kontrolu brzd, nejlépe měřením délky brzdné dráhy nebo brzdného zpomalení, se současným posouzením stability vozidla při brzdění. Je možno provést i zkoušku na válcové stolici pro zkoušení brzd, která však nemůže nahradit zkoušku jízdní.

13.2.10. Rám s příslušenstvím

[Vlastní rám, ovládací soustava brzd a elektroinstalace (i jejich části), eventuálně další příslušenství, pokud nejsou součástí výbavy karosérie]

Vizuální prohlídkou se zjišťuje stav, koroze, eventuální poškození.

13.2.11. Nástavba (u nákladních a speciálních vozidel)

[Valník, cisterna, různé technologické nástavby]

Vizuální prohlídkou se zjišťuje stav, koroze, eventuální poškození. U technologických nástaveb se ověřují i funkční vlastnosti. Pokud je to nutné, je k ověření funkčních vlastností nástaveb vhodné přizvat specialistu.

13.2.12. Pneumatiky

Pláště pneumatik se posuzují podle skutečného stavu; kromě opotřebení je třeba přihlížet též k případným poškozením a výrazným znakům stárnutí pryže.

Pláště rozlišujeme na neprotektorované a protektorované. Je-li plášť opotřeben až na minimální povolenou výšku profilu dezénu, poškozen či vykazuje-li výrazné znaky stárnutí, je jeho technická hodnota zpravidla nulová. Opotřebení případných duší se předpokládá shodné s opotřebením plášťů.

13.2.13. Posouzení výbavy vozidla

Porovná se, zda výbava vozidla (zejména výbava karoserie) odpovídá údajům výrobce pro daný typ a model. Do nálezu se uvede buď, že výbava souhlasí, nebo že nesouhlasí (rozdíly se konkretizují); dále se uvede mimořádná výbava (druh, typ, stáří).

13.2.14. Zkušební jízda

Zkušební jízda se provádí pokud možno po prohlídce jednotlivých skupin. Vozidlo při zkušební jízdě řídí obvykle vlastník vozidla nebo jím pověřená osoba.

13.3. Stanovení redukované technické hodnoty vozidla⁴²

13.3.1. Stanovení základní amortizace

Základní amortizace se stanoví na základě doby provozu vozidla DP a počtu ujetých kilometrů PKM. Pro daný druh vozidla se z amortizačních stupnic zjistí základní procentuální srážka za dobu provozu (ZAD) a základní procentuální srážka za počet ujetých kilometrů (ZAP). Základní amortizace pak je aritmetickým průměrem těchto hodnot.

$$(b) = ZA = \frac{ZAD + ZAP}{2} \quad [\%]$$

Pokud je pro některý druh vozidla uvedena jen základní procentuální srážka za dobu provozu, pak je ZA rovna přímo této hodnotě.

Obecně pro použití amortizačních stupnic platí:

- tabulky základní amortizace platí zejména pro vozidla, jejichž stáří nepřesahuje 25 let, pro starší vozidla slouží orientačně;
- pro stanovení eventuálních srážek a přírážek (c) k základní amortizaci platí, že technická hodnota skupiny (THS, (d)), jejíž stav vyžaduje bezprostřední provedení CO, může být zpravidla nejvýše 20% a nejméně 10% hodnoty skupiny továrně nové bez ohledu na hodnotu základní amortizace skupiny. Rozmezí charakterizuje náročnost opravy jak z hlediska pracnosti, tak materiálu. Pokud skupina, s ohledem na technický stav, již není schopna opravy, může její THS klesnout pod 10 %. Vše platí i pro

⁴² KREJČÍŘ, P. *Znalecký standart č. 1/2005*. Cerm s.r.o. Brno 2005. ISBN 80-7204-370-6

- vozidlo jako celek; pokud je celé vozidlo neopravitelné, může být jeho THVR též nižší než 10 %;
- c) zvláštním případem je stanovení technické hodnoty vozidel, jejichž výroba jako nových skončila a skončila i výroba náhradních dílů pro ně. Tím byla vážně narušena jejich provozní pohotovost a zejména opravitelnost. Platí to zejména o těch typových řadách vozidel, které nemají pokračování v dalších modernizovaných typech. U takovýchto vozidel bude zpravidla stanovena zůstatková technická hodnota 10 až 15 % (s přihlédnutím ke skutečnému stavu vozidla), pokud jsou bez opravy provozuschopná;
- d) v některých případech již po odpočtu základní amortizace bude technická hodnota skupiny či vozidla nižší než 20 % skupiny či vozidla továrně nového, ačkoliv skutečný technický stav zjištěný prohlídkou je výrazně lepší. V tomto případě se zůstatková technická hodnota uvažuje ve výši 20 až 30 % hodnoty skupiny či vozidla továrně nového podle skutečného stavu. K výpočtu ZA se uvede: Technický stav hodnocen - určena hodnota v rozmezí 20 až 30 % - bez ohledu na vypočtenou výši základní amortizace.

13.3.2. Stanovení technického stavu skupiny při prohlídce

Základní amortizace vyjadřuje obecný vliv mechanismů opotřebení na vlastnosti vozidla. Snížením technické hodnoty továrně nového vozidla o amortizaci je v podstatě vytvořen srovnávací etalon, jehož technický stav možno charakterizovat jako úměrný dané době provozu a danému počtu ujetých kilometrů, tedy úměrný ZA. Stav konkrétního vozidla se stejnou dobou provozu a stejným počtem ujetých kilometrů může být od tohoto etalonu i značně odlišný. Úkolem je tedy hodnotit, zda stav konkrétního vozidla je stavu etalonu úměrný či nikoliv. Odchylky od úměrného stavu se vyjadřují procentuální přírážkou či srážkou k základní amortizaci.

Srážkou či přírážkou je zohledňován charakter provozu vozidla, kvalita údržby, vyskytující se závady a poškození, provedené opravy apod.

Srážka (přírážka) 0% znamená, že stav vozidla (skupiny) je právě úměrný ZA, tedy době provozu a počtu ujetých kilometrů. Srážka 20% by znamenala, že vozidlo (skupina) je o 20% horší než by při dané době provozu a počtu ujetých kilometrů mělo být. Přírážka 10% znamená, že vozidlo (skupina) je o 10% lepší než by odpovídalo základní amortizaci.

Srážka ev. přírážka může respektovat i provedení případných oprav [ne CO, zohledněné v (a)], popřípadě poškození skupiny, jež není způsobeno normálním opotřebením.

K posouzení a hodnocení vlivu oprav na technickou hodnotu vozidla nutno připomenout, že zvýšení technické hodnoty provedením oprav je možné jen do výše technické hodnoty

vozidla továrně nového. Jakkoliv rozsáhlou a nákladnou opravou, tedy v krajním případě složením vozidla ze skupin továrně nových, nemůže být sestaveno vozidlo, které by mělo vlastnosti lepší než vozidlo továrně nové.

13.3.3. Stanovení poměrného dílu skupiny

Poměrný díl skupiny z vozidla bez pneumatik jako celku se stanoví podle druhu vozidla z tabulek.

13.3.4. Stanovení poměrné technické hodnoty skupiny

Poměrná technická hodnota skupiny se stanoví ze vztahu:

$$P_{THS} = f = \frac{a \cdot (100 - b) \cdot (100 \pm c) \cdot e}{10^6} = \frac{THSN \cdot (100 - ZA) \cdot (100 \pm \text{tech.stav}) \cdot PDS}{10^6} \quad [\%]$$

V případě stavu podle stanovení základní amortizace písm. d) tohoto standardu se pro vyplnění sloupce (f) použije vztah:

$$P_{THS} = f = \frac{d \cdot e}{100} = \frac{THS \cdot PDS}{100} \quad [\%]$$

Ostatní sloupce se v tomto případě v tabulce 3.1 nevyplňují.

13.3.5. Výpočet redukované technické hodnoty vozidla

Redukovaná technická hodnota vozidla se vypočte jako součet poměrných technických hodnot skupin,

$$THVR = \sum P_{THS} = \sum f \quad [\%]$$

t.j. součtem sloupce (f) v tab. 3.1.

Tabulka č. 3.1 Výpočet redukované technické hodnoty

Skupina (alternativy podle koncepce vozidla)	(a) THSN %	(b) ZA %	(c) Technický stav ± %	(d) THS %	(e) PDS %	(f) PTHS %
Redukovaná technická hodnota vozidla THVR =						%

Rozdělení na skupiny se provede podle standardu.

Za předpokladu, že na žádné ze skupin nebyla provedena CO a základní amortizace i technický stav všech skupin při prohlídce jsou stejné, je možno provést výpočet THVR pro vozidlo bez pneu jako celek.

Obdobně je možno slučovat skupiny se shodným (a), (b) i (c), při součtu PDS (e) těchto skupin.

13.4. Stanovení časové ceny vozidla⁴³

13.4.1. Stanovení výchozí ceny vozidla

Výchozí cena vozidla CN. Způsob zjištění výchozí ceny musí být uveden ve znaleckém posudku i s přesným uvedením pramene.

13.4.2. Stanovení redukované výchozí ceny vozidla

Zjistí se výchozí cena pneumatik prvomontáže, včetně příp. duší (CNPP). Tato se odečte od výchozí ceny vozidla:

$CR = CN - CNPP$	$[Kč]$
------------------	--------

13.4.3. Stanovení časové ceny pneumatik na vozidle

Pro pneumatiky (vč. případných duší), namontované na vozidle a na rezervním kole se stanoví jejich výchozí cena CNPV. Stanoví se jejich technická hodnota THP v závislosti na stupni opotřebení dezénu a okamžitému stavu. Časová cena pneumatik na vozidle CČPV se zjistí podle výše uvedeného vzorce CČPV a součtem časových cen všech pneumatik.

⁴³ KREJČÍŘ, P. *Znalecký standart č. 1/2005*. Cerm s.r.o. Brno 2005. ISBN 80-7204-370-6

13.4.4. Stanovení časové ceny mimořádné výbavy vozidla

Pro jednotlivé prvky mimořádné výbavy se stanoví jejich výchozí cena CNVM, stanoví se jejich technická hodnota THVM, v závislosti na stáří a okamžitém stavu. Časová cena mimořádné výbavy CČVM se zjistí součtem časových cen jednotlivých prvků mimořádné výbavy. Zde se zahrnou i úpravy nestandardními díly.

13.4.5. Výpočet časové ceny vozidla

Časová cena vozidla se vypočte tak, že se redukováná výchozí cena vozidla násobí redukovanou technickou hodnotou vozidla a připočítá se časová cena pneumatik na vozidle a časová cena prvků mimořádné výbavy.

13.5. Stanovení obvyklé ceny vozidla⁴⁴

13.5.1. Stanovení koeficientu prodejnosti

Koeficient prodejnosti se zjistí z prodejních a časových cen vozidel stejného popř. srovnatelného typu, dosahovaných v posuzovaném období a místě v prodejnách ojetých vozidel.

Stanovení koeficientu prodejnosti KP pro daný typ se provede tak, že u vozidel z již uskutečněných prodejů se zjistí jejich technický stav, stanoví se jejich ZA a to obvykle jen na základě jejich DP a PKM, a vypočte se časová cena vozidla -i- (CČVi). Koeficient prodejnosti prodaného vozidla KPi se vypočte podle vztahu:

$$KPi = \frac{\text{cena prodejní vozidla - i -}}{\text{cena časová vozidla - i - (CČVi)}} \quad [-]$$

Koeficient prodejnosti pro daný typ se pak vypočte jako průměrný z koeficientů prodejnosti jednotlivých vozidel KPi podle vztahu:

$$KP = \frac{\sum_{i=1}^n KPi}{n} \quad [-]$$

kde n znamená počet zjištěných koeficientů prodejnosti jednotlivých prodaných vozidel .

Dostačující počet prodaných vozidel, zahrnutých do výpočtu KP, je 15. Nemá-li možno v místě a čase tohoto počtu dosáhnout, zohlední se všechny zjistitelné uskutečněné prodeje.

⁴⁴ KREJČÍŘ, P. *Znalecký standart č. 1/2005*. Cerm s.r.o. Brno 2005. ISBN 80-7204-370-6

Statisticky významně odchylné hodnoty se do souboru nezahrnují.

13.5.2. Výpočet obvyklé ceny vozidla

Obvyklá cena vozidla o známé časové ceně CČV se vypočte ze vztahu:

$$COB = CČV \times KP$$

[Kč]